

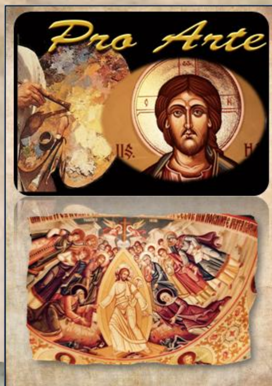
"Cărțile sunt ... felul oamenilor de a avea Aripi"
- Andrei Pleşu -

3

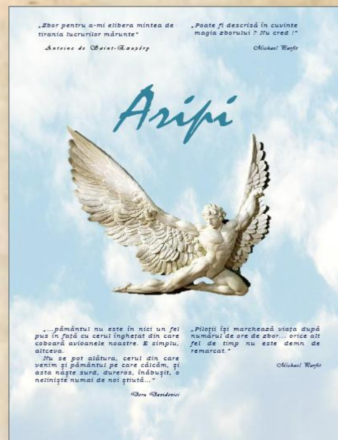
TRACIA MAGAZIN

Foileton

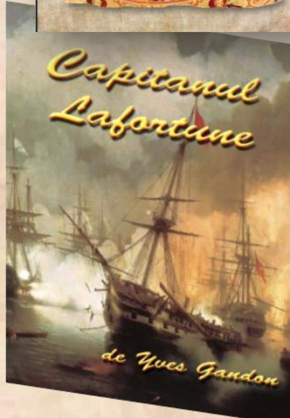
VIRTUAL PROJECT
ROMÂNIA INEDIT 2011

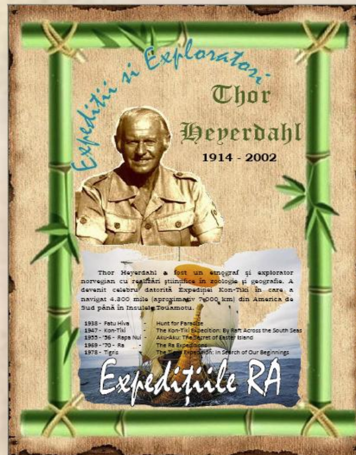
Pro Arte
Lumina din culoare

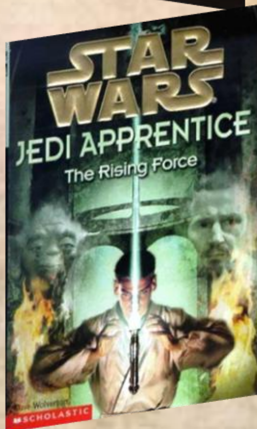
Aripi
Cornel Marandiuc
Inimi cît să cuprindă cerul Patriei
-fragmente-

Yves Gandon
Căpitanul Lafortune
Capitolele 3-4

Expediţii şi Exploratori
Thor Heyerdahl
Expedițiile RA
Capitolul 2

Dave Wolverton
Renaşterea Forței
Capitolele 3-4

Cotidian
Opinie
Debut – **Lucian Roşca**

Horia Aramă
Verde Aixa

George Topârceanu

Mulțumim, pe această cale, lui **Cristian** pentru realizarea paginilor **Aripi**, **Expediţii şi Exploratori** si lui **Ka Seven** pentru pagina **Poesis.**
Post corectura a fost realizată de **Adi,** iar cîrcotaşul de serviciu a fost ca de obicei **Ka Seven.**

Pro Arte

Lumina din Culoare

MP.
ΘV.
IIS. HS.

HRISTOS
EMANUEL

SF. M. Mc.
GHEORGHE

George Topârceanu

Vara la ţară...

(parodie la poezia lui Al. Depărăteanu)

Locuința mea de véră
E la téră...
Acolo era să mor
De urât şi de-ntristare
Beat de soare
Si pârlit îngrozitor!
Acolo, când n-are treabă,
Orice babă
Este medic comunal.
Viata ce aci palpită
E lipsită
De confort occidental.
Nu există berărie,
Nici regie...
Doar un hoț de cârciumar
Care are marfă proastă
Şi-o nevastă
Ce se ține c-un jăndar.
Când te duci pe drumul mare
La plimbare,
Este praf de nu te vezi:
Trec, mişcând domol din coadă
Spre livadă
Ale satului cirezi.

Şi te poartă subt escortă
O cohortă
De țânțari subțiri la glas,
Înzestrați la cap c-o sculă
Minusculă
Cu pretenție de nas...
Când se ia câte-o măsură,
Lumea-njură
Pe agentul sanitar
Şi-l întreabă fără noimă:
– Ce-ai cu noi, mă?
Pentru ce să dăm cu var?...
Ale satului mari fete
Fără ghete
Ies la garduri pe-nserat...
(Am văzut aci-ntr-o noapte
Nişte fapte
Care m-au scandalizat!)

Lângă foc, o babă surdă
Şi absurdă
Spune, ca şi alte dăți,
Tot povestea cu Ileana
Cosânzeana,
Plină de banalități.

Doarme-apoi adânc comuna...
Numai luna
Galbenă ca un bostan
Iese, mare şi rurală,
La iveală
Dintr-o margine de lan.
Când şi când un câne urlă
Ca din surlă...
Carul-mare s-a oprit
Suspendat, ca un macabru
Candelabru,
Peste satul adormit...
Dar în zori încep cocoşii
Păcătoşii,
Ca să facă iar scandal, –
Să te saturi de vieața
Şi dulceața
Traiului patriarhal!

D-aia zic eu, prin urmare,
Vorbă mare:
Că de-acuma, să mă tai,
Nu-mi mai trebuie altă cură
În natură,
Să mă duceți cu alai!
Meargă pictorii la țară
Ca să piară
De căldură şi de praf!
Mie dați-mi străzi pavate,
Măturate, –
Dați-mi cinematograf!
Ca un fluture pe floare,
Beat de soare,
Pentru ce să mor aşa?
Nu mai vreau țărănci naive,
Primitive...
Mie dați-mi altceva!
Dați-mi, dați-mi strada-ngustă
Unde gustă
Omul viața mai din plin,
Cu trăsuri, femei cochete
Şi cu fete
Încălțate cel puțin!

Fabule pentru oameni mari

Cin' s-a fript cu ciorbă...

Fratele nevestei unui negustor
A venit odată pe la casa lor,
Zicând că la noapte, mâine, cine ştie,
Are gând să plece în călătorie
Şi că, prin urmare,
Vrea să-şi sărute sora la plecare.
— Ba să nu pui gura pe nevasta mea,
A strigat bărbatul, că intri-n belea!
— Şi de ce să nu pun gura, măi cumnate,
Când ştii că mi-e soră şi că eu i-s frate?
— Poţi să-i fii şi tată! zise omul scurt, –
Cin' s-a fript cu ciorbă suflă şi-n iaurt.

Văduva şi piticul

Zice că demult, odată,
Un pitic s-a însurat
Cu o văduvă bogată,
Ce fusese măritată
Cu un mare om de stat.
Şi-o fi dus ea, altădată, o viaţă mai tihnită,
Dar la urmă şi piticul a făcut-o fericită...
Cu muncă şi cu răbdare,
Poţi face cât unul mare.

Microscopică

Când pleca odată la război un om,
I-a strigat o cioară dintr-un vârf de pom:
— Du-te la bătaie, pentru ţară mori,
Şi-ţi va da nevasta un copil din flori.
Omul,
Auzind acestea, n-a mai vrut să plece,
Deci a fost la urmă, fiindc-a dezertat,
Condamnat la moarte şi executat.
Cine crede tot ce-i spui
Este vai de capul lui.

Fabule pentru copii

Leul deghizat

Leul s-a-mbrăcat odată, într-o piele de măgar,
Să colinde ţara toată, din hotar până-n hotar,
Ca să vadă cum se poartă lupii (marii dregători)
Cu noroadele-i blajine de supuşi rumegători.
Deci, trecând el într-o seară la o margine de crâng
Ca un biet măgar nătâng,
Nişte lupi, cum îl văzură, se reped la el pe loc
Şi-ntr-o clipă îl înşfacă, grămădindu-l la mijloc.
— Staţi, mişeilor! Ajunge, – că vă rup în dinţi acuşi!
(Strigă leul, apărându-şi pielea cea adevărată.)
Astfel vă purtaţi voi oare cu iubiţii mei supuşi?...
Lupii, cunoscându-i glasul, îndărăt s-au tras pe dată,
Şi de frică se făcură mici, ca nişte căţeluşi.
— O, măria-ta! Iertare! Zise cel mai diplomat, –
Semănai aşa de tare, C-un măgar adevărat!...

Bivolul şi coţofana

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros,
Se plimba o coţofană, Când în sus şi când în jos.
Un căţel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc:
— Ah, ce mare dobitoc!
Nu-l credeam aşa de prost Să ia-n spate pe oricine...
Ia stai, frate, că e rost Să mă plimbe şi pe mine!

Cugetând aşa, se trage îndărăt să-şi facă vânt,
Se piteşte la pământ
Şi de-odată – zdup! – îi sare Bivolului în spinare...

Ce s-a întâmplat pe urmă nu e greu de-nchipuit.
Apucat cam fără veste, bivolul a tresărit,
Dar i-a fost destul o clipă să se scuture, şi-apoi
Să-l răstoarne, Să-l ia-n coarne
Şi cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanţă în trifoi.

— Ce-ai gândit tu oare, javră? Au, crezut-ai că sunt mort?
Coţofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muşte, de ţânţari şi de tăuni
Şi de alte spurcăciuni...
Pe când tu, potaie proastă, cam ce slujbă poţi să-mi faci?
Nu mi-ar fi ruşine mie de viţei şi de malaci,
Bivol mare şi puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate?...

Întrebare şi răspuns

Rumegând cocenii de pe lângă jug,
S-a-ntrebat odată boul de la plug:

— Doamne, pe când alţii huzuresc mereu,
Pentru ce eu singur să muncesc din greu?...

La-ntrebarea asta, un prelung ecou
I-a răspuns din slavă: — Pentru că eşti bou...

Boierul şi argatul

Un boier, călare pe-o frumoasă iapă,
Trebuind să treacă într-un loc o apă
Peste-o punte-ngustă – şi fiind grăbit,
Şi-a chemat argatul şi i-a poruncit:
— Ia-mi în spate iapa
Şi mi-o trece apa!
— Nu pot, zise omul lăsând nasu-n jos.
— Hm! făcu boierul foarte mânios:
Leneşul la toate
Zice că nu poate...

HORIA ARAMĂ

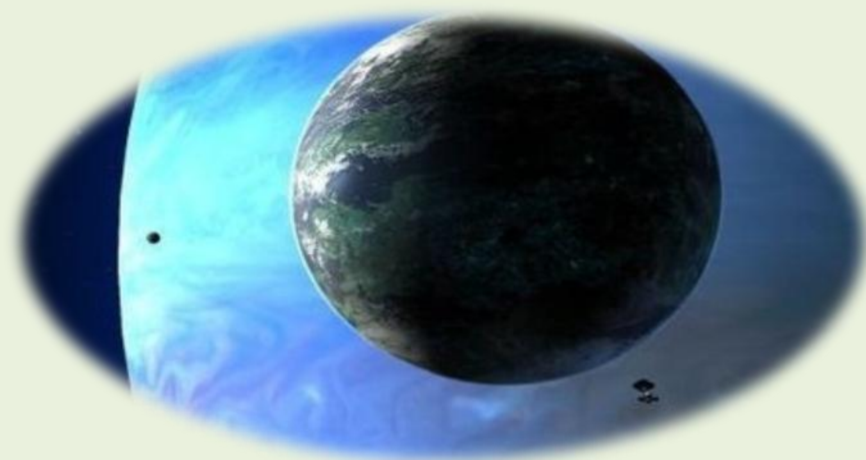
VERDE AIXA

Aşa cum au făcut-o şi alte civilizații înaintea ei ....Omenirea caută în spațiu resursele necesare pentru supraviețuire , ...

Mineralul prețios se află aici....Planeta, un bulgăre de clorofilă aruncat în spațiu, se apără cu hotărîre ...Avatarul creat de ea îi va executa toate ordinele ?......

Nu, nu este un rezumat la scenariul filmului AVATAR, iar planeta nu este Pandora ci.. AIXA cea verde. Nuvela a fost scrisă de Horia Aramă şi publicată în 1976 în România la editura Albatros.

VERDE AIXA

Spațiul: un loc liber. Cel mai întins dintre ele. Nici îngrădire, nici limită. Locul în sine. O scenă imensă. O vastă sală de bal. Atît de vastă că, atîrnînd pretutindeni, candelabrele nu ajung să facă lumină. O rază a soarelui alb ar putea să valseze ani lungi şi să nu întîlnească pe nimeni. O rază care nu luminează nimic — ce poate fi mai trist? Cînd nu mai suportă, se îndreaptă către planeta verde.

Aşadar, soarele alb şi astrul verde. Atunci de unde bucata de tinichea, ca o cutie de conserve care a încasat un picior şi a fost proiectată în spațiu? E o creație stranie, compusă prin vivisecție. De la o insectă s-a luat o jumătate de cap cu ochi şi antene. Picioarele dinapoi, răşchirate asimetric, provin de la alta. Mai multe aripi desperecheate apar de sub elitre de varii forme şi dimensiuni. Rezultatul nu are nici o noimă, dar, ca să fie ceea ce este, autorii nu s-au sfiit să-l facă urît şi nici să-l etaleze în fastul sălii de bal.

În perimetrul stelar s-a infiltrat o navă. Un fir de praf. De unde temeritatea cu care se aventurează în inima neantului? Poate ştie că orice astru e anonim, că orice astru are complexe de inferioritate. Aştrii nu sînt reali pînă cînd, într-o zi, nu apare de undeva, dinspre halourile care încețoşează vederea, de dincolo de aurorele galactice, o replică liliputană a soarelui alb, a planetei verzi. Astrul microscopic are puterea să confere planetei substanță, soarelui consistență. Superioritatea lui izvorăşte din faptul că vine de undeva, se îndreaptă către ceva. Are un sens. Are un scop. Aşadar există. Raportate la el, înregistrate de el capătă contur şi soarele, şi planeta. Cum să faci abstracție de o prezență atît de vitală şi, între noi fie vorba, cum să nu-i porți pică?

Şi astfel de soarele alb, de planeta verde se apropie impetuos dipterul metalic. Principiul secret al Cosmosului e statornicia. Orice intervenție îi tulbură pacea olimpiană. Dar cuplul astral ignoră apariția intrusului. Numai, adînc, în materie, nerăbdarea vibrînd neştiut în atomi şi molecule. Orbita corpurilor celeste a fost curbată de masa infimă care vine vertiginos. Trecînd prin preajma cutiei de tinichea, raza soarelui alb îşi arcuieşte lumina.

1

O săptămînă pe orbită. După sîcîitoarea monotonie a drumului. După sobrietatea vieții pe navă, între carturile de o linişte înşelătoare şi odihna sufocantă a cuşetelor. În locul evadării, al aerului necondiționat, al unui pas în afara metrilor prescrişi.

O săptămînă pe orbită. Nava taie cercuri în jurul planetei — o țeastă păroasă şi verde rotindu-se în spațiul ars de soarele ca oțelul. O sferă îmbrăcată în pîslă de clorofilă. Un continent fără munți, fără ape şi fără țărmuri. Un astru fără hărți. Nu şi fără mistere.

O săptămînă pe orbită. Cu ochii la pîndă. Ochi de hublouri, de telescoape, ochi electronici. Observații directe, fotografii mărite în cascadă, imagini stereoscopice, analize spectrale, curbe de luminozitate, factori de reflexie. Martori: ochii stelelor privind țintă, inexpresiv.

Sînt opt pe navă. Opt oameni. Opt universuri. Fiecare dintre ei a pornit spre Aixa repetîndu-şi că avantajul de a nu fi cel dintîi compensează regretul de a fi al doilea. Setea de glorie vizitează somnul oricărui muritor, dar o face cu atît mai confortabil dacă riscurile sînt eliminate.

Singuri în Cosmos, au navigat multă vreme. Automatele corectau fără compromis direcția. Sistemele de orientare palpau neobosit axele Universului. Se aflau pe drumul cel bun.

Şi astfel au atins distanța de la care ar fi trebuit să-i recepționeze pe cei de pe planeta făgăduită. Erau mereu mai aproape, dar nimeni nu le ura bun venit. Au lansat mesaje către globul necrezut de verde, invitîndu-i pe înaintemergători să dea un semn de viață. Cum nici o voce nu se făcea auzită, au inventat una. I-au atribuit, rînd pe rînd, un timbru de crainic, lustruit şi alert, unul de băiețandru, fericit şi plin de mirare, timbrul dezabuzat al unui alcoolic. Fiecare avea hazul său şi fiecare putea fi unda purtătoare a speranței. Dar nimic nu venea să confirme primirea mesajului. Nava gonea spre Aixa, ținîndu-şi respirația. Să fie o pană minoră sau catastrofă?

Zile şi nopți lîngă butoanele încinse. Priviri asasine spre cerul complice, opac. Insomniile lor însumate voiau să oprească vălul morții şi al uitării, să cadă peste lumea care tăcea. Pumnii strînşi, albi de mînie, se prefăceau în torțe, împiedicînd noaptea veşnică să-şi instaureze regatul pe Aixa. Iar nava zbura cu viteza maximă, alerga cu sufletul la gură în sprijinul celor care nu puteau să cheme în ajutor.

În lipsă de informații lansau ipoteze. Dicționarul cataclismelor era curînd epuizat. Atunci şi-au amintit de micile neplăceri care în spațiu pot să aibă repercusiuni scandaloase. Ce poate fi mai sensibil decît aparatura electronică! O simplă defecțiune... Şi ce poate fi mai sensibil ca omul! Un simplu virus...

Păcătos obicei — să faci presupuneri. În timpul liber dormi. În loc să te macini, dormi. Conservă-te pentru înfruntarea reală. Acumulează forță. În fiecare por. În fiecare fibră. În fiecare cută a scoarței. Adună şi aşteaptă. Fii gata. Se apropie clipa.

Drumul spre Aixa este o curbă în forma semnului de întrebare. Fiecare manevră

oferă prilejul de a porni înapoi. Unde-i muzica sferelor? Totul e mut. Înaintează prin linişte ca printr-o apă. Ca printr-un acid care atacă decizia lor.

Să meargă înainte? Sînt argumente pro şi contra. Să se întoarcă acasă? Acum, cînd mai e de parcurs a cincea, a şaptea, a noua parte din drum?

În sfîrşit. Scena e vizibilă cu ochiul liber. Iată soarele alb. Iată planeta verde. Lumina celui dintîi arde retina, trepanează creierii, opreşte nava din drum. Dulceața celei de-a doua e negrăită: un bob de smarald cît jumătate din Terra.

Scarabeul de tinichea se apropie lansînd zi şi noapte mesajul de recunoaştere. Nici un răspuns? Misiunea e să nu dispere. Nava se plasează pe o orbită circumplanetară şi aşteaptă.

Şi-au acordat o săptămînă. Şapte zile de observații, de pîndă. Şapte zile pentru a găsi o explicație. După ani lungi de zbor, care i-au dezvățat să umble, după luni de frînare în care au suit un arpegiu al spaimei — o săptămînă în infern, o săptămînă oferită aşteptării fără nădejde, ipotezelor fără temelie, prăbuşirilor fără luptă.

Între prudență şi temeritate, între dorul secret de a rămîne sub carapacea navei şi promisiunea verde a pădurilor fără capăt, săptămîna s-a scurs. Şi acum? Intrăm în cuşca fiarelor sau ne întoarcem? Odisei legendari sau personaje de foileton?

Pe, „Abisal” — acesta e numele navei — opt oameni dezbat o situație fără ieşire. Opt oameni normali. Tot ce există între salahor şi savant. Nici un aventurier. Nici un erou.

Înainte? Sau înapoi? Cîtă justețe şi cîtă descreierare în ambele alternative! Între atîtea ispite şi riscuri, nici o minte nu poate discerne şi nici un calculator nu ştie să socotească. Informațiile? Par selectate anume ca să facă imposibilă orice alegere.

Argumentele? Nu fac decît să ridice pereți de obstacole.

Numai atunci cînd rațiunea oboseşte, cînd logica cedează, cînd nimic nu se mai opune subiectivității, atunci, din cenuşa în care au ars toate sperietorile, renaşte, simplă, dar vie, neabătută, dorința de a merge acolo şi a vedea.

Orice răgaz are un sfîrşit. Acesta nu a făcut excepție.

Un deget slab, ca sculptat în fildeş, apasă un buton. Resortul e dur. Butonul ezită înainte de a îndeplini un ordin atît de grav. Dar operatorul este Urun, comandantul. Nici o eroare nu e cu putință. Executarea!

De pe navă a pornit spre Aixa nu un modul încărcat cu oameni, ci un obuz. Linia lui aminteşte vag linia navei, încît pare că „Abisal” şi-a trimis înainte umbra, şi-a trimis înainte sufletul alcătuit după chipul şi înfățişarea ei.

Obuzul cade, taie adînc aerul compact al planetei, grăbit să-şi încheie cursa înainte de venirea nopții, înainte ca temperatura în creştere fulgerătoare să-i zădărnicească misiunea. Viteza lui atinge cote record. Sub ochii care îl urmăresc de pe navă, proiectilul se aprinde, o cămaşă de foc flutură în jurul său.

Lumina curmă reculegerea înserării şi rumeneşte arhipelaguri de negură. Căderea urmează, nimic nu o poate întrerupe. Întunericul sporeşte cu cît ne apropiem de Aixa. Ceața nocturnă se trage apoi la o parte. Bulgărele incandescent presară aur pe creştetul marilor arbori. Domurile vegetale apără solul. Amenințate să se prefacă în torțe, nu dezertează. Meteorul piere în labirintul pădurii.

Restul se petrece într-o fracțiune de secundă. Noaptea plesneşte în torente de lavă. Planeta cască o gură imensă. Ca o tornadă urcă un strigăt de groază. Iadul se revarsă circular, oprind viața în loc. După care tăcerea, surdă şi stearpă. Nici măcar un incendiu. Doar, sumbră, o picătură de ulei pe marea verde.

2

Ultima noapte pe navă e cea mai lungă. Somnul chemat refuză să se arate. Veghea obligă timpul să meargă la pas.

„Abisal” nu e decît o ureche ciulită. Ce se întîmplă în bezna planetei? Fără îndoială, acolo se pregătesc represalii. Perfect, dar cine le pregăteşte? Dacă este cineva pe planeta asta blestemată, de ce nu s-a arătat pînă acum, de ce se ascunde? Şi de ce nu apar cei opt de pe Terra?

Au plecat cu doi ani înaintea lor. Ovaţionaţi. Invidiaţi. Au poposit cu nava „Fabulos” pe Aixa, de unde au trimis ştirea debarcării victorioase. Alte mesaje nu s-au făcut auzite. Pămîntul nu putea să renunţe însă la galactitul stabil, elementul-cheie al celei de-a treia ere cosmice. Cercetările de la distanţă indicau prezenţa lui masivă pe Aixa. Riscul de a trimite o nouă expediţie se justifica. Acum e aici. Masivul zid al spaţiului a căzut. De ce tac „fabuloşii”, de ce nu se arată?

Peir colindă nava. Nu are linişte. Aruncă o privire pe un hublou orientat spre Aixa, care nu e decît o pată neagră pe cerul înstelat, o pată sumbră, neliniştitoare, un gol care îi soarbe încet, neştiut. Golul pare să crească. Cerul fixat prea intens începe să joace dinaintea ochilor.

— Hm, nevricale! Îşi adresează Peir o admonestare şi întoarce spatele discului întunecat.

Intră peste Jaap, care se răsuceşte în aşternut. Toate înregistrările sînt vechi, iar astăzi sună mai prăfuit ca niciodată. Să ia un narcotic? Nu, astă seară nu. Filmele sînt şi mai demodate. Au rămas gîndurile. Dar nu cu gînduri se alungă demonii.

Ainen fixează plafonul deasupra cuşetei în care stă întins. Pupilele lui emit raze laser. De mirare că nu pătrund în sala comenzilor, care se află peste creştetul său. Masiv, neclintit, l-ai putea crede o statuie.

Aparenţă. Fiu al nordului terestru, caută pretutindeni Steaua Polară. Cum nu o găseşte, se refugiază în sine. Peir îl ninge cu fraze albe, inconsistente, clădeşte în zece minute un troian de zăpadă şi are grijă să plece înainte de a-l vedea sublimîndu-se.

Gror e singurul care doarme, senin ca un prunc. Lui Peir nu-i vine a crede. Îl zgîlţîie uşor, dar omul nu se trezeşte. La căpătîi, scînteia verde a unui „nani-nani”. Automatul e pus să funcţioneze pînă în zori. Nimic de făcut.

Inspectează cabina de comandă, unde, impenetrabil, stă de veghe Urun. Ca să pătrunzi aici e nevoie de un motiv. Peir îl găseşte la repezeală, dar, cum nu are consistenţă, Urun îl expediază rapid şi politicos. Neastîmpăratul iese. Fierbe de mînie. Cînd te gîndeşti că era cît pe ce să capete comanda! S-au răzgîndit din senin. Regretă că a avut mîndria stupidă de a nu renunţa la expediţie. Ori totul, ori nimic e deviza vitejilor! Da, dar cînd ar mai fi putut prinde o ocazie ca asta? Nu mai e chiar atît de tînăr şi nu în fiecare zi se dă startul către Aixa! Oricîtă demnitate ar sta la baza ei, renunţarea nu poate fi un titlu de glorie.

Pătrunde în sasul care izolează sera hidroponică. Aici trebuie să fie Vrala. Este. Sfidînd ora tîrzie, ignorînd tensiunea de pe navă, controlează distribuitorul de substanţe nutritive. Dar nu o face de nevoie, ci tocmai pentru a nu se lăsa molipsit de psihoza generală. Poate de aceea tresare şi roşeşte cînd se vede surprins de Peir. Acesta se strîmbă. Vrala îl enervează. Prea multe ifose pe metru pătrat. Nu are stofă de spaceman. De acord cu lărgimea umerilor, bravo pentru performanţele la cros, înot subacvatic şi botch, unde se ştie că a primit calificative excelente, deşi azi nu se mai pune atîta preţ

pe fizic.

Ceea ce scoate din sărite la Vrala este genul fată mare. Pînă la el, Peir nu a întîlnit cazul decît în filme. Dar în carne şi oase, în lumea lui, ba chiar în Cosmos — e de prost gust! I-a spus-o şi lui Vrala, obținînd ca băiatul (27 de ani, 1,89 m, 96 kg) să se coloreze în vişiniu. Din fericire, la ora aceasta plantele dorm. Lumina discretă oferă un refugiu de care Vrala profită din plin.

Peir vorbeşte. În aventura lor fiecare act a fost o eroare: expediția pe Aixa, selecția echipajului, alegerea momentului, lipsa de receptivitate în fața primejdiei. Eroare plasarea pe această orbită. Eroare lansarea proiectilului de defrişare. Eroare, mîine, în zori, coborîrea.

Să ne înțelegem: Peir nu este un laş. Carnetul său de astronaut poate fi consultat de oricine! În echipaj se află şi camarazi din alte misiuni. Ei pot depune mărturie oricînd. Iar cîrcotaş nu a fost de cînd se ştie! Dar nu admite incompetența, nici riscul gratuit.

Aici, calamitate: înainte să-şi dea seama ce face, fără să lase timp sistemelor sale de avertizare să aplice o elementară cenzură, Vrala observă cu inocență că aceste nenorociri au o singură alternativă: întoarcerea pe Terra.

Vizitatorul sare în picioare, cu o mişcare demnă de un atlet. Culoarea lui tinde să bată recordurile lui Vrala. Strigăte de indignare indescifrabile fac tomatele să tresară şi transmit vibrații nefaste vrejurilor de castraveți. Băiatul a realizat ce sinistră enormitate a putut să rostească, a ajuns de un vinețiu închis, dar înainte ca procesul să atingă apogeul tînărul rămîne singur, să-şi macine regretul de a fi în asemenea măsură lipsit de tact.

Furios, Peir se retrage cu zgomot în cabina lui. A picat la vreme dacă are de gînd să mai recupereze ceva din bunătățile puse la păstrare în containerul din perete. Hay se află tocmai pe punctul de a încheia inventarul, întoarce spre el doi ochi cărora le e străină pînă şi noțiunea de culpă. Mestecă neobosit cu fălcile cît un dulap.

— Unde ai fost? întreabă cu gura plină. Voiam să-ți cer ceva de ronțăit. Eu cînd sînt nervos trebuie să ronțăi...

Nici un surîs. Omul e sincer. Peir trînteşte capacul containerului, gata să fractureze oaspetelui nedorit degetele de la mîna dreaptă.

— Ieşi afară!

Un glas răguşit, alterat de starea de spirit. Cu atît mai rău dacă Hay înțelege greşit. Peir se trînteşte pe cuşetă.

— Ştii, zice Hay, mîine primim arme.

— Serios? mîrîie Peir şi se întoarce cu fața la perete.

— Urun spune că e posibil ca pe Aixa să avem nevoie de ele.

Gazda revine cu fața spre interlocutorul său. Înghițindu-şi primele vorbe care i-au venit în minte, se reculege o clipă şi adoptă un ton patern:

— Da, Hay, nu e deloc exclus. Dar dacă nu tragi un somn zdravăn nu ai să fii bun de nimic. Aşa că ia-ți tălpăşița, du-te la tine, culcă-te şi numără pînă faci un scurtcircuit.

— Numai un lucru, începe Hay o ultimă frază. Dar nu e nevoie s-o încheie.

— Bine, bine, suspină Peir, ia ce a mai rămas şi şterge-o.

Neal nu doarme nici el. Trece pentru a zecea oară în revistă posibilitățile existente. „Fabulos” a coborît cu bine pe planetă. O confirmă ştirile transmise pe Pămînt. Un al doilea raport nu a mai fost primit. A fost el trimis? Ori s-a întîmplat ceva îndată după

coborîrea pe Aixa? Şi ce anume?

Putem presupune că au ajuns cu bine, că primele zile s-au scurs în pace. Observații preliminare atente au confirmat că planeta e integral acoperită de păduri, că nu există mări, că atmosfera prieşte omului. Cauze necunoscute să fi falsificat rezultatele? Nu e o imposibilitate.

Dar soarele? Radiația lui violentă nu pare nocivă, însă cine poate să ştie ce se întîmplă după o expunere prelungită? Desigur, aparatura specializată ar fi trebuit să-i avertizeze pe „fabuloşi”. Şi dacă nu a făcut-o? Dar, bine, aparatura de pe „Abisal” dă indicații la fel de liniştitoare!

Imaginația prodigioasă a lui Neal naşte variantă după variantă. O face ca într-un pariu cu sine însuşi. Mîine, după primul contact cu Aixa, va fi în măsură să verifice în ce măsură a avut dreptate.

Unu:

Coboară înspre planeta verde. Primii zeci de kilometri sînt parcurşi în condiții de calm plat. Deodată, ca scuturată de un braț gigantic, „Abisal” trece într-o mişcare aberantă. Curenți la care nimeni nu s-a aşteptat o poartă cu violență pe un traseu imprevizibil. Orice manevră e de prisos. Direcționalele sînt incapabile să redreseze nava, care se rostogoleşte anarhic. În interior tot ce nu e fixat de structură cade, loveşte, ucide. Întîii răniți, întîii morți. Ceea ce ajunge pe sol nu e decît o ladă cu informe deşeuri umane.

Doi:

Au ajuns foarte aproape de sol. Între ei şi planetă, pădurea. Întinsă. Nesfîrşită. Continuă. Nici un luminiş. Nici un petic de teren în care nava să-şi poată înfige „picioarele”.

Dar cu numai cîteva ore în urmă, un proiectil anume lansat a defrişat locul! De piatră să fi fost pădurea, şi nu ar fi rezistat! „Abisalii” dispun de numeroase date despre arena pe care o caută: dimensiunea probabilă, forma, culoarea şi modul de cristalizare a crustei, spectrul radiațiilor. Mai puțin unde se află. Descriu cercuri largi peste un ocean de verdeață. Nici un semn că cineva ar fi despicat-o, cu sau fără baston magic.

Inexplicabil! Nu, de ce? Explicații sau, dacă nu, ipoteze se mai găsesc. Zburăm peste o pădure despre care nu ştim nimic. Şi dacă şocul irezistibil al exploziei nu a făcut decît să aplece nişte arbori senzațional de elastici? Şi dacă, mai acceptabil, o vitalitate dincolo de imaginație, dar în acord cu universalitatea pădurii pe Aixa, i-a permis acesteia, după distrugerea suferită din ajun, să se refacă, în sens literal, peste noapte?

Fantastic? Poate. Dar nu epitetul contează. Unde vom coborî? Vom atinge vreodată solul acestei planete?

Iar dacă vom defrişa din nou şi vom ateriza la limita radiațiilor înainte ca pădurea să se refacă, nu ne vom trezi peste alte douăsprezece ore în mijlocul unei jungle? Înlănțuită de arbori, legată de liane, strivită de îmbrățişarea unor boa vegetali, „Abisal” expiră. Bun venit pe Aixa!

Trei:

Dar nu, fără îndoială, focul şi-a făcut datoria, iar astronava se va plasa lin pe o tipsie de zgură neagră. Pe ultima treaptă a scării a apărut Urun. Încă un pas şi vor depinde în exclusivitate de planeta verde.

Nu, solul nu se scufundă sub greutatea bocancilor lui — ce tablou ar fi fost înecarea navei cosmice „Abisal” într-o mlaştină camuflată artistic de o pădure plutitoare! Primii paşi, chiar şi următorii decurg firesc. Astronauții respiră uşurați, cu sau fără

mască de oxigen, detaliu momentan lipsit de importanță. Primele cercetări decurg senin. Oamenii se destind, se adaptează locului, altminteri feeric. Pornesc în recunoaşteri care nu relevă nimic de speriat. Dar tocmai cînd lucrurile par să meargă mai bine...

Pe alese: ori pădurea se dovedeşte a nu fi pădure, ci un monstru carnivor, dacă nu un vampir care se dedulceşte la pămîntenii nesperat de apetisanți. Ori, mai verosimil, aceeaşi misiune este îndeplinită de o faună odioasă. Reptile serpentiforme, animale cu trei capete şi nouă cozi, înzestrate cu colți de oțel, cu ventuze, cu arme chimice, pseudomaimuțe răsărind nu se ştie de unde şi foreze vii care țîşnesc din sol în cele mai neaşteptate locuri, păsări cu sau fără aripi, cu zbor biomecanic sau balistic, viermi de proporțiile unui expres ori crocodili cît o muscă se adună, mii, de pe toată suprafața planetei să adulmece, să vadă, să pipăie, să guste bunătățile picate din cer şi care miros atît de ațîțător. Frumos...

Patru:

Dar oamenii, ori cel puțin hominizii? Asemănători sau nu, de o talie dublă (posibil dacă se are în vedere forța de gravitație a planetei), drepți şi arătoşi, cu pielea de culoare plăcută, sau cocoşați, coşmaruri pe două sau mai multe picioare, înzestrate, vai, cu inteligență, cel puțin atîta cît să ştie să captureze şi să ucidă, dacă nu să şi tortureze, cu sau fără intenție. De ce în acest caz nu ştim nimic? De ce primii expediționari nu au raportat? Poate pentru că atunci cînd au aflat s-au văzut în imposibilitate de a mai comunica ceva. Poate pentru că de cum au descins pe planetă au şi căzut pradă curiozității sau foamei semenilor noştri care ne seamănă atît de puțin.

Şi dacă, mai puțin simplist, contaminați de aerul special de pe Aixa, de o aromă nedefinită, dar cu o acțiune precisă, de apa inofensivă în aparență, în ei s-a produs o transformare care i-a trecut de cealaltă parte a baricadei? Dacă, atingînd solul Aixei, cei de pe „Abisal” vor fi întîmpinați de focul încrucişat al unei alianțe de monştri sau sufocați de îmbrățişarea fatală a foştilor lor coplanetari? O intoxicație lentă poate provoca pe nesimțite denaturări esențiale. În cazul acesta, cum nimic nu poate să-i prevină, „abisalii” ar fi definitiv pierduți.

Neal nu are nici un moment în vedere o civilizație avansată. De ce? Din prejudecata că ea s-ar fi trădat de mult prin defrişări vizibile, prin construcții bătătoare la ochi. Dar cetățile monumentale pot fi clădite la fel de bine în subsol ca şi în marile spații libere. Energia? În anumite condiții ar putea fi captată cu ajutorul antenei fără sfîrşit care este pădurea. Dacă nu cumva avem de-a face cu ființe de consistența duhurilor, a norilor, cristale fluide a căror viață nu are nici un punct de contact cu a noastră. În cazul acesta, nici o garanție pentru oamenii care sosesc pe Aixa...

Urun face o muncă asemănătoare. Înregistrează la secretomat situația aşa cum se prezintă şi măsurile luate în vederea coborîrii pe solul Aixei: ora, numărul oamenilor, al armelor, modul de organizare a grupelor, însărcinările lor într-un caz, în al doilea, al treilea... Ipotezele sale sînt concepute după altă formulă. Atît formația pozitivă a lui Urun cît şi temperamentul sobru îl privează de un zbor prea liber al imaginației, şi el o ştie. Totuşi rareori s-a întîmplat ca un eveniment să-l găsească nepregătit. Înlocuind fantezia prin calcul, Urun selectează de la bun început, acceptînd riscul de a se înşela, posibilul de probabil, improbabil, imposibil. În final, variabilele se reduc la un număr foarte rezonabil. Cel mai adesea, pentru întîmpinarea acestor eventualități este omeneşte cu putință să te pregăteşti.

Moleculele fine ale secretomatului înregistrează jurnalul de bord şi ideile pe care le avansează Urun. O fac la fel de impersonal ca şi autorul lor. Dacă în cursul încercărilor

de mîine blindajul aparatului va rezista, memoria lui va face un bun serviciu.

3

Noaptea de coşmar a trecut, cedînd locul unei dimineţi despre care nu se ştie nimic.

Pe „Abisal" toată lumea se agită. Atmosfera e febrilă, dar, aşa cum se cuvine, emoţiile se consumă fără cuvinte.

Apariţia soarelui alb marchează ca un gong debutul efectiv al zilei hotărîtoare. Urun trece la comandă. Desprinzîndu-se de pe orbită, nava începe să coboare. O întrecere stranie se desfăşoară între lumina care pogoară spre Aixa şi „Abisal", curînd pierdută de acesta. Bolidul e leneş. Dă întîietate soarelui, care vine din spate, o ia înainte, alungă negura, deschide drumul.

Descensiunea durează enorm, dar în cele din urmă ia sfîrşit. Zona defrişată, circulară şi netedă, îi aşteaptă. Ultimii metri sînt parcurşi în multe zeci de minute. Jeturile flagelează manejul negru de parcă ar vrea să-l purifice în flăcări înainte de a-l împinge în adîncuri.

Dar platoul de bitum rezistă. De pe platforma lustruită nu se ridică nici un fir de praf. Urun pune cu hotărîre nava pe sol, taie contactele şi motoarele amuţesc. Metalul mai vibrează cîteva clipe, fără noimă, apoi încremeneşte. În tăcerea care s-a instalat, se aude suspinul de uşurare al echipajului. Actul întîi s-a încheiat cu bine. Să mergem mai departe.

Atmosfera a fost reanalizată de mai multe ori în cursul nopţii. Rezultatele sînt analoge cu cele anterioare. Nimic nu se opune părăsirii rachetei.

În ordinea stabilită, cei opt se îndreaptă spre sasul de evacuare. Nici unul dintre ei nu a mai pus piciorul pe Aixa. Trag deci cu emoţia de rigoare prima gură de aer, după care se bat pe umăr, bucuroşi. Pe fiecare îl aşteaptă un scafandru — „cel mai perfecţionat şi cel mai uşor din lume". Ce fericire totuşi să nu ai nevoie de el! Se înghesuie pe scara îngustă şi sar cu bocancii lor blindaţi pe crusta calcinată care pardoseşte luminişul.

Bomba care i-a precedat a curăţat locul pe o suprafaţă cu un diametru de aproape un kilometru. Cercetează în jur, spre graniţa spaţiului liber. Surîsul piere de pe feţele bronzate artificial. Au senzaţia că sînt împresuraţi. Peretele de un verde închis al pădurii fără capăt, înalt de treizeci-patruzeci de metri, pare că nu aşteaptă decît un semn ca să se pună în mişcare şi, înaintînd impetuos, irezistibil, un tsunami nemăsurat, să ocupe la loc insula neagră care i-a fost smulsă.

Nimic nu se clinteşte, însă asaltul mut, încremenit, amînat este impresionant. Oamenii se mută de pe un picior pe altul. Ar vrea să examineze mai îndeaproape un bulgăre de pămînt, un arbore, o frunză, dar prima grijă rămîne

duşmanul necunoscut. Acesta poate răsări de oriunde, sub orice formă, poate plonja distrugător asupra lui „Abisal”. De ce nu a făcut-o pînă acum? Poate pentru că nu a prins de veste unde se va produce debarcarea. Poate pentru că nu a ştiut să deducă rostul bombardamentului de aseară. Nu înseamnă că este un adevăr neglijabil.

Mica trupă instalează în grabă, cu mişcări de o precizie cazonă, ştiute pe dinafară, sistemul de apărare a navei. Un cerc impenetrabil cu mijloacele cunoscute pe Pămînt. Cît valorează pe Aixa? Rămîne de văzut.

Eliberați de prima lor îndatorire, cei opt îşi îndreaptă spinările şi privesc în jur. Liniştea e materială. Neal şi Urun, urmați de Vrala, de ceilalți, fac doi-trei paşi către marginea poienii. Acest verde rar, cu mult albastru, dar şi cu roşu parcă, un roşu vag, tulbure, care mai curînd se ghiceşte în carnea frunzişului fastuos, aceste siluete amețitoare şi armonioase. În sfîrşit frunzele, căci frunze sînt emisferele striate, lucioase pe o parte, poroase pe cealaltă, schimbîndu-şi poziția după a soarelui alb şi în care o clorofilă care nu e clorofilă alimentează, printr-o alchimie indescifrabilă o viață inedită.

Aerul de taină strînge uşor beregatele, dar oamenii ridică din umeri şi pornesc la treburile lor. Apărați ca de o platoşă de un echilibru interior fără cusur, nu-şi pot permite să asculte avertismentul pornit de nicăieri.

Grupurile de lucru au fost hotărîte, fiecare îşi cunoaşte misiunea. Pe baza datelor cartografice prelevate automat, au fost identificate mai multe locuri în care impenetrabila pădure a cedat. Poiene naturale, fose de respirație sau luminişuri defrişate de „fabuloşi”, toate trebuie vizitate neîntîrziat dacă țin să dea de urma acestora. Nu sînt mai mult de zece. La drum!

Jaap a şi extras din buzunarele secrete ale navei una din tanchetele de explorare. Instalat în fața bordului de comandă, întreprinde un control sumar şi dă semnalul de îmbarcare. Gror şi Ainen fac celorlalți un semn de adio si pătrund în vehicul. Jaap trage un levier şi închide orificiul de acces.

— Gata? întreabă.

Nu aşteaptă răspuns. Formează programul. De cum ridică arătătorul de pe ultima cifră, tancheta se pune în mişcare, apropiindu-se de zidul verde. Un jet de aer hipercomprimat deschide drumul retezînd pădurea, hăcuind-o, pulverizînd-o. Tăiați din rădăcină, arborii gigantici, crescuți dintr-o horă de trunchiuri solidare, fac un salt grotesc, după care, sub forma unei ninsori de celuloză, se aştern pe solul poros. Aceeaşi soartă o au iederile filiforme, lianele care aruncă poduri la toate etajele junglei, tufişurile şi arbuştii de o şchioapă. Reptila mecanică înaintează pe un covor alb de materie vegetală.

Gror chicoteşte:

— La plecare nu uită niciodată să ne spună: „Fiți atenți, utilizați forța numai în cazuri extreme, infiltrați-vă subtil, nu tulburați ecosistemele...”

Jaap nu-i acordă nici măcar o privire:

— Nu sîntem la plimbare. Trebuie să vedem ce s-a ales de ai noştri înainte de a o lua pe urmele lor.

— Şi atunci de ce nu dăm foc? De ce nu pîrjolim?

Japp nu se intimidează:

— Inutil. Jeturile sînt mai rapide. Focul n-ar face decît să trădeze prezența noastră. Din acelaşi motiv n-am luat nici aparatele de zbor.

— Şi bomba de aseară?

— Indispensabilă. Doar n-ai fi vrut să ne trezim în vîrful unui copac?

— Puteam să coborîm pe terenurile pregătite de ceilalți.

— Habar n-avem cum arată şi cine e acolo. Ar fi fost o aventură. Şi tu o ştii foarte bine. Dar, dacă vrei să mă sîcîi, nu te sfii, dă-i înainte.

Jaap şi-a regăsit echilibrul dintotdeauna. Nici o ironie nu i-ar putea umbri strălucirea ochilor. Ce poate fi mai înălțător decît să taie un drum prin pădurea virgină! Rafala transparentă, mai eficace decît un aruncător de plasmă, îşi face datoria în mod exemplar. Nici o abatere. Nici o şovăire. Imperturbabila ei înaintare conține un element estetic.

Drumul tanchetei e riguros rectiliniu. În dreapta, în stînga domnesc haosul şi dezastrul. Tunelul se deschide însă neted, curat, fără surprize.

Jaap îşi pune problema dacă însoțitorii lui sînt în stare să guste măreția clipei. În ceea ce-l priveşte, ar suferi dacă ar trebui să predea comanda. Nici Ainen însă, nici Gror nu țin să i se substituie. Cei doi contemplă fără cuvinte priveliştea şi nu e chiar atît de sigur că intuiesc sensul ascuns a ceea ce văd. Operatorul este foarte mulțumit. Nu de dragul unor hamali cosmici ca Gror şi Ainen s-a străduit să prefacă trasarea drumului într-o operă de artă. Să pretindă aplauze? Nonsens. Are publicul său credincios: el însuşi.

După cinci ore de drum, tancheta spulberă ultimele resturi de vegetație şi frînează în preajma unui luminiş identic pînă la confundare cu cel părăsit. Jaap opreşte motorul. Cei trei se instalează în fața ambrazurilor şi scrutează cu inima strînsă împrejurimile.

Oricît de minuțios este acest prim examen, el nu relevă nimic neobişnuit. Realizată evident cu aceleaşi mijloace ca şi aceea în care tronează propria lor navă, poiana se deschide în fața lor, un talger zgrunțuros şi rotund. Zidul verde o încercuieşte la fel de strîns ca şi pe sora ei mai tînără, dar, după ceasurile lungi în care au străbătut pădurea fără hiaturi, meterezul nu mai apare atît de amenințător.

Jaap îi consultă din ochi pe cei doi. Aceştia ridică din umeri. Levierul acționat în sens invers decît la urcare face să se deschidă blindajul. Ies la lumină privind cercetător în jur. Poartă combinezoane de luptă universale şi căşti sferice de protecție. În dreapta strîng pistoale cu kaser, în stînga au grenade cu crom.

Pădurea îi întîmpină foşnind calm. Sub arcadele suple ale ramurilor domneşte răcoarea. Liziera poienii este şi ea verde. Urmele pătrunderii brutale a omului s-au vindecat. Arborii din linia întîi, foarte tineri, întind brațe zvelte către golul negru, într-un gest de conciliere. Nici o pasăre, nici o insectă şi nici o aromă care să le îmbie ori să le alunge. Numai pădurea însingurată, superbă.

Echipajul ascultă ordinul fără cuvinte al lui Jaap şi avansează. Sub tălpile de aliaj dur, bulgării calcinați scrîşnesc, sfărîmîndu-se. În prima clipă, zgomotul îi face să se oprească, să adulmece, dar nimic nu-i îndreptățeşte să se teamă.

Gror ocoleşte poiana, Ainen studiază centrul. Aici se mai văd urmele celor trei picioare de mamut ale navei, iar la mijloc, între ele, amprenta jetului reactiv. Aici a staționat „Fabulos” înainte de a porni spre locul în care a fost identificată.

Un semnal: adunarea! În cîteva clipe, cei trei se află iarăşi la bordul tanchetei. Ainen îşi face de lucru cu aparatele sale, raportîndu-i lui Urun roadele primei cercetări. Jaap nu aşteaptă sfîrşitul comunicării. Ascultînd îndemnul secret al unui sentiment de urgență, trage la refuz manşa vehiculului, înfigîndu-l în trupul moale al pădurii.

Va urma...

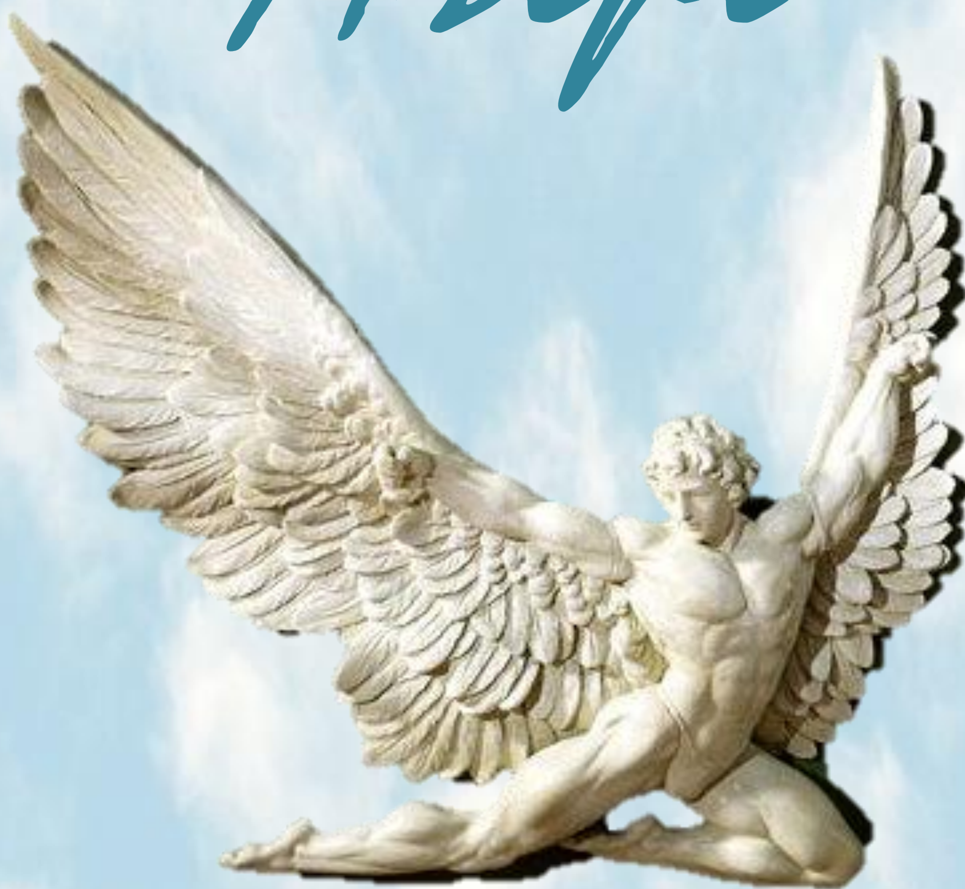
„Zbor pentru a-mi elibera mintea de tirania lucrurilor mărunte”

Antoine de Saint-Exupéry

„Poate fi descrisă în cuvinte magia zborului ? Nu cred !”

Michael Parfit

Aripi

„...pămîntul nu este în nici un fel pus în faţă cu cerul îngheţat din care coboară avioanele noastre. E simplu, altceva.

Nu se pot alătura, cerul din care venim şi pămîntul pe care călcăm, şi asta naşte surd, dureros, înăbuşit, o nelinişte numai de noi ştiută...”

Doru Davidovici

„Piloţii îşi marchează viaţa după numărul de ore de zbor... orice alt fel de timp nu este demn de remarcat.”

Michael Parfit

Fragmente din volumul
„Inimi cît să cuprindă cerul patriei”
Cornel Marandiuc

S-ar putea face considerațiuni. S-ar putea încheia bilanțuri. Analiza. Sintetiza. Acuza şi ierta. Situa: Tehnic — uman — militar — istoric. Multe şi mult s-ar putea spune. Să rămînem însă alături de oameni, lîngă ceea ce ei au trăit şi simțit. Lîngă ceea ce ei încă cred şi simt...

Din cunoaştere :

«... Dacă mă întrebați pe mine de controversa „Messerschmitt-l09 G-6"—„Mustang”, s-ar putea să nu aflați adevărul. S-ar putea să fiu subiectiv. Aş putea spune că nici un avion din lume nu a fost mai bun decît „G”-ul, la data aceea. Eu unul nu compar numai parametrii care sunt precumpănitori în judecare, şi anume: viteza maximă orizontală, plafon, maneabilitate, rază de acțiune, greutate, viteza limită, armament, vizibilitate... La fiecare punct din acestea puteți da plusuri şi minusuri fiecărui tip, iar socoteala simplă şi imediată, pentru a da un verdict, ar fi doar o adunare. Niciuna dintre caracteristici nu este esențială. Apar alte elemente: cînd intram în carlinga „G”-ului, pacă trăgeam pe mînă o mănuşă bine aleasă... Totul se potrivea. Totul era la locul său. O impresie de confort (chiar pentru toate taliile) şi de siguranță. Totul bine gîndit şi la îndemînă... O siluetă fină, cu aripa prinsă în două buloane doar, se putea schimba în cîteva minute! Pilotul aşezat lîngă rezervorul de benzină, dar flăcările rămîneau în urmă... în timp ce englezii (mai ales) erau toți arşi la față, mîini, la cap (rezervoare în față, ca la I.A.R.[1]). Cabina solidă, o încastrare nedeformabilă. Goloiu ştie cum a intrat pe spate la decolare în pista de beton, de pe care a plecat (întors pe dos de o bombă care a explodat sub el) şi cum s-a dus zeci de metri... ieşind apoi pe geamul lateral fără să aibă nimic! Sau Scordilă, dat peste cap de trei ori în aterizaj forțat iar capota carlingii s-a

[1] I.A.R.-80 avion de vânătoare românesc în WW II

deschis ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic! Şi alţii, şi alţii... — nu era bun „G"-ul ? Armament de excepţie, radio şi oxigen, blindaj şi vizibilitate excelentă...

Nu Mustang-ul sau Lightning-ul, ca „tip", ne-au învins (dacă cineva o susţine)... nici nu ar fi putut! Ne-a învins Mustang-ul şi Lightning-ul NUMĂR şi poate şi concepţia de întrebuinţare !...»

Şcoala

...Căpitanul Bocşan împreună cu sublocotenenţii Tiberiu Radu, Radion Chiaburu şi Mihai Berbecaru, pregătindu-se discret, formează aici o patrulă de acrobaţie. Cînd şcoala este vizitată de înaltele personalităţi române şi un compact grup de colonei germani, inspectori-Vînătoare, patrula execută o demonstraţie ce are darul să uluiască întreaga asistenţă; li se adresează felicitări. Mereu li se vor adresa felicitări la aceste demonstraţii de virtuozitate în pilotaj. O fac acum oaspeţii regali şi ofiţerii superiori români şi germani, o vor face după armistiţiu americanii, la plecarea spre casă din Bucureşti, cînd Bîzu Cantacuzino le serveşte o demonstraţie de joasă acrobaţie, la Bucureşti, năucindu-i! (Şi de ce să-l uităm pe neasemuitul Papană... care înainte de război i-a năucit pe americani, prin acrobaţia sa, chiar la ei acasă!). O vor face sovieticii în repetate prilejuri mai tîrziu... Mereu vor uimi prin excelentul lor simţ de zbor. Prin virtuozitatea lor. Cum le-au demonstrat mereu şi în competiţiile internaţionale din anii de pace! Mereu... Acum însă, sublocotenenţii trec de la instruirea elevilor la lupta aeriană cu cvadrimotoarele primăverii şi verii anului 1944. Şi iar la instruire. Schimbînd avioanele de şcoală şi luptă, alături aflate. Se străduiesc să-i înveţe pe alţii să zboare, mai bine. (Perfecţionare.) Să manevreze, să lupte mai bine. Spre a-şi păstra, în primul rînd astfel viaţa...

Nu şi-o pot păstra toţi însă. Sublocotenentul Ion Ionescu urcă, într-un zbor de antrenament, la zece mii metri. Aorta îi plesneşte, avionul vine spre pămînt într-un picaj năprasnic spre a aduce grabnic vestea... intră pe spate într-un lac cu nămol şi capul, retezat, al sublocotenentului se desprinde...

Săgeţi

Ziua de 5 mai... Sanatoriul Moroeni prinde lumina soarelui şi ozonul pădurilor majestuoase de molizi întreaga zi. În ferestrele largi. Majoritatea bolnavilor se află tocmai pe terasa deschisă spre o vale adîncă, tăiată între versanţii împăduriţi... Totul încîntă privirea...

Şi dintr-odată — tunetul aerului năpraznic sfîşiat, ce smulge dureros timpanele, dublat de o nelămurită, monstruoasă arătare. Şuierătoare. Bubuitoare. Plină de urlet. Aproape sparge clădirea metalicul vaer şi pala aerului răscolit. Îi răstoarnă pe oameni aproape! Brusc ţăcănitul sec, multiplu... Şi Mustang-ul — un fulger — intră pe valea muntelui cu trasoarele şi botul galben al I.A.R.-ului după el. Tunetul şi reverberaţia năucesc. Fotograma năuceşte. Neaşteptatul năuceşte. Mitralierele ţăcănesc distinct, sec, rapid. Oamenii asistă uimiţi, ca păliţi ei de trăznet. Încă un Mustang, avionul al treilea,

venind în spatele I.A.R.-ului, nu-l observă, încă uimiți le privesc pe celelalte două! Doar cînd furia aerului spintecat de rafalele ultimului venit reasaltează auzul, îl văd. Şi încă văd cum avionul cu bot galben, cel aflat între americani, brusc face un salt! Se înclină. Alunecă fulgerător printre trunchiurile brazilor, retezînd ca secera între bețe de trestii... Dispare în adîncimea pădurilor, nevăzut urlă acolo de moarte; Mustang-urile, cel urmărit şi cel chemat prin radio în ajutor, degajează spre albastru ca supte de cer...

Îl caută mult prin pădure. Îl adună încă mai greu... Este minunatul lor camarad, venit din îndepărtata Bistriță, din vatra Năsăudului. Cel care împreună cu prietenul său, sublocotenentul Chincovici, făcea o uluitoare, măiastră acrobație ,,în formație”! Sublocotenentul aviator Mihai Berbecaru.

Un tînăr liniştit, pilot excepțional. Acum, în trunchiul puternic al unui molid, găsesc înfipte absolut perpendicular, ca trase din arc, trei din coastele sale. Alb-sîngerii. Nemişcate. Neştiutoare de unde vin şi unde au ajuns. Un fel de săgeți... Un fel ! ....

Cei doisprezece ...

6 mai 1944... iar ei, dublul numărului zilei - doisprezece.

Trei patrule. Căpitan Bocşan, căpitan Stoian, sublocotenenții Radu Emil, Guță Dumitru, Radu Tiberiu, Baltă, adj. şef Popescu... Toți cei ce ştiu zbura şi lupta: comandanți, instructori, elevi, constructori şi încercători de avioane! O mînă. O amarnică mînă de oameni! Doisprezece. Adunați de o chemare supremă: a cerului, a datoriei.

Sublocotenentul Radu Tiberiu... decolează în patrula comandată de căpitanul Mircea Stoian... Spiralează peste căldările munților, în urcare. Soare orbitor. Nori puțini. La 8.000 metri, intră ca besmeticii în masa celor aproape 500 bombardiere americane... Ei, cei mulți şi puternici! Ei, cei doisprezece! Sublocotenentul declanşează mitralierele şi are senzația ca „trage cu praştia într-un zid de beton”. Dar îl loveşte! Mustang-urile fluieră cu rafale alături, aripile lor retezate trec vijelios. Pune în picaj, jocul este cel ştiut. Motorul scuipă spuma uleiului, cerurile se învîrtesc ca în nebunia alcătuirii lor dintîi. Din nou armamentul! Degajare. Ochii, ochii care au o viață numai a lor! Ruptă de trup şi gînd. Rotindu-se cît pentru o întreagă viață de jos. Păzindu-se singuri. Apărîndu-se de străfulgerarea loviturii. De foc. De ardere. De Mustanguri. De grindina lor de foc! Apoi în urma I.A.R.-ului rămîne fum, motorul spune ceva nedesluşit. Sublocotenentul pică vertiginos, lăsînd în urmă fuior subțire, negru. Nu vrea să sară, îi pare rău de avion. Singur şi l-a ales din curtea uzinei... Speră să treacă munții dincolo, spre casă, deşi acum motorul pierde zdravăn ulei şi scuipă trenă îndoliată. Rade aproape crestele cu tăblăria fuselajului, sub două mii de metri. Cade în rarefierea unei căldări montane. Simte rafale ce trec alături de el, căutîndu-l. Încearcă desnădăjduit să repeadă motorul şi acesta, surprinzător, prinde! Puternic şi pentru ultima oară! Manevrează violent căzînd în coada urmăritorului care, surprins şi singur fiind, o şterge. Reduce motorul ale cărui temperaturi stîlcesc limbile termometrelor de bord. Este undeva sub două mii metri si reperează un cîmp. Mogîldețele negre, zărite în ultimul moment (înțelege, bivolițe...) îl obligă să schimbe brusc şi neprielnic direcția de aterizare. Vine peste o arătură bruşoasă, amestecată cu bolovanii răscoliți din solul pietros. Zdruncinătura este groaznică. În creier şi umeri. Manşa, smulsă, îi izbeşte cu aşa putere genunchiul încît

stofa pantalonului dispare ca arsă în acel loc... durerea va persista ani de zile! Capotele motorului şi ceva tăblărie zboară, vîrful unei aripi dispare ca tăiată. Munții şi întreaga lume vibrează pînă la rupere. Apoi, „420" se opreşte şi pilotul său, sublocotenentul Radu Tiberiu, sare din carlingă şi cu paraşuta săltată sub braț aleargă peste brazdele aspre... Nu mult. După numai cîțiva paşi arătura se clatină, se ridică, pluteşte undeva în locul cerului probabil, simte în pămînt, prin picioarele cuprinse de tremur, duduitul a milioane de motoare de avion (parcă) şi se prăbuşeşte fără cunoştință.

„Crucea de Aur, cu Spade"

solitarului pilot de vînătoare amator

Încă de la începutul anului 1944, la uzinele I.A.R. — Braşov se constituie o microunitate de luptă aeriană, de intervenție-interdicție. Avioane erau — I.A.R.-urile aici fabricate. Zburători erau: angajații civili ai uzinelor şi piloții de încercare ai Comsiei militare de recepție... Inginerul Alexandru Frim-Dudu, *essayeur* şef. Inginerul Nicolae Florescu, de la fabrica de celule, brevetat ca pilot de război. Căpitan av. Mihai Iliescu, căpitan av. ing. Patraulea Nicolae, adjutant-şef Popescu Constantin. Astfel că de pe aerodromul uzinelor (împărțit cu Flotila 1 Bombardament — Braşov şi, înainte de a se muta aceasta la Ghimbav, cu Şcoala perfecționare vînătoare), la alarme se ridicau avioane.

Spre amiaza zilei de 6 mai. Bolta, pastă de ceruleum. Munții grei. Soarele alb. Avionul „I.A.R.-47" (de fapt prototip, care nu s-a pus în serie de fabricare) pilotat de inginerul Dudu Frim, avînd la bord pe unul dintre directorii uzinelor, ing. Grosu Viziru, se apropie de aerodrom. Pe scena uşor balansatoare a pămîntului se petrece ceva ciudat însă: fug oamenii. Spre comuna Sîn-Petru, din apropiere, nord de aerodrom. „Fug oamenii, Domnule Director, este alarmă. Ce facem?" „Aterizează!". Prototipul aterizează, directorul se îndreaptă grăbit spre clădiri... Dudu Frim văzuse, încă din aer, că avionele de alarmă lipsesc; al său doar, stingher aşteaptă. Se repede la aparat, decolează... Urcă. Unde sunt oare americanii? „Spre" sau „dinspre" care obiectiv zboară ei acum? Urcă, abrupt. Ia decizia de a patrula între Codlea şi Bucegi, spațiu prin care americanii străbat aproape întotdeauna.

Cinci mii metri, peste crestele Bucegilor. Pe cap de zbor Braşov — formațiile americane ca o platină imaculată, strălucitoare. Imensă. Cerul este acum al lor! Sunetul, al motoarelor lor! Munții se chircesc, aerul vibrează neputincios. Plexiglasurile reflectă albastrul... Etajate... Înşiruite. De departe. Pînă departe. Fierb norii răzleți şi atmosfera se desprinde parcă de pămînt în urma lor, ca o trenă... Dumnezeule!... el singur în fața lor! Reflex reduce motorul, mîna i se încleştează pe manşă, căutînd salvatoarea cădere. Dar... de ce a venit pînă aici? De ce a urcat în întîmpinare? „Idiotule, dacă ți-e frică, de ce ai mai decolat?! — îşi spune şi împinge motorul în plin!

Primul val — B-17, Fortress-uri! Cvadrimotoarele îi scapă, dar le încadrează Flak[2]-ul de 88! Florile negre ale exploziilor i se oferă şi lui. Virează sud. Vine, peste munte, în flancul stîng al celui de al doilea val. Aproape. Cît mai aproape. Ştie că mitralierele i se aliniază în tragere la nouăzeci metri în faţă! Riscant. Absurd. Dar trage abia acum! Vede cum în bombardier se rup găuri, iar tăblăriile se desprind. Şi totuşi, degetele îi refuză să elibereze trăgacele... Degajează cînd culasele armelor îşi opresc ţipătul, nemaiavînd muniţie... Unul dintre bombardiere se desprinde din formaţie, oblic alunecă. Al „său”? Nu are timp s-o afle! Ajunge din nou, împreună cu cvadrimotoarele, în barajul antiaerian. Pică... Spre Sîn-Petru, unde se roteşte abia deasupra caselor. Pentru a nu fi observat de către Mustang-urile care acum îl caută. Minutele trec... Pe panta de aterizare observă faţa ruptă, răscolită de bombe, a aerodromului. Se îndreaptă spre Ghimbav, va ateriza aici... Reduce turajul, flapsurile, trenul... maneta de comandă pentru scoatere — inertă! Probabil a fost lovit... Este bine şi aşa, îl va pune „pe burtă”! Vine atent, viteza redusă, în faţă pîrîul Ghimbăşel unde cîţiva ostaşi spală tocmai rufe. Reduce încă motorul, vrea să taie contactele dar... avionul nu se „înfundă” ci prinde cu roţile terenul, rulînd catastrofal spre oameni şi apă ! Ce... nu are timp să-şi răspundă ce s-a întîmplat! Cu blestematul tren de aterizare! Poate mai reuş... trage motorul în plin! În imaginea minţii îi dansează spulberarea ostaşilor... Rade iarba. Urcînd. Ţîşnind însă. Virează... Desigur a fost lovită conducta, presiunea uleiului a căzut, trenul a sărit afară încă în timpul luptei... înţelege! Revine cu motor şi „roţi”, se aşează normal, cuminte.

A doua zi, 7 mai, jandarmii postului din Zizin escortează la uzină şase prizonieri americani, aviatori. Aceştia declară că bombardierul lor a fost atacat de un singur avion românesc iar primele rafale loviseră ambii piloţi! Ei, cei prezenţi, au reuşit să sară... Astfel i se confirmă inginerului Dudu Frim, victoria. Apoi...

... Primăvara anului 1945. Aerodromul Miskolc, Ungaria. Bombardiere „Savoya”, cărora inginerul Frim le asigură asistenţă tehnică. Acum, aici, pentru temeritatea şi victoria sa în lupta aeriană, i se conferă VIRTUTEA AERONAUTICĂ, clasa „Crucea de Aur”, cu Spade... întotdeauna, pentru piloţi, VICTORIA sau MOARTEA vin fulgerător, distincţiile întîrzie.

* * *

Se dă alarma: bombardierele au lăsat marea în urmă, au escaladat continentul deja şi vin întins spre Dunăre. Piloţii Grupului 9 se îndreaptă spre avioane. Este mai greu ca altădată. Sunt 12, cu comandantul lor cu tot! Unde, cum, în ce fel se vor putea bate cu sute de adversari? Şi, de data aceasta, încă mai bine! Să se bată încă mai bine şi să doboare, neapărat să doboare blestematele bombardiere!

Şase adjutanţi: Goloiu, Nicoară, Miron, Dîrjan, Scordilă şi Mînu Laurenţiu. Cinci locotenenţi: Dobran, Şenchea, Chiţu Gavriliu, Simionescu şi Bendas. Un căpitan, comandant al Grupului: Şerbănescu. Se îndreaptă spre avioane... Avioane sunt. Sunt destule! Exact un număr dublu de avioane, faţă de cel al piloţilor! Fiecare zboară, în ultimul timp, cum vrea: cu „cel de bază” sau cu „rezerva”! Sunt, sunt avioane, oameni nu mai sunt! Braţ să le mînuiască manşa! Picior să le schimbe fulgerător, prin lovire de palonier, direcţia de zbor! Degete care să strivească butoanele armamentului de bord! Ochi care să prindă în colimator ţinta... nu mai sunt! Au fost, dar s-au stricat, s-au

[2] Artileria antiaeriană

rupt, au ars !... Nu mai sunt unelte! Ultimele, ultimele unelte, de precizie, avînd şi cauciucul intermediar de legătură, al trupului omenesc, iată, se îndreaptă spre avioanele Messerschmitt-l09 G-6!

Este o dimineață straşnică! O dimineață de vară, splendidă! Rostogolită peste cîmpii ca un bulgăre de aur. Şi ei — atît de tăcuți în mersul spre avioane! Şi este ceva ciudat pe fața comandantului, remarcă Dobran. O înstrăinare. O mască fixă. Rigidă. Un ceva, un cineva care nu este el! Care de-acum i-a luat parcă locul! în ultimul moment apare şi căpitanul Cantacuzino. Dă să se repeadă spre avionul său. Ar fi al 13-lea şi... 13 înseamnă ghinion! Nereuşită! Mai este şi ziua de Vineri astăzi... Şerbănescu (fapt curios la calitățile sale, la personalitatea sa, firesc însă la „zburătorul” Şerbănescu... fapt des întîlnit şi firesc pentru acel timp...), fiind foarte superstițios, îi cere căpitanului Cantacuzino să renunțe la zbor. Argumente: a venit prea tîrziu. Poate este şi obosit. Este al 13-lea. Are numărul de avion „3”, comandantul „1” — împreună, alăturat, scot iar un „13”! Nu este de bun augur... Mai există şi bluza albă (îmbrăcată de Milu în ziua cînd a fost doborît): o are acum Şerbănescu sub uniformă... o cinstire purtînd-o! Categoric, argumentează Şerbănescu, unul dintre noi va trebui să cadă! Eu aş fi acela! Replica: „Nu se poate, Domnule Căpitan, zbor... Dacă va cădea cineva, eu sunt acela! Pentru că eu sunt al 13-lea, ca ultim venit!” Se stabileşte, se găseşte un compromis: căpitanul Cantacuzino va zbura cu 500 metri deasupra formației! Din acest post, de *„eclereur”*, va putea vedea şi anunța mai repede formațiile americane... Se leagă toți în chingile de scaun şi hamurile paraşutelor. Totul stă înghețat, tăcut, nemişcat. Mecanic nemişcat. Sîngele piloților, singur, aleargă. Uite... Şenchea, cu fruntea lui înaltă, bombată cumva ca un agat frumos. Dobran, cu fața sa mică şi negricioasă... ce mai, aşa cum spune locotenentul Şenchea, prietenul său, „curată țigănie, Dobran!” Dîrjan, frumuşel ca o fată! Neastîmpărat ca un ied prea plin de viață! Chițu Gavriliu... întotdeauna „gură mare”! Gata! Sunt cum sunt! Nu are importanță, căci racheta... Decolează! Toate deodată. Ca la paradă! Accelerează, plan la plan se desprind de sol. Căpitanul Şerbănescu, sub chingi textile şi fire electrice, este îmbrăcat aşa cum fusese şi la Bucureşti, în ținută. Cu panglicile şi baretele meritelor sale de luptător prinse la piept; cum altfel s-ar putea înfățişa Domnului spre a fi astăzi judecat că nu poate doborî suficiente bombardiere?!

Un pachet compact. 13 avioane urcă puternic în aerul tare al dimineții. În față Mizilul, undeva va fi şi Ploieştiul! Munții balansează încet în dreapta aripilor. Urcă pe cap 290°. Întîlnesc cele 12 avioane ale Grupului 7, decolat şi acesta la alarmă „cu tot ce are”. La 7.500 sunt aproape de Braşov, cu direcția de zbor nord-nord vest. Sub ei, munții, sunt fabuloşi.

Eterni. învăluiți în soare şi păduri. Despicați de văi. Alăturați prin ape. Motoarele marg aidoma ceasornicelor celor mai scumpe, şi vîrful aripilor trapezoidal spintecă aerul cu putere şi fermitate. Senzație de durabil. De veşnicie. Din nou piloții Grupului 9 Vînătoare se simt a fi ceea ce de fapt sunt: zburători şi luptători! Puternici! Buni! Siguri de ei! Alunecă aici, la 7.500, ca nişte cristale repezi. Departe, în stînga, ca o microstructură, formația inamică apare la limita de vedere. „G”-urile taie spre acolo. Spre urmele aerului condensat şi împuşcat de eşapamentele motoarelor americane. Sunt vizibile acum trei valuri etajate de bombardiere. Argintii. Între ele, siluetele mici, jucărioarele mici, mişcătoare: Lightning-urile? „G”-urile vibrează pe cer, bontisează pe rarefieri, „11” se desprinde din formația solemnă a Grupului 9, se răstoarnă şi se pierde

spre piemont, după scurtul şi secul dialog radio: „Am o roată afară, nu intră, permiteţi...” „Şi pe noi, cui naiba ne laşi?!” „Permiteţi, Domnule căpitan ...” Nu, nu-l mai poate asculta: *„Dute-n ... !”*

„11”, degajat, se pierde pe cer (Adevăr? Teamă? Panică?). Bombardierele trec alături Grupului, cîntînd baritonal. Atente. Cu superioritate de înlăţime încă. Lightning-urile tresar la vederea „G”-urilor, dar trec. Undeva, undeva mai sus şi mai în spate trebuie să fie, şi imediat să se răstoarne, necruţătoarea placă de cositor topit a Mustang-urilor. Grupul urcă paralel, încă în intenţia de a se răsturna brusc peste ultima formaţie de bombardiere, cu un 180° brutal şi neaşteptat. Trec însă pe sub ei, în sens invers, apărute din nefiinţă, 4 Mustang-uri. Şerbănescu le vede, virează scurt, pică pe ele. Instantaneu formaţia de „G”-uri virează după comandant, eşalonată. Virajul este strîns „la cuţit”, aerul „slab”, „G”-ul locotenentului Gavriliu derapează şi se angajează în cădere.

La 9.000, în formaţie, Chiţu Gavriliu vede, peste cele 4 Mustang-uri în care Şerbănescu trage la limita tangentei, alte 8 „nasuri roşii” apărute exact în faţa lor! Taie fulgerător spre Şerbănescu, elicea bate dement aerul, zadarnic, aripile ridicate violent pierd sens şi susţinere. Se angajează. Se rostogoleşte. Pînă la 7.000. Anunţă prin radio că revine... timp în care aude în căşti vacarmul băieţilor de sus: „trage în sus!”... „pică!” ... „degajează dreapta!”... Chiţu ştie cît de duri sunt americanii! Le ştie insistenţa de a se crampona de cei ajunşi în dificultate!... înainte de a reveni din cădere, face viraje ample. Apoi complicate. Apoi rapide. Spre a vedea dacă nu are vreun american lansat în urmărirea sa. Nimic! Nimic în spate! Pune cap-compas est, motor, trage de manşă pentru a urca. Este lovit exact cînd pune „G”-ul în linie de zbor! Grindină violentă de proiectile. Saltul Me-ului! Mustang-ul, care în momentul angajării sale s-a aruncat imediat după el, i s-a plasat în coadă, dedesubt, în unghiul mort al vizibilităţii, a căzut vertiginos împreună cu el, i-a copiat cu acurateţe de pantograf toate smuciturile de control şi a aşteptat ca „G”-ul să „iasă” în „linia dreaptă mortală”, trage! Abia acum! Fulgerător! Sigur! Este un pilot bun, foarte bun! ... Glicolul ţîşneşte, radiatoarele scuipă spuma albă a morţii. Pe foto-mitraliera americană se înghesuie secvenţa „victoriei certe” şi Mustang-ul degajează spre înalt! „G”-ul se duce ascuţit spre marginile pămîntului...

* * *

— ***Nu atacaţi,*** *domnule căpitan!*

Strigătul lui Şenchea pluteşte în eter, loveşte în antene, aparatură, căşti... A văzut şi el cele 8 Mustang-uri! Dar „G”-ul căpitanului are deranjată recepţia, probabil; mereu deranjamentele... Mustang-urile atacate virează dreapta sus, căpitanul trage tangent. Din spate cad 8 americani! Din soare mai cad 4, din stele încă două Mustang-uri! Cerul se îndoaie de greutatea şi numărul lor. Peste tot fulgeră acum boturile puternice, roşii. Trec ca tunetul. Trag. „G”-urile sunt împinse sus. Mult prea sus. Cu manetele în plin, puse pe overboust, fîlfîie. Instabile. Lente. Fără echilibru şi putere. Tocmai ceea ce trebuie acum! Tocmai ceea ce le lipseşte acum! Tocmai ceea ce adversarii au!... Din nou, cea mai amarnică neputinţă pe cer! Cea mai gratuită jertfă! Aruncată vînătorilor americani. Cea mai zadarnică repezire, în limite de zbor, spre un adversar numeros, violent, stăpînitor de putere, manevră, viteză! Mustang-urile atacă, nebuna roată a luptei este aproape peste Ploieşti...

La 9.000 metri, Grupul 7 vîsleşte greu, compact încă, spre bombardiere. Enfizemul motoarelor învinge greu distanţa. Dar o învinge. Sunt mai aproape acum, nerăbdătoare

degetele caută butoanele armamentului... „Mustang-uri, dreapta spate!” Trasoarele zboară de sus. Spintecă printre „G”-uri cărări de lumină şi flamă. Rafalele puse între ei şi bombardiere, obligă la degajări. Punere în picaj. Întoarceri spre atacatori. Ocazia se pierde, bombardierele trec. Mustang-urile angajează violent Me-urile. Formația se rupe. Celula sublocotenent Ciutac — sublocotenent Dragoş Stinghe degajează în jos. Redresează. Reintră într-un amețitor ghem: Mustang-uri, G-uri, Focke-Wulf[3]-uri. Toate rotesc, se încrucişează fulgerător. Treceri năpraznice. Trag toate... Ciutac prinde un american, corectează... abandonează, se aruncă în viraj dreapta, punînd o rafală între Stinghe şi două Mustang-uri ce-i vin fir acestuia în spate; Mustang-urile sar, degajează. Motoarele urlă ca scoase din minți. Carlingile de plexiglas lucesc ca exploziile. Gata!... au trecut în mugetul degajării, viața lui Dragoş Stinghe se reînnoadă — panglică de albastru ce flutură ca un surîs scăpat morții. Celula degajează brutal jos. Aici aerul este gol şi uimit. Becurile de limită-benzină ard roşu pe spuma albastră a luminilor. Alunecă în viteză, cu ochi atenți spre terenul de la Buzău. Aterizează. Numără găurile proiectilelor de Mustang, culese!

Ghemul se rupe. Lupta se destramă în formații mici. Chiar şi gîndul de a ajunge la bombardiere devine inutil. „Tigru” ordonă Grupului să revină la Mizil, acolo Lightning-urile atacă la sol, trecînd totul prin focul tunurilor de bord. „Nu pot, sunt angajat în luptă cu Mustang-uri !”... ultimele cuvinte ale căpitanului Şerbănescu, apoi radioul său, capricios în funcționare, tace. Definitiv deranjat. Mustang-urile sunt pretutindeni. Ruperea luptei devine dificilă; zgîndăriți, atacați sfidător, în disproporție, de cele cîteva „G”-uri, americanii hărțuie acum fiecare avion, cramponîndu-se răzbunător. Este lovit şi scos din luptă căpitanul Cantacuzino... îşi găseşte salvarea în aterizaj forțat. „G”-urile se aruncă dintr-o parte în alta printre Mustang-urile ce pică, se cațără înapoi cu incredibilă viteză, scuipă ucigătoare rafale. Şenchea încearcă să se rupă din cumplita roată a luptei. Cerul este mic însă. Cerul este scurt însă. Cerul este scund însă. Dementa roată de foc, fum, argint, spumă neagră, aruncă curcubeie sticloase. Învîrtindu-se amețitor. Centrifugînd. Locotenentul trece bolid spărgînd vitraliile cerului, iese din rotirea de infern şi taie spre nord, peste crestele munților... Cu două Mustang-uri îndîrjite axate în coada sa. Cu trasoarele lor ce-l încrucişează cînd pe stînga cînd pe dreapta. Este cea mai îndîrjită urmărire şi este cea mai dramatică goană spre scăpare, din cîte a trăit locotenentul Şenchea pînă acum. Nu poate nici măcar să-şi vadă adversarii, celula de buldogi din spate! Lipeşte burta de fiecare creastă. Sare fiecare molid. Coboară şi rade fiecare coajă de vîlcea. Îşi răstoarnă aripile prin văile înguste, prea înguste pentru avion. Simte cum uneori rade cu elicea sau tăblăriile pîntecelui cetina. Sudoarea îi țîşneşte deasupra ochilor şi în palme. Motorul aruncat pe regim maxim. La viteza sa, solul trece ca o părere. Îl copiază strict, riscîndu-şi de zeci de ori zdrobirea. O halucinantă, orbitoare, desfiguratoare perie lipită direct pe parbriz. Este o nebunie fără de margini totul! Fără scăpare! Avionul se va pulveriza în cea mai năpraznică şi fulgerătoare jerbă, percutare, explozie !... Nu explodează însă decît proiectilele Mustang-urilor care vin cu demonică insistență din urmă! Nu poate întoarce privirea: ar fi groaznica, fulgerătoarea percutare! Nu poate țîşni din peria brazilor, în degajare. Din canioanele prin care năluceşte. Din pereții de piatră, pe care stă lipit... Rafalele Mustang-urilor l-ar rupe instantaneu! Nu mai poate nici ține avionul la infinit în acest regim... Dar va trebui să poată! Luptă pentru viața sa şi pentru avion ca un trapezist între salturile căruia cineva trage rafale de pistol mitralieră! Munții trec fulgerați. Fulgerînd. Zeci de creste, sute de păduri şi viroage: Nord, nord, înainte, viteză, „Ardealule, bunul meu Ardeal, scapă-mă!” — nu va înțelege prea bine niciodată această rugăciune ce-o aruncă mai mult ca pe un

[3] Focke-Wulf -190 avion de vânătoare german în WW II

mesaj de iubire şi adio spre ceea ce se află în aerul sclipitor din stînga sa, uşor jucăuş, cețos... munții şi pămîntul Ardealului său! Se pierde nălucă peste munți, cu americanii sudați în ampenajul său! Nu înțelege îndîrjirea acestora... Trece peste Baraolt, Ciucaş, Tarcău, Stînişoara... patru masive muntoase, sute de creste şi văi. Fulgeră peste 6 dintre județele țării, într-o infernală goană urmărită. Dar ei? Cei doi piloți de pe Mustang-uri? Ce miză au? Miza lui este acum viața. Dar a lor? Ei pentru ce? Pentru ce aşa şi atît? De ce atîta îndîrjire? Singuri, două aparate la rasul crestelor şi pădurilor, într-o îndepărtare absolut irațională, poate nepermisă chiar, care le-ar putea fi fatală prin întîiul avion venit în ajutorul celui urmărit! Îndepărtare absurdă față de teatrul inițial al luptei, încă alungirea înapoierii spre îndepărtata Foggia! Drum continental enorm pentru un avion monomotor, vulnerabil la cea mai banală lovire în conducte, motor... Aproape două mii kilometri teritoriu inamic, sub aripi!... Care este miza, atunci?! Cum oare această cerbicie? Ce fel de oameni (căci piloți, manevrieri, sunt excelenți!) sunt cei doi de vreme ce continuă dementa urmărire?! Copiind versanții cu grija evitării dezintegrării. Stînjeniți de propriile trageri; sunt trăgători buni, dar din cauza manevrelor, al nebunului dans făcut de „G”-ul din față, a dispariției acestuia sub creste, țîşnirii ori alunecării oblice peste păduri, nu reuşesc să străpungă tăblăriile, aripile şi omul! Luminos alunecă la cîteva palme doar rafalele, ca o escortă a morții... Îndărătnicie pe care americanii întotdeauna au avut-o. Au dovedit-o. Buldogismul neabandonării prăzii nici după ce dinții primi, cei din față, aflați înaintea privirii, au smuls deja din trupul hăituit!... Sus abia, în capăt de țară, după ce satele arse, pîlniile proiectilelor şi rîmarea pămîntului le arată că de-acum au trecut şi sunt mult în spatele frontului sovietic. Mustang-urile abandonează „G”-ul. Schițînd o impecabilă degajare în şandelă[4]. Cu motoarele tunet. Aliniați perfect. Săgetînd spre soare, spre Sud. Se întorc... Şenchea virează spre cîmpie. Pune burta pe pămînt, ține cap Sud, trece linia frontului, rasmutează Paşcaniul şi vine pe Siret, spre Roman... Bacăul. Adjudul. Zboară de-acum mai liniştit în regim economic. Benzina îi ajunge exact să pună roțile acasă, pe Buzău. Este încă transpirat şi buimăcit, mîinile îi tremură. Fin... spre a nu-i compromite tinerețea!

Locotenentul Simionescu degajează, aude şi recunoaşte în căşti glasul lui Bîzu Cantacuzino, strigînd lui Şerbănescu: „Ce faci, Alecule?!”... Sunt foarte mulți, poate sute! Parcă hipnotizat — aşa i se pare lui Simionescu — neauzind avertismentul sau sfidîndu-l, Şerbănescu stă cu ochii pironiți pe Liberator[5]-ul cap de formație. Trebuie doborît bombardierul! Trebuie doborît chiar acest Liberator! El este cvadrimotorul „bază”, prim şi ultim, singur, unic, al Americii! N-au mai fost, nu mai sunt, nu vor mai fi altele! Doar acesta! Este chiar cel despre care s-a vorbit la Bucureşti! Cel pe care din

[4] şandelă - zbor în linie dreaptă cu unghiul pantei de urcare mai mare decît unghiul maxim de cabraj al avionului (degajare pe verticală)

[5] Consolidated B-24 Liberator – avion bombardier greu cvadrimotor american în WW II

„laşitate” nu l-a doborît încă! Nici nu există altele... celelalte, doborîte au fost întotdeauna amăgiri, reflectări în oglinzile cerului ale „unicului”, ale acestuia! Şi cine a spus că nu poate fi doborît? Că nu-l va da jos el, Şerbănescu, acum?! Cine... „G”-ul său taie eter albastru, trasoare, soare şi umbre de aripi. Liberator-ul îl cheamă de departe, pentru un mult mai departe!... „G”-urile sale s-au răsleţit gonite de patrulele Mustang-urilor. Căpitanul pică netulburat de nimic.

Fără a schiţa gest de control. Nu are ochi, nu are privire, nu are gînd spre înapoi şi lateral, spre coechipieri şi protecţie. Cade cu 600 la oră peste cer şi destin, peste bombardiere, peste ordine şi reproşuri, peste generali şi distincţii, peste cabinete ministeriale, peste soare, lumină şi razele trasoarelor. Taie cu elicea cerul, bisericile de sus, ploile ce vor veni şi zăpezile ce nu-s, zilele vieţii sale zbuciumate, războiul şi nopţile, oamenii pe care i-a îndrăgit şi femeile pe care le-a iubit le taie şi nu se miră că nu sîngerează ele cum tăiate alunecă pe cer... Tunica uniformei, decoraţiile, victoriile şi rănirile, zîmbetul şi-l taie cu elicea şi pică... Pică. 600 la oră, peste portocalii Italiei agăţaţi de cvadrimotor şi peste merii ţării crescuţi din aripile avionului său, peste primăvara care l-a uitat şi vara în care tot vin bombardiere! Peste copilăria, sa şi peste chipurile camarazilor săi, la a căror moarte a suferit ori a plîns... Dar îşi revine! Brusc se regăseşte. Este fulgerător lucid. Stăpîn pe el. Realizează ce se întîmplă... Forţează încă motorul, strînge comenzile şi perfect axat izbeşte cu motorul, cu tunul şi cu aripile în întîia poartă a Cerurilor! Aceasta zboară din înădirea luminii, pulverizîndu-se. Messerschmitt-ul vine ca tunetul spre a doua poartă, acesta i se deschide: este căpitanul Alexandru Şerbănescu, degajaţi pista principală! Este comandantul de Grup Şerbănescu, degajaţi... ţipă trîmbiţele. Înaintea „G”-ului lucesc orbitor plăcile de aur ale pistei de aterizare principală, liberă! Şerbănescu are un gest de ezitare, renunţă, menţine 600 la oră încă o secundă, apoi degajează brusc pe aripa stingă, lasă dîră subţire de fum şi intră în picaj pe spate, sub verticală! Renunţă la pista de aur, generalii înaripaţi care aşteptau la capătul ei, cu decoraţiile pregătite în mîini — mici bombardiere din aur, legate de panglicuţe albe — se pierd, dispar, eliberat căpitanul, le zîmbeşte plecîndu-se pe aripa stîngă! Mergea acum năpraznic, caută pămîntul, apele, pădurile, florile... le găseşte şi se sfărîmă sub tulpinile uriaşe ale ierburilor, lîngă apa Buzăului dragă lui, undeva în versanţii Ruşavăţului; cu contactele netăiate si benzină în conducte, Messerschmitt-ul arde...

Locotenentul Dobran stă cu ochii pe comandantul său. Îl urmăreşte strîns, îi taie un viraj, iese în linie de zbor cu „G”-ul căpitanului, în stînga. În dreapta, flancîndu-l simetric, adjutantul Dîrjan. Viteza mare nu permite încrucişările de rutinieră prudenţă... Cad cu 600 la oră. Dobran repede privirea spre dreapta, nu mai vede al treilea avion. Pe Dîrjan.

Cu zece secunde era încă acolo, îl văzuse! Intrigat schiţează viraj spre „acolo”, dreapta: exact în spatele căpitanului Şerbănescu, puţin mai sus, botul roşu al unui Mustang! „Viraţi, domnule Căpitan!” Minunea nu se întîmplă! Şerbănescu nu aude nimic. Tunul şi mitralierele locotenentului. Neochit. Brutal. Instantaneu. Rafală disperată între Şerbănescu şi Mustang. Americanul o sare, pică fulgerător, trage oblic înainte: „G”-ul căpitanului intră în pînza trasoarelor! Ezită, se înclină pe stînga, lasă fum, se întoarce pe spate, intră sub verticală... Mustang-ul îşi aruncă motorul spre Dumnezeul americanilor, este supt violent de înălţimi, scapă! Dîrjan reapare jos stînga, travers de Dobran: Văzuse primul Mustang-ul. Strigase în radio, prevenind... nu merge nici recepţia lui Dobran însă! Înţelege că nu este auzit, virează brusc stînga, trage spre încrucişarea americanului cu Şerbănescu — este momentul cînd Dobran aruncînd privirea spre dreapta vede Mustang-ul, dar nu-l vede pe Dîrjan... avioanele s-au surapus pentru o clipă, Dîrjan este exact sub „G”-ul locotenentului, cu armele declanşate!

O degajare, poate fi doar o degajare!... vrea să creadă locotenentul. Pică. Preocupat de manevră, interzis de viteză, nu poate urmări avionul căpitanului. Ajuns mai jos, Şerbănescu poate a degajat! A redresat şi a sărit! Revede însă... revede intrarea aceea neînţeleasă şi nebună, de moarte, pe spate, sub verticală... Simte că îl podideşte plînsul... să mai sară Şerbănescu? Cum să mai sară?...

Este jos, peste munţi acum. Goneşte agăţînd aripile de creste. I se pare că totul nu este decît un vis. Un vis groaznic. Un coşmar ! Sau... cineva i-a spus ce s-a întîmplat?... În marginea unei văi, pe panta abruptă, vede o casă. Albă. Mare. Frumoasă. Culturi în jur... Albă, o casă albă, o casă albă... Gîndul, dorinţa de a intra exact în ferestrele din mijloc, cu Messerschmitt-ul, îl înnebuneşte! Ferestrele îl cheamă cu obsesie! Aude parcă şi glas. Şi freamăt de perdele... Doamne, şi ce albă este casa peste pădurile verzi! Cum vin ferestrele, cum vin ele în plexiglasuri! Ar scăpa! N-ar mai trebui niciodată să arunce violent, crispat, privirile înapoi... ca să descopere, mereu să descopere că are Mustang-uri în spate!... Disperarea trece. Criza trece. Ferestrele trec, geamurile lor zboară sub vibraţia motorului ce şterge acoperişul... Trec creşte. Păduri şi iar creste. „G”-ul iese la cîmpie. În creierul locotenentului tremură frînturile auzite în radio: „Sunt doborît!”... — cine a fost? Oare cine a strigat? Ce s-a întîmplat cu ceilalţi? Oare cine a... Ţine greu avionul în zbor drept. Doar dîndu-i comenzi energice, manşă şi palonier într-o parte! „G”-ul s-a deformat. Şi-a deformat celula din cauza eforturilor, violentelor manevre în luptă şi picaj! — Este între Focşani şi Rîmnic. Virează, ţine presate comenzile spre a putea zbura „bine”, vede Ziliştea. Imediat Buzăul. Pe teren, de sus, se văd puţine avioane aterizate. Reduce, alunecă pe aer, avionul se înfundă în paraşută, voleţii din bordul de atac joacă uşor, trage puternic manşa, „îndulceşte”, prinde pămîntul. Rulează spre locul său obişnuit. Taie contactele. Motorul şuieră, tace, blochează. Aleargă servanţii, îl cred rănit. Pentru că stă înmărmurit, inert, cu carlinga închisă. Feţe nedumerite, alarmate, în jur... Deschide carlinga. încet. Parcă este de plumb. Sigur este de plumb! Este de plumb şi el, altfel de ce nu se poate ridica? Dar trebuie să se ridice. Şi să le spună. O face, agăţîndu-se de parbriz şi marginea carlingii:

— *A căzut Şerbănescu*!

Sosesc şi ceilalţi... rînd pe rînd. Cu ultimii stropi de benzină presaţi în pompele de injecţie. Aterizează adjutantul Dîrjan şi astfel Dobran află ceea ce încă nu ştie, partea pe care nu o ştie încă... Apoi aterizează un „G”-u german, pilotat de către un maior — comandantul unui Grup de Vînătoare. Tocmai începe să peroreze: „Nu se mai poate face nimic, absolut nimic cu G-ul, împotriva Mustang-urilor! Încă astăzi voi pune în categorică discuţie la Bucureşti această problemă!...”, cînd i se spune că a căzut Şerbănescu. Ca trăznit maiorul se opreşte, îşi smulge de pe cap casca de zbor; i se văd ochii pustii şi faţa ridată, obosită.

De la Flotă, locotenentul Dobran obţine un „Fieseler[6]” şi pleacă să caute în munţi. Apreciază căderea comandantului său undeva pe valea Buzăului. Între cotul acestuia şi Nehiu... Bate întreaga vale. Elicea motorului „Argus” taie aerul felii-felii, străverziu si încet. Avionul de observaţie îsi roteşte carlingă peste fiecare palmă de loc. Se întoarce însă fără a fi găsit urmele prăbuşirii, măcar! Dar locotenentul stăruie...

[6] Fieseler Fi 156 Storch – avion german din WW II cu excelente calităţí STOL (decolare/aterizare scurte)

Cere generalului Gîrleanu „Fieseler”-ul pe care acesta îl are la dispoziție. Îl primeşte. Urcă în noul avion, decolează şi perie din nou valea Buzăului. Versanții. Văile adiacente, adînci. După două ore de zbor şi căutare, mai sus de Cislău, pe frumoasa apă a Buzăului, într-un vernast al Ruşavățului, găseşte carcasa sfărîmată a „G”-ului... Nu l-ar fi aflat poate, dar țăranii din prajmă, văzînd insistenta rotire a avionului la joasă înălțime şi înțelegînd ce acesta caută, fac semne largi, arătînd direcția unde... îi aşteaptă comandantul lor, căpitanul aviator Alexandru Şerbănescu!

Nu îl pot lua cu ei, aterizarea este imposibilă în terenul prăpăstios. Spiralează larg spre a reține locul, apoi avioneta îşi îndreaptă aripile, îşi saltă plexiglasurile, întăreşte glasul motorului şi revine la Buzău, unde aterizează aducînd vestea găsirii. Spre a-l aduce pe căpitan, pleacă adjutantul Dîrjan. Cu maşina lui Şerbănescu: un Mercedes făcut din toate bucățile posibile adunate întîmplător! Prin concursul tuturor atelierelor de reparații... dar de care proprietarul cel lipsit de alte posibilități fusese foarte mîndru! Mercedesul urcă încet drumurile muntelui. Călcînd frunzişuri vechi şi umbre de păduri. Lunecă prin poieni însorite. Trece pîraie. Se înfundă tot mai adînc şi mai sus printre piatră şi lemn, scoțînd aburi din radiatorul prea încălzit... Găsesc în sfîrşit avionul Nr. 1 al Grupului 9 Vînătoare: percutase de la înălțime, cu viteză, în pămînt. Făcuse explozie şi arsese complet. Astfel îi este dat căpitanului Şerbănescu să revină între piloții săi... călătorind în portbagajul necăjitului său Mercedes! Învelit în propria-i paraşută! Ceea ce a rămas din puternicul şi arătosul bărbat, din bravul zburător, din omul minunat care a fost Alexandru Şerbănescu... cele 8—10 kilograme de oase şi carne arsă, amestecate cu metal topit, le învelesc în mătasa albă, arsă şi ea aproape în întregime, şi le aduc...

on my six. . .

Capitanul Lafortune

de Yves Gandon

YVES GANDON

Capitanul Lafortune

Traducerea:
Florica-Eugenia
Condurachi

Dupa romanul aparut la
Editura UNIVERS 1972

Titlul original:
Yves Gandon
Captain Lafortune
Plon, Paris 1970

CAPITOLUL 3

Hainele mele erau ude leoarcă şi tricornul părea o streaşină cînd, după ce am luat-o la fugă, ba mergînd, ba alergînd, cu răsuflarea tăiată şi inima gata să-mi sară din piept, am ajuns acasă. Am mai avut puterea să urc cîte patru treptele scării şi să străbat la fel de iute salonul cel mare şi întunecat, după ce smulsesem o lumînare din candelabrul aşezat pe o consolă, în anticameră. Atunci am auzit cum o pendulă bătea ora zece. M-am oprit să-mi trag sufletul şi am ridicat lumînarea din care picura ceară caldă ce se răcea pe dosul mîinii mele. Un chip desfigurat, cu ochii holbați şi pielea înroşită de ploaie, mi-a apărut în oglinda în care se răsfrîngea o lumină tremurătoare. Omorîsem un om. Peste puțină vreme contesa de Valbert mă va denunța învinuindu-mă de uciderea soțului ei. Pentru bani, Malapart şi Bourdaillac nu vor şovăi să-i întărească spusele. Cine m-ar crede dacă aş povesti că am fost nevoit să mă apăr? Ce dovezi aveam? Doar tata mă putea scoate din încurcătură.

O geană de lumină ieşea de sub uşa odăii lui. Tocmai cînd mă pregăteam să ciocănesc, trăgînd cu urechea, mi-am dat seama — drace! doar nu visam — că tata murmura un cîntec. Aşa-i, nu mă înşelam. Cu doi ani în urmă, toată lumea cînta Jalea olandezilor, pe care încă o mai puteai auzi aproape pretutindeni:

Of! ce chin şi ah! ce jale!
Că de pe uscat şi mare,
Ludovic ne-a alungat,
Flintele şi-a descărcat.
După lupta din Fleurus
Tot norocul ni s-a dus.

Am aşteptat să termine cupletul şi apoi am bătut. O voce, cu ton voios provocator, strigă:

— Intră, olandez afurisit.

Am intrat. Tata tocmai îşi scosese gherocul de mătase şi îşi desfăcea nodul cravatei de dantelă. Izbucni în rîs, apoi începu să declame:

O, fiu! O, bucurie! Tu cinste-a vieții mele!
Tu sprijin scump al țării în aste ceasuri grele.

Îl ştia pe de rost pe bătrînul Corneille, din care, la anumite ocazii, recita tirade întregi. Trecuse fără prea mare ceremonie de la un cîntecel la Horațiu[1].

— Nu, continuă el, ştiu, uşuraticule, nu chiar mîine va fi ziua cînd îl vei scăpa pe Ludovic de blestematul Wilhelm de Orania. Trebuie să mă resemnez. Sper că, pînă una-alta, n-ai de gînd să ajungi un erou după modelul antic. Văd că, deşi ai făcut un început strălucit, alergi mai puțin după gloria în lupte, şi mai mult după grațiile femeilor. Pun prinsoare că mai adineauri una, dacă nu două, ți s-a supus fără condiții.

Avea o straşnică bună dispoziție şi curînd aflai şi pricina ei.

— Destul! Fiecare vîrstă cu plăcerile ei, băiete. A ta cu dragostea, a mea cu tihna la gura sobei. Astă-seară am petrecut vreo două ceasuri într-o casă de joc cam deochiată, în schimb Plutus a fost cu mine. După ce am tras de trei ori la rînd un brelan de figuri, am avut cumințenia să mă ridic de la masă cu un cîştig de douăzeci de mii de livre. Cum vezi, mă pregăteam să intru în aşternut cu sufletul împăcat şi bănuiesc că nu tocmai tu mă vei împiedica să gust o binemeritată odihnă.

Începu să-şi descheie nasturii jiletcii şi eu suflai în feştilă, deoarece odaia era luminată. Clipind din ochi, mă privi mai de aproape şi văzu în ce hal arătam.

— A! ia te uită... dar de unde vii, băiete? Mototolit şi cu fața alungită, parc-ai fi un cățeluş abia scos din apă. De ce nu te-ai adăpostit sub o streaşină pînă trecea potopul? Te-aş fi iertat chiar dacă intrai pentru o clipă la vreo mijlocitoare, mai degrabă decît să capeți aprindere de plămîni. Femeile astea nu-s lipsite de omenie cînd le dai de înțeles că nu eşti un zgîrie-brînză.

Văzîndu-l atît de voios, mi-am venit în fire şi i-am spus pe nerăsuflate:

— Tată, dacă nu mă ajuți grabnic, sînt un om pierdut. Se încruntă, îşi puse mîinile pe umerii mei şi, privindu-mă drept în față, spuse liniştit:

— Vino-ți în fire, Fortunat. Cel mai de seamă lucru este că te văd viu şi teafăr. În rest, orice prostie ai fi făcut, sînt aici, şi ca s-o îndrept, şi ca să te muştruluiesc. Desmeticeşte-te! Ai avut ghinion la cărți? Dac-ai pierdut, nu înseamnă că eşti pierdut. Cît?

— Mai bine-aş fi pierdut o mie de pistoli!

— Ei, fiu risipitor, mai domol!

— N-am jucat, tată. L-am ucis în duel pe contele de Valbert du Coudray.

Nu păru prea izbit de asemenea dezvăluire, aşa cum mă temeam. Îmi şopti doar:

— Povesteşte-mi!

I-am povestit într-un suflet capcana întinsă de perfida contesă, naivitatea şi uimirea mea, amenințările contelui, refuzul meu de a-i primi tîrgul, spadasinii plătiți să-mi facă de petrecanie, duelul de pe chei, fulgerul care, ca prin minune, mi-a ajutat brațul...

— Iartă-mă, tată, îi spusei la sfîrşitul istorisirii. Însemna că nu-l cunosc bine pe marchiz. Strigă aprig:

---

[1] Corneille. Horațiu, actul IV, scena 2. În româneşte de Victor Eftimiu, în colaborare cu Fetru Manoliu. ESPLA. 1956.

— Dar n-am pentru ce să te iert. Imprudența nu e o greşeală, Te-ai purtat ca un zăpăuc, dar nu din partea ta a venit provocarea, şi i-ai ținut piept cum ar fi făcut orice om de onoare. Ticălosul de Valbert şi-a primit plata pentru mîrşăvia lui. Doar pînă şi cerul s-a dovedit a fi de partea ta! Voi spune deci, ca bătrînul Horațiu:

„Eroul te înalță mai sus de ucigaş;
Te-a-mpins către greşeală a inimii căldură[2]*...”*

Admițînd, bineînțeles, că e vorba de crimă şi de nelegiuire, ceea ce nu-i tocmai sigur. Îşi frecă bărbia şi căzu o clipă pe gînduri.

— Vezi tu, din nefericire nu trăim la Roma pe vremea regelui Tullus şi domnii noştri judecători nu glumesc cînd e la mijloc uciderea unui om. În cel mai bun caz, te vor trimite la Bastilia, unde vei mucezi pînă la moarte. Nu ne putem aştepta la nimic bun din partea văduvei. Tigroaica îți va pune în spinare cele mai cumplite învinuiri şi chiar mîine mă voi pomeni cu un epistat de la poliție, venit să te înhațe. La vremea aceea însă te vei îndrepta în goana calului spre Nantes.

— Spre Nantes, tată?

— Da, unde vei ajunge în mai puțin de şase zile, chiar dacă pentru asta vor trebui să crape şase cai sub tine, şi acolo te vei îmbarca pe La Petulante, corabie înarmată de război, cu un deplasament de 250 de tone, înzestrată cu 24 de tunuri şi un echipaj de 90 de oameni.

— Şi ce dracu' să fac pe La Petulante?

— Aş putea să-ți răspund, smintitule, că, datorită ei, vei vedea multe meleaguri şi, oricum, e mai bine să-ți ții capul teafăr pe umeri, între cer şi mare, decît să rămîi fără el pe uscat. Spre a şti despre ce e vorba, trebuie să-ți mai spun că La Petulante este un bastiment bine echipat, care face negoț cu lemn de abanos, sau, altfel zis, cu negrii de pe coastele Africii, urmînd apoi să se îndrepte, cu toate pînzele sus, spre Santo Domingo. Ştii că am vîrît nişte bani în Compania pentru Guineea. La Petulante, care face parte din flota acesteia, va ridica ancora peste şase zile. Vezi de ce trebuie neapărat să ajungi la bordul ei cît mai repede cu putință. Vei sta departe optsprezece luni sau doi ani. Pînă atunci mă voi strădui ca povestea ta să fie îngropată, cu ajutorul puternicilor zilei.

— Dar nu cunosc nimic din tainele navigației.

— Vei învăța. Îți voi da o scrisoare pentru căpitanul Aubert Fulminet, stăpîn deplin al corăbiei şi care nu-şi poartă degeaba numele, căci i s-a dus faima de „fulminant" față de pirați, regişori negri, curenți şi maree. Ştie că sprijinul pe care îl aduc Companiei cere considerație, ceea ce te va face sacrosanct în ochii lui. Fiule, vei fi sublocotenent pe La Petulante, avînd şi sarcina de scriitor, adică vei ține jurnalul de bord sub înalta oblăduire a domnului Fulminet, care te va învăța şi meseria de marinar.

Tata şi începuse să prevadă toate consecințele noii stări pe care mi-o impunea în lume.

— Nu vei putea călători sub numele tău adevărat. Ai nevoie de o acoperire. Prenumele tău este Fortunat şi pleci în căutarea norocului pe mare. Să nu mergem mai departe. Te vei numi Lafortune şi te sfătuiesc să nu-ți păstrezi decît cel de-al treilea prenume, Felix: deci, noul tău nume va fi un îndoit purtător de noroc[3]. Numai căpitanul corăbiei va cunoaşte adevărata ta identitate.

Se scărpină la tîmplă înainte de a rosti mai departe:

---

[2] Corneille, Horațiu, actul v, scena 3, id. De fapt aceste cuvinte sînt rostite de regele Tullus, nu de bătrînul Horațiu.

[3] Fortunat (lat. Fortunatus) - Norocosul; Felix (lat.) - Fericitul.

— Germain te va însoți pînă la Nantes. Este un om de încredere. A fost gonaci la ducele de Chaulnes înainte de a intra în slujba mea. E un bun călăreț şi mînuieşte sabia la fel de bine cum suflă din corn. Chiar acum îi voi porunci să pună şeile pe cai. Veți porni înainte de revărsatul zorilor. Tu du-te şi strînge-ți cîteva lucruri, dar nu prea multe. Nu uita să-ți iei pistoalele; drumurile sînt nesigure. Întoarce-te aici de îndată ce vei fi echipat.

Vorbea cu un desăvîrşit sînge rece şi perspectiva de a mă vedea plecat departe de casă pentru un răstimp destul de lung părea să nu-i clatine seninătatea. Îmi aminteam cîte lacrimi vărsase la moartea primului său născut şi nepăsarea de acum mă uimea.

Cînd, după un ceas, m-am înapoiat în odaia lui, l-am găsit în picioare, îmbrăcat în haine de ceremonie, cu bastonul în mînă, pe cap purtînd tricornul cu tiv de aur şi franjuri de pene de struț, de sub care se revărsa imensa perucă cu bucle. Era foarte solemn. Întîi îmi strecură în mînă o pungă doldora de bani şi mă sfătui, ca măsură de prevedere, să-i împrăştii conținutul în cingătoare şi în cizme.

— Germain te aşteaptă în ogradă cu caii, spuse el. Chibzuind mai adînc, cred că-i mai bine pentru tine să porneşti la drum chiar acum. Cerul s-a înseninat. Veți avea lumină pe drum. Adio, fiule, ia aminte, de cum ieşi pe porțile oraşului, nu te mai cheamă altfel decît Felix Lafortune. Ai grijă de tine. Sălbaticii, pirații, fără să mai vorbim de barbarii de orice neam, de englezii şi olandezii aceia blestemați, o să-ți dea de furcă. Mă voi ruga pentru tine, şi vara ta, Apollonie, s-a şi pus pe rugăciuni. Ține bine minte că eşti ultimul vlăstar al familiei La Pree la Fleur.

Vocea începu să-i tremure la rostirea ultimelor cuvinte. Mi-am dat seama că, pînă atunci, abia izbutise să se stăpînească. Ochii i se umeziseră. Tuşi, mă îmbrățişă, coborî în urma mea pînă în ogradă. Cînd să mă urc în şa, mă bătu pe umăr:

— Mai ales, bagă de seamă să nu te încurci cu vreo negresă. N-am nevoie de nepoți tuciurii. Dar glasul era frînt şi rîsul silit.

Dragul meu tată! Îl iubeam la fel de mult cum mă iubea şi el pe mine şi gîndul îmi zbura la el pe drumul ce ducea la Nantes, spre care galopam împreună cu Germain, dînd fără milă pinteni bieților cai. Călărind cîte douăzeci de leghe pe zi, am ajuns la destinație în mai puțin de cinci zile. Aveam grijă să nu poposim decît după lăsarea nopții, în hanul vreunui sat, de unde nu porneam decît odată cu răsăritul soarelui. Germain, un vlăjgan cu vreo cinci sau şase ani mai mare decît mine, era un tovarăş voios, căruia nu-i îngheța măduva în oase. Mi-am dat cu adevărat seama de meritele sale cu prilejul singurei întîlniri neplăcute pe care-o avurăm, în apropiere de Ferte-Bernard unde, în vîrful unei coaste de deal, patru tîlhari de drumul mare, înarmați cu flinte, ne-au pus să ne culcăm cu burta la pămînt. L-am ucis pe unul cu un foc de pistol. Germain răpuse un altul, şi cei doi care mai rămăseseră, îşi luară picioarele la spinare.

Eram frînt de şale la intrarea în Nantes, oraş murdar, cu ulițe înguste, aproape toate mărginite de case dărăpănate de lemn, ridicate pe piloți. Merserăm cîtva timp pe malul unui ghiol, numit la Fosse. Sub hangarele de scînduri, bătute alandala unele lîngă altele, se desluşeau nişte dubasuri pîntecoase, dintr-acelea care slujesc la căratul sării sau la descărcatul corăbiilor. Pretutindeni, în duhoarea de seu amestecată cu păcură, se auzeau loviturile daltelor mînuite de călăfătuitori. În sfîrşit descopăr La Petulante, lîngă un braț de mare. Hamali şi alți salahori urcau şi coborau pasarela care o lega de țărm, cărînd lăzi, butoaie şi saci. Un ofițer, sprijinit într-un baston fin, cu măciulie de argint, fuma dintr-o pipă de argilă, lungă şi înnegrită, supraveghindu-i cu ochi atent. Lăsînd caii în paza lui Germain, mă apropiai de el şi-l întrebai dacă îl cunoaşte pe căpitanul Fulminet.

— Nu cunosc pe altul în afară de mine, domnule, îmi răspunse după ce îşi scoase pipa din gură.

Îi întinsei scrisoarea tatii. Îşi goli pipa şi o vîrî într-un buzunar al gherocului. Apoi citi scrisoarea şi se uită la mine cu mare curiozitate.

— Fiţi binevenit, domnule. Nu vă pot ascunde că echipajul meu era complet. Mîine dis-de-dimineaţă ne întindem pînzele; dar mai e timp să vă trec pe rol. Abia diseară îl voi prezenta căpităniei portului. Nu prevăzusem decît un sublocotenent. Nu-i nimic. Cu cît îs mai mulţi nebuni, cu atît se rîde mai zdravăn.

Adăugă, făcînd cu ochiul:

— Deci, numele dumitale este Lafortune. Ai mai călătorit pe mare?

— Nu, domnule căpitan, dar am slujit în armata regelui. Am fost rănit la Fleurus.

— Asta mă linişteşte, deşi scrisoarea domnului marchiz, tatăl dumitale, era o garanţie îndestulătoare. Trebuie să-ţi spun că un fluşturatec care nu cunoaşte mirosul prafului de puşcă şi dă ochii peste cap la primul bubuit de tun, nu e binevenit pe La Petulante. Îţi place rachia?

Făcui o mutră nedumerită şi el clătină din cap.

— Îţi spun dinainte că cea pe care o am nu-i un sirop pentru copii, ci un rachiu făcut din trestie de zahăr, destul de tare, fabricat în insulele Americii şi căruia sălbaticii din partea locului îi spun tafia. Trebuie să-l gustăm, ca să mai prinzi curaj. Fă-mi plăcerea şi vino după mine.

Mă urcai pe pasarelă, între hamalii cu spinarea încovoiată sub greutatea sacilor din care ieşea o aromă puternică, apoi ne suirăm pe scara punţii din spate şi căpitanul îmi deschise uşa cabinei sale, lăsîndu-mă să trec înainte.

Era o încăpere strîmtă, cu tavanul jos şi care primea lumina zilei doar printr-o deschizătură îngustă, pe unde n-ar fi putut trece trupul unui om. Un pat acoperit cu o blană de tigru, o masă cu astrolabul, busola şi cîteva cărţi sau registre, un taburet — alcătuiau întregul mobilier. Pe un perete era prinsă în ţinte proiecţia cilindrică a lui Mercator[4]. În spatele uşii, pe un rastel, se aflau o puşcă, o pereche de pistoale, o sabie şi un corn cu praf de puşcă.

Era să trec cu vederea un cufăr mare de fier, bătut în nituri ascuţite, de unde Aubert Fulminet scoase solemn o sticlă şi două păhărele, pe care le umplu pînă la vîrf. Un miros puternic, care-ţi muta nasul din loc, de melasă şi zahăr ars, se răspîndi în încăpere.

— În sănătatea dumitale, Felix Lafortune! spuse căpitanul. Deie Domnul să nu te-mbolnăveşti de bube rele, să nu-ţi pierzi dinţii de scorbut, să nu te înghită crud rechinii şi să nu te mănînce fiert canibalii, aşa cum a păţit-o bietul cavaler de la Tourasse, care a fost fript la frigare pe Coasta Dinţilor, că bine-i mai zice aşa. Da, domnule, fript şi mîncat pînă la ultimul oscior, în afară de piciorul stîng, care era de lemn. Pe cel adevărat îl pierduse în călătoria dinainte, într-o luptă cu un vas corsar.
Se puse pe un rîs tunător şi îşi bău paharul dintr-o înghiţitură. Avui nesocotinţa să fac la fel şi era gata să mi se taie răsuflarea. Cum se goleau păhărelele, căpitanul Fulminet le umplea cu mare iuţeală de mînă. Eram nevoit să cad iarăşi în păcat. La fiecare probă, o dîră de foc îmi năpădea pieptul şi ochii îmi ieşeau din cap. Atunci o mînă se prăvăli pe umărul meu.

— Sublocotenente Lafortune, să ştii că-mi placi. Există în dumneata o înduioşătoare strădanie de bunăvoinţă. Trebuie să mărturisesc, rachia asta nu e de

[4] Gerhard Kremer, numit Mercator, matematician şi geograf flamand (1512—1594), creatorul unui nou sistem de alcătuire a hărţilor, după proiecţia cilindrică ce îi poartă numele, folosit în hărţile de navigaţie.

prima mînă. Mie nu-mi place decît cea curată, aşa cum iese din alambic, dar pungaşul de plantator din Santo Domingo, de la care am cumpărat ultima balercă, are obiceiul nenorocit să-i dea tărie cu oleacă de pudră de muschetă. Eh! N-avem decît să ne obişnuim. Mai întîi trebuie să înveți să te ții în viață rezistînd la oboseala primei călătorii, şi totul va merge ca pe roate. Nu-ți ascund, trebuie să fii de fier ca să faci meseria asta. După cum văd însă, natura a fost destul de generoasă cu dumneata. Atunci, de ce să te duc cu zăhărelul? Negoțul cu negri nu e un zaiafet, şi, dacă te înspăimîntă răul de mare, mai bine rămîi pe uscat. Dacă, dimpotrivă, îți place viața plină de primejdii, viața plină de surprize şi aventuri, care urmează după lungi săptămîni monotone pe mare, fără o adiere în pînze, atunci vei fi răsplătit din plin.

I-am mulțumit pentru primirea deschisă. Mi-am amintit ce-mi spusese tata despre el, şi nu mi se părea prea „fulminant". O corabie nu se poartă la fel cînd stă în port şi cînd se află în larg. Aşa şi cu comandantul navei La Petulante. Mă uitam la umerii săi lați, la chipul tăbăcit ca o piele veche, la ochii poruncitori, verzi ca acvamarina. Toată ființa lui răspîndea dîrzenie. Era îmbrăcat elegant, într-un gheroc cafeniu cu brandeburguri, înspumat de o cravată de dantelă.

— Fiindcă asta-i hotărîrea dumitale, urmă el pe un ton satisfăcut, instalează-te la bord. Simte-te ca acasă. La Petulante nu-i la fel de mare ca palatul din Versailles, dar ai să te obişnuieşti cu ea. Vei împărți camera cu sublocotenentul Sosthene Goujet, un soldățel vesel. Diseară, la ora şapte, să fii cu el pe punte, unde voi veni şi eu cu secundul meu şi ceilalți locotenenți, să dau citire instrucțiunilor de armament şi altor eventuale dispoziții.

Coborî pe punte şi eu pe cheu, pentru a-l căuta pe bravul Germain, care îmi urcă bagajul la bord. Era mişcat că se desparte de fiul stăpînului său.

— Domnul să vă aibă în pază! îmi spuse. Veți vedea multe locuri frumoase şi nădăjduiesc să vă placă.

Îşi căuta cuvintele, mototolindu-şi pălăria cu amîndouă mîinile. Ar fi vrut să-mi spună o vorbă de îmbărbătare, acum, la despărțire, şi iată ce găsi:

— La urma urmelor, corabia asta mătăhăloasă e făcută să umble pe mare, nici mai mult, nici mai puțin ca şi un cal uriaş de lemn. Mie-mi plac mai mult caii în carne şi oase, poate fiindcă am fost gonaci prin codri şi cîmpii, dar fiecare cu gustul său.

Am rîs împreună cu el şi l-am urmărit cum se îndepărta pe cheu, cu fruntea plecată, între bieții cai sfîrşiți de goană, pe care-i ținea de căpăstru.

A doua zi în zori desfăşurarăm velele, împinşi de o briză bună de uscat, care ne-a ajutat să lăsăm curînd Paimboeuf la babord şi Saint-Nazaire la tribord. Oceanul îşi desfăşura în fața mea nesfîrşita-i pînză verde, care avea să mă ducă pe Coasta Sclavilor şi în insulele Americii. Deasupra mea velele şuierau, biciuite de vînt. Sub tălpi, doar nişte scînduri fragile mă apărau de adîncurile abisului şi de furia valurilor. Cu opt zile în urmă, tata dăduse acea petrecere unde, spre nenorocul meu, le-am cunoscut pe Line şi Trine. Am avut prilejul să le fac curte, să stau în cumpănă față de farmecele lor atît de asemănătoare, să discut cu prefăcuta contesă de Valbert du Coudray despre locul şi însemnătatea „muştelor". Sinistre glume! Line şi Trine erau oare înțelese cu contesa? Nu-mi venea să cred. Îşi numiseră alunițele: „mincinoase". Trebuia să fi văzut în asta o prevestire?

Oricum ar fi fost, era mai înțelept din partea mea să uit o întîmplare care îmi schimbase atît de brutal cursul vieții. Dealtfel, ce-aş fi putut face altceva decît să mă obişnuiesc cu situația impusă de împrejurări?

În seara din ajunul plecării, aşa cum se anunțase, la ordinul domnului Fulminet, căpitanul nostru, statul major al corăbiei ținu sfat. Era alcătuit din domnul Justim

Colinet, căpitan secund, din domnii Pigache (Zebedee) şi Dufourneau (Camille), locotenenţi, şi din sublocotenentul Goujet, despre care am pomenit mai sus. Dar mai bine să le fac portretul pe loc.

Domnul Colinet, de felul lui din Saint-Malo, lung şi uscăţiv ca un mănunchi de vreascuri, cu faţa colţuroasă şi nas ascuţit, ochi galbeni iscoditori şi pielea tăbăcită a unui bătrîn lup de mare, făcuse mai multe campanii pe corăbiile regelui şi navigase pe nave de cursă lungă ca pilot cu schimbul. Avea vreo treizeci de ani. Din anul de captivitate petrecut în portul Plymouth, de unde evadase împreună cu domnul de Forbin, păstrase obiceiul de a-şi da acordul în orice problemă printr-un „Well!” demn de cel mai flegmatic englez.

Locotenentul Pigache era o pocitanie burduhoasă, cu pielea arsă de soare şi ochi boboşaţi. La doisprezece ani se îmbarcase ca mus pe la Charrnante Gabrielle şi, în cincisprezece ani de viaţă pe mare, fusese, rînd pe rînd, călăfătuitor, gabier, boţman[5], sublocotenent, de la Pegu, mai departe de Indiile Orientale, pînă în insulele Malvinas din Marea Sudului. Ştia la fel de bine ca oricare să ţină cîrma pe furtună, ca şi pe mare calmă, chiar dacă, întrecînd măsura la băutură, abia se ţinea pe picioarele lui scurte, supus tangajului şi ruliului ca o luntre cu catargul sfărîmat.

Pe cît domnul Pigache avea o fire veselă şi săritoare la nevoie, datorită incendiarei drojdii de trestie de zahăr, din care, de cîte ori debarca la Capul Francez, cumpăra de la un plantator cîte o balercă, pe care o păstra pentru uzul său personal, pe atît domnul Dufourneau, locotenent-secund, era un om înţepat şi arţăgos. Drept ca un par, cu privirea rece şi obrazul galben şi ciupit, se purta aspru cu oamenii din echipaj, împungîndu-i cu glas sec şi strident. Avea vreo douăzeci şi cinci de ani, era un admirabil corăbier, studiase la şcoala de hidrografie din Dieppe şi ştia să determine pe hartă punctul unde se afla corabia la fel de sigur ca însuşi căpitanul Fulminet. Nu era prea vorbăreţ şi bea cu moderaţie. La început l-am considerat incapabil de înflăcărare pe acest fiu de notar, care întorsese spatele breslei avocăţeşti ca să pornească la voia întîmplării pe mare. Îl judecasem pripit.

Mai rămîne sublocotenentul Goujet (Sosthene), care nu era cel mai puţin arătos din echipaj. Avea douăzeci de ani şi era potrivit de statură, blond, cu ochi albaştri şi o pieliţă de fată. Părea un fluşturatec, un filfizon, un coconaş, dar oricît era el de parfumat, spilcuit, ondulat, umerii săi largi insuflau respect şi îţi zdrobea mîna cînd ţi-o strîngea, căci avea nişte muşchi de fier. Se trăgea dintr-o familie de armatori din Nantes. Încă din fragedă copilărie i se împuiaseră urechile cu isprăvile corsarilor şi ale fraţilor de pe Coastă. Nu visa decît să-i întreacă în faimă pe cumplitul Olonnois, care cucerise Maracaibo, pe cutezătorii căpitani Laurent şi Van Horn, care luaseră cu forţa Vera-Cruz, pe neîntrecutul galez Morgan care, vreme de cinci ani la rînd, a semănat groaza în Noua-Grenadă, a dărîmat turnul Santo Domingo, din Cartagena Indiilor, şi a devenit guvernator al insulei Jamaica. Nu-l credeam în stare de asemenea fapte vitejeşti, judecînd după spectacolul pe care mi-l oferi în prima zi a traiului nostru împreună în hruba care ne ţinea loc de încăpere pe La Petulante.

În dimineaţa aceea, pe cînd se gătea în faţa unui ciob de oglindă şi se bărbierea atent, îl auzii că ţipă pentru un micuţ punct negru ce-i apăruse pe o nară:

— Ce oroare, Lafortune, îmi spuse cu o voce de bas, care contrasta cu înfăţişarea lui tinerească. De ce oare natura strică astfel armonia unui obraz plăcut?

Extrase între două unghii obiectul mîniei sale şi adăugă:

— Ah! ce noroc pe tine că nu eşti un băiat frumos! Nu puteam suferi o asemenea observaţie care-mi zgîria urechile şi îndată mi-am şi scos sabia.

[5] Sau nostrom - şef de echipaj.

— O rană care-ți va tăia obrazul în două ne poate pune repede pe picior de egalitate, îi răspunsei senin.

Ridică din umeri şi izbucni în rîs:

— Fii serios, domnule! Eşti iute la mînie şi cred că sîntem făcuți să ne înțelegem mai degrabă decît să ne scoatem mațele. Fii pentru mine Enea, şi voi fi însoțitorul tău fidel. Dar mai întîi vîră-ți sabia în teacă. Am început şi eu să rîd şi, din clipa aceea, am devenit cei mai buni prieteni de pe lume.

Să mă întorc la adunarea statului nostru major. Aşa cum fusesem înştiințat, căpitanul citi pentru început instrucțiunile de armament. Am rămas uluit cît de anapoda erau făcute. Recomandarea stăruitoare de a ne ruga lui Dumnezeu dimineața şi seara venea înaintea îngrijirilor în caz de colici, şi necesitatea de a-i pune pe negri să facă gargară cu oțet sau zeamă de lămîie, la care se adăuga un strop de rachiu, ca măsură preventivă împotriva scorbutului, venea după dispozițiunile prevăzute în cazul morții căpitanului, apoi a secundului său, apoi a celor doi locotenenți care aveau dreptul, în această ordine ierarhică, să ia comanda navei. După moartea celui de-al doilea locotenent, soarta corăbiei noastre trecea în mîinile lui Sosthene Goujet, apoi, dacă eventual cadavrul acestuia din urmă avea să fie aruncat peste bord, în ale mele.

Oricît mi s-ar fi părut cu neputință, perspectiva de a fi promovat, printr-o catastrofală serie de decese, stăpîn deplin al unei corăbii cu un deplasament de 250 de tone, îmi cam tulbura mintea. Căci, dacă un asemenea caz fusese considerat de Companie, demn să fie prevăzut, evident, el era previzibil.

Totuşi Aubert Fulminet continuă *recto temo*[6] citirea celui de-al 16-lea articol, în termenii căruia eram obligați să ne conformăm celor de mai sus, şi care se termina prin această formulă edificatoare:

„Vă dorim tuturor şi fiecăruia în parte, o călătorie bună şi ne rugăm lui Dumnezeu să vă aibă, pe unii şi pe ceilalți, în sfînta şi mărita lui pază.”

— Amin! îmi suflă la ureche colegul Goujet, păstrîndu-şi un chip de marmură.

După care căpitanul trecu la ordinele privind rolul fiecăruia pe durata călătoriei, domnul Dufourneau, sub controlul şefului său, avînd delegație specială din partea Companiei pentru vinderea şi trocul mărfurilor încărcate. Apoi se întoarse spre mine.

— Domnilor, spuse el, vă prezint un nou venit, sublocotenentul Felix Lafortune, care s-a bătut vitejeşte în armata regelui şi pe care dorința de a vedea lumea l-a împins să se îmbarce împreună cu noi. Pe rolul echipajului are postul de scrib, dar va lua parte şi la negoț, ca adjunct al domnului Dufourneau. Pentru a-i ura bun venit, cu voia domniilor-voastre, să golim un şip în sănătatea acestui novice, față de care vă rog să vă purtați cum se cuvine.

— Well! mormăi secundul.

Păhărelele, umplute vîrf, se ciocniră cu clinchet, locotenentul Pigache îşi pocni limba de cerul gurii şi locotenentul Dufourneau, ridicînd un deget înmuiat în rachiu declară că, mîine, pînzele vor fi umflate de cel mai prielnic vînt.

Aşa s-au petrecut lucrurile în dimineața aceea senină de sfîrşit de vară, cînd La Petulante, cu toate pînzele sus, părăsea Lumea Veche pentru a se îndrepta spre coaste îndepărtate. Nu aveam decît douăzeci de ani: vîrsta proiectelor, speranțelor, a visurilor şi iluziilor. În loc să cochetez prin saloane şi să colind tripourile sub binecuvîntarea unui tată îngăduitor, pornisem într-o aventură în care aveam să dau dovada că, deopotrivă cu tovarăşii mei căliți, eram gata să înfrunt totul, să trec peste orice greutăți.

[6] Cu glas uniform (lat.).

Sprijinit de copastie, vedeam cum se îndepărtează în urma noastră promontoriul Saint-Gildas, apoi, îndată după aceea, cum se estompează linia albăstrie a coastelor insulei Noinnoutier. Trăgeam cu nesaț în piept aerul sărat, o beție necunoscută îmi umfla pieptul. Mi se părea că renasc la o nouă viață, la o viață adevărată. În spatele meu, cineva tuşi în două rînduri, vrînd parcă să-şi vestească prezența.

— Am onoarea să vă salut, domnule. Mă întorc şi văd un bărbat gras, cu fața îmbujorată, în haine negre şi tricorn de piele.

— Mă numesc Taillebois Joel, chirurg, născut la Paimpol, spuse el cu ton uşor solemn. Am patruzeci şi cinci de ani şi sînt decanul de vîrstă al acestei curse de şoareci.

Îmi întinde o mînă moale, pe care o strîng spunîndu-mi numele.

— Da, continuă el, ținîndu-se de copastie, căci corabia începea să fie clătinată de o hulă puternică, mai bine să ştiți fără zăbavă ce vă aşteaptă. La Petulante este plină de guzgani. De fiecare dată cînd ne-am întors din insule, am încercat s-o scap de animalele astea nesuferite, dîndu-le un amestec de leacuri în stare să ucidă o turmă de elefanți. Dar zadarnic. Totdeauna scapă cîțiva şi ne tot întrebăm unde se ascund cei rămaşi în viață. Trebuie spus că, de îndată ce vîrîm sub punte încărcătura de sălbatici, bieții negri, în lipsă de carne de om, înfulecă peste rație carne de şobolan şi hoardele lor scad atunci în chip simțitor. Dar, vai! după ce îi debarcăm, lighioanele mustăcioase încep să mişune iarăşi. Fiți atent să nu vă muşte, dacă țineți la prețiosul domniei-voastre hoit.

Un glas gros, după care îl recunoscui pe căpitanul Fulminet, îl întrerupse:

— Pun rămăşag că maimuțoiul ăsta bătrîn îşi recită cupletul despre şobolani. Ar fi mai bine să-şi recunoască vina, după frumoasa ispravă pe care a săvîrşit-o în ultima noastră călătorie. A pus la cale lăudabilul plan de a curăța pe veci corabia de nedoriții ei pensionari, cu ajutorul celei mai straşnice otrăvi pentru şoareci. Rezultatul: crescătoria noastră de guzgani a continuat să sporească şi să se înmulțească, în schimb douăzeci dintre cei mai frumoşi negri au pierit, victime ale otrăvii. Iată rodul îndeletnicirilor dumnealui. Du-te mai bine de-ți pisează leacurile, dom'le lăudăros, şi nu ne mai împuia urechile cu aiurelile dumitale.

Chirurgul se îndepărtă mormăind, pe cînd căpitanul se puse pe rîs, apoi adăugă:

— Ei, oricum, are meritul că ucide ceva mai puțini oameni decît media celor din breasla lui... Acum, domnule Lafortune, ascultă la mine. Marea este frumoasă, deşi începe să se agite puțin. Nu te schimbi la față, ceea ce mă face să cred că ai stofă de marinar, dar n-ai timp de pierdut, trebuie să înveți meseria. Mai întîi e nevoie să ştii să te urci pe catarge.

Îmi arătă pe loc cum să fac şi, în ziua aceea şi în următoarele zile, îmi dezvălui tainele navigației cu pînze, începînd cu arborada. Am învățat să deosebesc arborele trinchet, din față, de arborele artimon, din spate, primul purtînd — ca şi marele catarg — o velă inferioară, trinca, un gabier, un zburător şi o rîndunică trinchet, al doilea, avînd pe arboretul artimonului o rîndunică artimon, apoi un contragabier şi un zburător artimon, şi o randă. A trebuit să-mi întipăresc în minte că pe straiul catargului mare este învergată o velă triunghiulară, numită vela-straiul gabierului mare. În sfîrşit, mi-am vîrît în cap rolul velei pătrate, civadiera, de sub catargul bompres, ale cărei orificii, aşezate în colțurile de jos, permiteau scurgerea apei adunate.

Pe urmele stăpînului corăbiei noastre, am cercetat toate părțile acesteia, răspunzînd întrebărilor pe care, după ce mă învățase, mi le punea neîntrerupt, *ex abrupto*:

— Ce este duneta, domnule Lafortune?

— Este suprastructura aşezată deasupra punții superioare şi care se întinde de la pupa la catargul artimon.

— Ce este coverta?

— Puntea superioară.

— Ce este „sfînta-barbă”[7]?

— Despărțitura rezervată maistrului tunar şi care precedă depozitul de muniții, sau pulberăria.

Totuşi, cel mai mult m-a impresionat încăperea de sub punte, amenajată între cală şi covertă, unde aveau să fie îngrămădiți cei trei sute de negri pe care urma să-i culegem de pe coasta Guineei. Nu măsura mai mult de cinci picioare înălțime şi, într-un spațiu atît de redus, captivii adulți nu puteau sta decît aşezați sau culcați. Această parte a navei fusese spălată la Nantes, cu mai multă grijă decît celelalte şi „parfumată”, cum se spunea, cu oțet. În ciuda acestor măsuri, era îmbibată cu un miros infect, de-a dreptul o miazmă de mormînt. L-am întrebat pe căpitan cum puteau nişte ființe omeneşti să rămînă în viață, luni de zile, într-o asemenea hrubă.

— Ne-am resemnat să pierdem la fiecare călătorie un sfert din marfă, răspunse el. Îți dai seama că ar fi preferabil pentru Companie să ştie că oamenii ei ajung în insule vioi şi bine dispuşi, deoarece pierderea unui singur negrişor măreşte prețul de cumpărare fixat pentru fiecare cap de negru. Dar moartea şi viața stau în puterea nemărginită a lui Dumnezeu. Papa Martin al V-lea a proclamat, din amvonul bazilicii Sfîntul-Petru, că pămîntul aparține lui Hristos şi că Vicarul său are dreptul să dispună de orice nu este sub stăpînirea creştinilor. Ca urmare, negoțul cu negri este un comerț legitim, întrucît negrii sînt păgîni.

Pentru a mă lămuri mai bine, îmi dădu o cărțulie legată în piele de vițel, care fusese pesemne cercetată de mulți înaintea mea, deoarece nenumărate pagini erau murdărite şi aveau colțurile rupte. Titlul ei era „Făclia mării”.

— Citeşte-o, îmi spuse el. În ea vei găsi principalele rute maritime, direcția şi forța curenților. Nu-i ca Biblia, dar din ea vei învăța esențialul.

După opt zile, aveam capul călindar de tot vocabularul maritim, şi de noțiuni destul de încîlcite spre a duce drept la naufragiu cea mai bună corabie din lume. Îmi făcusem doi prieteni la bord: locotenentul Pigache, care găsise în mine un ascultător docil al peripețiilor vieții sale pe toate mările globului, şi sublocotenentul Goujet, care hulea cînd se potolea vîntul şi mă întreba dacă, lăsînd la o parte culoarea, negresele aveau aceeaşi conformație ca şi femeile albe. Învățase la Nantes tot ceea ce un elev marinar trebuia să cunoască, dar niciodată nu înaintase mai mult de cîteva leghe în larg, pe nişte corăbii de pescuit. Plutea deci pentru prima dată, ca şi mine, spre coasta africană şi observam cu interes cum, pe zi ce trece, se gătea şi se îngrijea tot mai puțin.

Cînd, după trei interminabile săptămîni de navigație liniştită, punctate de lungi intervale de calm plat, am zărit la orizont Capul Roca, era la fel de ciufulit şi rufos ca orice gabier în cafas. Am făcut această observație cu glas tare şi cu duhul blîndeții, şi-atunci mi-a răspuns, ridicînd din umeri:

— Pentru marinar, în larg, ținuta neglijentă este o cochetărie. Aşteaptă tu puțin (începusem să ne tutuim mai demult) să ajungem la Capul Francez şi-ai să vezi cum n-o să-mi precupețesc osteneala să le dau gata pe doamnele creole cu eleganța mea rafinată. Domnul Fulminet avusese dreptate vorbindu-mi despre monotonia călătoriei pe mare, cînd vîntul cade şi corabia pluteşte nemişcată, derizorie ladă de scînduri, pierdută între apă şi cer, parcă pe vecie uitată de Dumnezeu şi de oameni. Căpitanul, secundul şi locotenenții trăgeau netulburați din pipele olandeze aşteptînd să se ridice vîntul. Eu şi cu Sosthene jucam şah, sau amestecam şi împărțeam cărțile, înjurîndu-ne ca nişte birjari, pentru a încerca să alungăm cumva melancolia care ne dădea tîrcoale. Spre a scăpa de ea, imaginația noastră supraexcitată de lipsa de lucru, chema furtuna,

[7] Saint-Barbe, sărbătorită la 4 decembrie, este patroana artileriei.

înfruntarea cu vreo corabie de pirați sau cu o navă duşmană, în aşteptarea ciudatelor plăceri ale negoțului cu negri.

Nici una din aceste distracții nu avea să ne lipsească.

CAPITOLUL 4

Am lăsat ancora în apropierea clopotniței mănăstirii Belem, la o leghe depărtare de oraşul Lisabona, căpitanul socotind absolut necesar să împrospătăm proviziile de lemne şi de apă. Corsarii din Africa de Nord bîntuiau în jurul peninsulei. Ca să-i ocolim, prudența ne impunea să lungim itinerariul, îndreptîndu-ne spre insulele Madera şi Canare.

Încă de la plecarea noastră din Nantes, luîndu-mi în primire funcția de scrib, sub controlul domnului Fulminet, care îmi dicta ce să scriu, începusem să țin jurnalul de bord, în care, după ce, în primele rînduri scrise, implorasem milostivenia lui Dumnezeu, pomeneam fiecare nume punîndu-i în față un „domnul”, aşa cum fac şi acum. Din fericire, acest jurnal s-a păstrat şi azi îmi ajută la împrospătarea memoriei. Datorită lui sînt în măsură să notez de pildă că vameşii portughezi, neînduplecați în privința regulamentelor, ne-au impus trei zile de carantină. Domnul Fulminet, care nu-şi limita gusturile la rachiu, nu scăpă prilejul să cumpere un butoiaş cu vin de Porto pe care îl puse de îndată sub cheie, în camera lui. Îmi amintesc şi de o petrecere veselă pe malul rîului Tajo, unde, în tovărăşia lui Sosthene, care îşi îmbrăcase iarăşi livreaua elegantă şi se parfumase cu esență de flori de lămîiță, am mîncat nişte nemaiîntîlnite sardele fripte, stropite cu un vin alb ințepător, în care se îmbulzeau mii de băşicuțe şi pe care oamenii din partea locului îl numesc vinho verde. Şi nu le pot uita nici pe cele care mi-l turnau, Dumnezeu să mă ierte!, cum nu pot uita nici grația trupului lor, nici ochii focoşi peste care se zbăteau gene lungi şi negre, nici pielea lor aurie, catifelată. Of, tinerețe!

Opt zile mai tîrziu, ridicarăm ancora odată cu ivirea zorilor şi pornirăm cu toate velele întinse spre vest-sud-vest. Abia ieşirăm din canal şi căpitanul, vrînd să inspecteze artileria de la bord împreună cu domnul Colinet, mă rugă să-i însoțesc. Aşa cum îmi spusese tata, om totdeauna bine informat, La Petulante dispunea de douăzeci şi patru de tunuri, în plus de patru mortiere cu proiectile de piatră, aşezate pe puntea din spate, şi patru flinte pe suporți în gabiile catargelor. Mă obişnuisem să mă urc pe parîme, şi domnul Fulminet îmi făcu favoarea de a mă trimite singur în recunoaştere, la cuibul corbului de pe catargul mare. Ce nespusă plăcere să strîng în mîini cînepa noduroasă şi, cățărîndu-mă puțin cîte puțin pe tălpile agile, să domin mîndru corabia şi echipajul ei! Matelotul de veghe, un normand dezghețat, Lamarche, îmi explică felul cum se mînuieşte flinta, care, datorită suportului, putea fi răsucită în jurul ei, combătînd un năvălitor la scurtă distanță şi în toate direcțiile. Vîntul destul de puternic, repezindu-se în pînze, clătina catargul mare, făcîndu-l să scîrțîie şi să urmeze toate oscilațiile corăbiei. Vedeam cum prova despica marea ca un plug între doi snopi de spumă. Coasta portugheză dispăruse, îmi plăcea legănatul ritmat din gabie, gustul sărat al vîntului de pe buzele mele, mirosul mării răscolite în adîncuri, pe care îl simțeam mai puternic la înălțimea curățată de duhoarea ce se ridica din cală.

De pe puntea superioară de unde îl zăream, cu nasul în vînt, bine înfipt pe picioarele-i îndepărtate, căpitanul îmi strigă să cobor. M-am supus cu părere de rău şi am continuat, în urma paşilor lui, vizitarea bateriilor. Nava avea douăzeci şi opt de saborduri, dintre care patru erau prevăzute cu tunuri false de lemn; zece la babord şi zece la tribord purtau tunurile de 12 livre[8], iar două saborduri de vînătoare dădeau spre

---

[8] Adică tunuri ale căror ghiulele cîntăreau 12 livre.

prova şi două spre puntea superioară. Toți tunarii se aflau la posturile lor. Aveau pe cap berete albastre, o cingătoare de lînă roşie le strîngea mijlocul şi erau în picioarele goale.

— Fiți cu ochii în patru, băieți, le spuse căpitanul, încă de la pornirea atacului, nu uitați că cea mai mică întîrziere a tragerilor ne poate costa viața.

— Well! întări secundul.

Restul zilei se scurse fără nici un incident, dar în noaptea următoare, pe cînd dormeam cu pumnii strînşi la gură, Sosthene, care era de cart, trimise un matelot să mă trezească. Mă dusei după el pe puntea dunetei.

— Nu m-ai fi iertat dacă nu-ți arătam eclipsa de lună. Spectacolul este gratuit.

În mijlocul cerului vibra o pulbere luminoasă. Luna plină începea să fie ronțăită de umbră în partea dreaptă. Marea era liniştită şi, curînd, vîntul căzu cu desăvîrşire. Nu se auzea decît clipocitul uşor al apei care se lovea de coca navei. Luna devenea din ce în ce mai mult ca un corn, luminozitatea era mai slabă. O adîncă tulburare mă năpădi şi aveam impresia că mi se taie răsuflarea.

Chiar şi Sosthene, care nu era atît de simțitor ca să se tulbure prea repede, părea mişcat şi contempla fenomenul în tăcere. Abia după ce discul lunar, pe de-a întregul acoperit, s-a stins şi de pe cer şi din marea în care se reflecta, şi-a regăsit şi el vioiciunea.

— De data asta, îmi spuse, a intrat la zdup. Să sperăm că va ieşi cu bine.

O pulbere roşietică începu să mijească în jurul ei, pentru o frîntură de clipă, încingînd cu un nimb tremurător astrul pierit, apoi un fulger alb țîşni din partea lui dreaptă, care se mistuise cea dintîi, şi veselul Sosthene îmi dădu un pumn în spinare de era cît pe ce să cad jos.

— Se întoarce Phebe. Mi-am terminat cartul. Te las pe tine să-i spui vorbe dulci.

Se duse clătinîndu-şi umerii. Am asistat la înceata înviere a lunii şi, cînd şi-a recăpătat deplina strălucire, m-am apropiat de timonier. Era un vlăjgan oacheş şi tăcut, care simțea probabil nevoia să spună ceva în această împrejurare, căci, după ce-şi trecu boțul de tutun dintr-o falcă în alta, îmi zise:

— Grozavă eclipsă, domnule, e a doua pe care-o văd pe mare şi cerul să ne aibă în pază!

Îşi făcu semnul crucii, trînti un scuipat lung şi negricios în lumina galbenă a fanalului şi vorbi mai departe:

— Să tot fie în curînd trei ani de cînd am văzut prima, lîngă insulele Mascarene. Pe vremea aia îmi făceam serviciul pe La Perle, o navă de linie de 120 de tone. Era pe la ora unsprezece înainte de miezul nopții şi luna n-a fost mîncată decît pe trei sferturi. A doua zi în zori am fost atacați de un olandez. Prima salvă de tun ne-a rupt catargul bompres care, în cădere, îl ucise pe căpitanul nostru; a doua ne-a răpus cinci oameni. O cam băgasem pe mînecă. Din fericire, ne-a scos din încurcătură furtuna care ne-a aruncat pe nişte stînci, în fața insulei Bourbon, unde am ajuns înotînd. Vedeți dar, domnule, eclipsa nu vesteşte ceva bun.

Nu cred în prevestirile rele. Şi astăzi încă refuz să fac o legătură între eclipsă şi ceea ce avea să ni se întîmple în dimineața următoare. Cu toate acestea sînt silit să recunosc că, pe la ora nouă, marea fiind foarte agitată, omul de veghe ne-a semnalat o corabie navigînd cu vîntul strîns. Domnul Fulminet, după ce o examină cu luneta, fu de părere că bastimentul din zare nu era lucru curat şi ordonă pe loc să ne pregătim de luptă.

— Arborează un pavilion francez, îmi spuse el, dar îmi pun gîtul că n-a fost greeat la Nantes sau la Dunkerque! Uită-te, băiete, e mult prea înalt şi prea subțire. Nu m-aş mira să vină din Sale sau, mai degrabă, din Alger. Vom încerca să ne piardă urma, deşi e

un velier mai bun decît al nostru. Dar, dacă nu izbutim şi trece la abordaj, îl vom primi cu cinste.

Am luat luneta în cercul căreia se vedea limpede înşelătorul pavilion albastru cu o cruce albă. Căpitanul puse la gură portavocea şi strigă:

— Terțarolați !

Africanul înainta mereu spre noi.

— Goujet! Lafortune! comandă mai departe domnul Fulminet. La tunuri! Toate gurile de foc să fie încărcate şi tunarii la posturile lor.

Sosthene şi cu mine grăbirăm pasul. Meşterul tunar ne-o luase înainte. Fiecare om era în fața tunului său, cu fitilul în mînă.

— Gata! strigă normandul de veghe.

Căpitanul porunci să se coboare flintele de pe celelalte catarge, spre a fi aşezate pe puntea pupa. După ce luă toate măsurile, intră în camera lui să-şi încarce pistoalele. Îi admiram sîngele rece, dar şi iscusința cu care manevra, îndreptînd corabia spre sud-est, ca să ne apropiem de coasta portugheză, unde ne puteam încrucişa cu o navă prietenă.

Urmăritorul se apropia tot mai mult. După vreun ceas, era la o bătaie de puşcă şi ridica în mărul artimonului stindardul verde, bătut cu stelele de argint şi semiluna Profetului. Venea deci din Alger.

Nu voi uita niciodată lecția pe care mi-a dat-o în ziua aceea căpitanul corăbiei noastre. Marea era din ce în ce mai învolburată şi pirații dădeau dovadă de mare curaj venind spre noi în aceste condiții, cu toate velele întinse, în scopul de a trece la abordaj. Dar domnul Fulminet nu se lăsă păcălit. La ordinul său, cele două vele inferioare au fost învergate şi vîntul strîns în gabieri, pentru ca nava să poată da îndărăt.

Eram încă prea nepriceput ca să pot înțelege finețea acestei manevre, de a cărei oportunitate nu mi-am dat seama decît după aceea. Toți oamenii noştri, cu arma în mînă şi sabia la centiron, şedeau în genunchi în spatele platbordului, spre a nu deveni nişte ținte vii pentru atacator. Şedeam ghemuit în dosul cabestanului, în mîna dreaptă strîngeam crosa unui pistol şi în cea stîngă sabia scoasă din teacă. Sosthene era culcat pe burtă lîngă mine.

Vasul algerian ajunsese la o bătaie de pistol, cînd lansă o bordee[9], însoțită de o salvă de muschete. Cîteva straiuri se rupseră, nişte parîme căzură pe punte şi un matelot, care avusese proasta inspirație să ridice capul, se trezi cu el retezat de o ghiulea.

Îndată după aceea, urmînd instrucțiunile prealabile ale domnului Fulminet, toate tunurile noastre de la babord, mortierele şi flintele scuipară foc. Trinchetul corsarului se prăbuşi cu mare scrîşnet şi gancii zvîrliți de necredincioşi scîrțîiră agățîndu-se de bordajul nostru.

Algerienii aceia erau nişte adevărate veverițe. Vreo zece dintre ei ne şi săriseră în spate, dar puştile noastre îşi făcură meseria. Numai cîțiva pirați, cu iataganul într-o mînă şi toporişca în cealaltă, rămaseră în viață. Stînd tot pe burtă, Sosthene apucase de glezne şi dăduse de-a berbeleacul un ticălos, apoi, sărind peste el, îl țintui de podea cu vîrful săbiei. În ce mă priveşte, a fost de ajuns să apăs pe trăgaciul pistolului ca să trimit pe lumea cealaltă un al doilea tîlhar, înainte de a începe o explicație din sabie cu al treilea.

Acesta era mai îndărătnic. Sărea la dreapta şi la stînga şi, de fiecare dată cînd se ferea în lături, mormăia printre dinți: „Allah!” Se prăbuşi dintr-o dată, cu ochii holbați şi un fir de sînge i se prelinse din nas. Blîndul locotenent Pigache îi sfărîmase țeasta cu o lovitură de prăjină.

[9] Salva trasă în acelaşi timp de toate tunurile aşezate pe unul din bordurile navei.

Am mai avut vreme să văd un diavol tuciuriu tras în țeapa săbiei căpitanului. Tocmai cînd un nou ciorchine de atacatori era gata să ne cadă în spate, La Petulante, prin manevra de care am pomenit mai sus, se eliberă de toate căngile ce se rupseră în acelaşi timp, cele două nave se îndepărtară una de alta şi, împinşi de avîntul luat, discipolii lui Mahomed se prăbuşiră în valuri.

În cîteva clipe ieşirăm din bătaia tunurilor şi ultimul episod al luptei l-a avut drept erou pe normandul de veghe care, dintr-o singură încărcătură de flintă, făcu bucăți trei ticăloşi cu turban de pe puntea superioară a vasului lor. Isprava fu salutată cu urale. Între timp, vîrtejul de vînt se prefăcu în furtună şi păgînii, destul de scărmănați şi aşa, renunțară la luptă.

După ce se mistuiră în zare, domnul Fulminet făcu recensămîntul pierderilor noastre. În afara matelotului cu capul tăiat, mai aveam şase oameni cu răni uşoare. Pe loc ne dădurăm seama că domnul Colinet, secundul nostru, nu era nicăieri. În cele din urmă fu găsit în agonie, pe puntea din spate. Un glonț îi străpunsese gîtul, dar la picioarele lui zăceau întinşi doi pirați ucişi de mîna sa. Chirurgul voi să-l panseze, dar rana nu lăsa nici o urmă de speranță. Domnul Colinet făcea mari sforțări să vorbească şi ne-am chinuit să citim pe buzele lui pătate de o spumă sîngerie cuvîntul pe care nu izbutea să-l rostească şi care reprezenta un adio resemnat la viața lui aventuroasă. Cuvîntul acela era: „Well!”

Furtuna dură pînă seara, cînd ne aruncarăm morții în mare, după ce căpitanul citi la căpătîiul lor De profundis şi Recviemul, aşa cum e datina.

După îndeplinirea acestei ceremonii, distracțiile căpătară frîu liber. Nu era o nimica toată că pusesem pe fugă şi pricinuisem pagube unui corsar din Alger, şi domnul Fulminet porunci să se împartă întregului echipaj o porție dublă de rachiu. Pe ofițeri, din care făceam şi eu parte, îi pofti la masa lui şi fu deosebit de darnic: claponi la frigare, limbi de bou fierte, salată de urzică blîndă — o raritate — pesmeți înmuiați în rachiu, toate acestea stropite din belşug cu vin de Cahors. Împinse dărnicia atît de departe, încît ne trase din butoiaşul cu prețiosul său vin de Porto, din care lua cu zgîrcenie, cîte un păhăruț pentru fiecare. Acest diavol de om avea pare-se ochi pentru toate, căci mă felicită pentru felul cum folosisem fără greş pistolul şi îl lăudă pe Sosthene că ştia să ucidă chiar şi tîrîndu-se pe burtă. Îl vesti apoi pe domnul Pigache, care devenise căpitan secund prin moartea nefericitului domn Colinet, că se simte tare ispitit să nu-i spună de acum înainte decît domnul „Prăjină”.

— Nu vreau, domnilor, spuse în încheiere, ca domnul Dufourneau să mă socotească nedrept față de el. Trebuie să vă înfățişez tot meritul de care a dat dovadă în executarea manevrei pe care i-am dat-o în sarcină. Datorită lui, corabia noastră a putut să se desprindă de pirat.

Un zîmbet fugar contractă chipul nearătos al locotenentului, care era mai bun navigator decît degustător, căci dădu peste cap vinul din Porto dintr-o sorbitură.

Domnul Fulminet ne lăsă liberi, înştiințîndu-ne că, după Madera şi insula Palma, ne vom îndrepta spre arhipelagul Capului Verde, de unde vom merge drept spre capul Tangrin şi insulele Bananas. Acolo vom începe negoțul cu negri. După socotelile sale, aveam să ajungem la locul indicat peste o lună, dacă nu vom întîlni piedici în cale şi dacă vîntul ne va fi favorabil.

Timp de o săptămînă vîntul a bătut din plin aproape fără oprire, ceea ce ne-a îngăduit să lăsăm departe în urma noastră cuibul de corsari din Sale. Sosthene căsca de-i pîrîiau fălcile tot scrutînd orizontul fără să descopere nici urmă de pînze, şi cînd i se întîmpla să zărească aripa vreunui rechin despicînd suprafața apei, era gata să dea alarma. Domnul Pigache ridica doar din umeri. În apropiere de Porto Santo am întîlnit în

cale o turmă de caşaloţi. Monştrii aceştia, dintre care unii măsurau peste treizeci de picioare în lungime, stîrniră verva secundului.

— Iată un vînat demn de domnia-voastră, domnule Goujet, spuse el pufăind din lulea. Trebuie doar să vă previn că aceste drăguțe animale, dacă lovesc o dată din coadă, pot să-ți răstoarne o brigantină de parc-ar fi o simplă plută.

Sosthene făcu o mutră scîrbită şi se refugie în camera lui să tragă un pui de somn. Fu trezit de o trîmbă de vînt destul de puternică să-l arunce jos din hamac, într-atît de tare se clătina corabia. Ne aflam la începutul lui octombrie care, la nord de tropice, este anotimpul furtunilor. În plină zi, doar în cîteva clipe, cerul devine negru ca smoala, marea se umflă în valuri mari cît casa, corabia scîrțîie din toate mădularele şi vîntul furios spintecă pînzele. Aceasta era situația în care ne aflam.

Pluteam între insula Madera, acoperită de nori întunecoşi, şi Desertas, trei blestemate insulițe fără picior de om, fără un copac, fără un smoc de iarbă, de care îmi voi aduce aminte cît voi trăi ca de nişte porți ale iadului. Îl văzui pe Sosthene apărînd deodată în fața mea, cu un ochi umflat cît oul de porumbel, drept urmare a căderii sale. Căpitanul nu pierdu vremea, dădu ordin să se strîngă pînzele pe straiuri şi luă el însuşi cîrma în mîini. Domnul Pigache alerga de la un bord la altul, fără ca mersul său de rață să se fi datorat consumului de rachiu. Domnul Dufourneau striga ordinele pe care Sosthene şi cu mine le transmiteam agățîndu-ne de orice ne cădea în mînă ca să ne ținem echilibrul. Un matelot fu măturat de un val, fără să i se poată da vreun ajutor, din pricina stării în care se afla marea.

Furtuna bîntuia din plin. Era nevoie de întreaga experiență a pilotului şi de disciplina echipajului pentru a evita ca La Petulante să fie tîrîtă spre Deşerta Grande şi să se sfărîme de coasta ei inospitalieră.

Deşerta Grande, cu o lungime care nu depăşeşte cîteva leghe, pare să fi adunat în acest spațiu restrîns tot ceea ce natura vulcanică oferă mai amenințător pentru om. Ai zice că-i un enorm bloc de fier căzut brusc în valuri. Chiar la o distanță bună şi pe o mare dezlănțuită, cum era cazul nostru, răspîndeşte un miros de sulf şi de metal de curînd răcit, care te îneacă. Mai întîi vezi o îngrămădeală de roci zgrunțuroase, ici şi colo sfărîmate în mormane de pietroaie, apoi zidul unei faleze înalte, brăzdată pe toată lungimea ei de straturi frînte, în culori trecînd de la galben ca lămîia la roşu-aprins, care sînt vechi revărsări de lavă.

După Deşerta Grande, mai trebuia să scăpăm de Bugio, ultima insuliță, al cărei profil colțuros te face să te gîndeşti la falca unui animal gigantic dinainte de potop. După ce în sfîrşit le depăşirăm, îl văzui pe chirurgul nostru, domnul Taillebois, care, de la începutul furtunii se ținea strîns de catargul trinchet, cum îşi face cruci după cruci. Avea să-mi explice după aceea că, atunci cînd o navă este în primejdie, şobolanii ies din cală să se adăpostească sub punte, apoi chiar pe punte şi că, neputîndu-i strivi pe toți cu tocul, prefera să fie devorat în aer liber. Dar, spunîndu-mi acestea, clipea ciudat din ochi.

Furtuna mai ținu încă două zile după ce depăşirăm insulele Desertas. De mai multe ori trombe de apă măturară corabia de la prova pînă la puntea din spate. Eram nevoiți să ținem piept valurilor şi biata corabie lua apă în chip îngrijorător. Cînd cerul s-a înseninat, membrii echipajului erau uzi pînă la piele. Ne schimbarăm cămeşile şi hainele, aşa încît, o zi întreagă ne plimbarăm pe punte în haine de sărbătoare.

Opt zile mai tîrziu, cum intrasem în derivă spre est, în loc de insula Palma, zărirăm în fața noastră stînca insulei Tenerife încununată de un guler de zăpadă, din care se ridicau aburi. Corabia era obosită de furtună şi domnul Fulminet hotărî să ne oprim la Santa Cruz, unde să i se facă un nou greement. Au urmat două săptămîni încîntătoare, în timpul cărora domnul Pigache n-a umblat niciodată treaz, luîndu-şi drept acoperire şi justificare autoritatea domnului Taillebois care acorda vinului greu din partea locului,

dintr-un soi grecesc din Monemvassia, remarcabile virtuți diuretice şi tămăduitoare pentru bolile de stomac. Din prima seară, Sosthene cuceri cu bunele lui maniere, o ademenitoare mulatră, Consuela, a cărei soră, Juanita, nu s-a dovedit crudă față de mine. O căldură blîndă plutea sub palmieri, unde focoasele insulare ne răcoreau drăgăstos cu evantaiele şi cu înghețate de portocale, pregătite de mîinile lor iscusite.

Cînd a trebuit să părăsim această Capua pierdută în ocean, Sosthene îi jură Consuelei că o va lua în căsătorie la prima lui trecere pe acolo şi îi impuse să țină la zi lista neruşinaților care, pînă atunci, vor avea îndrăzneala să-i ceară, dacă nu să-i şi obțină, favorurile, pentru a-şi implînta la timpul cuvenit sabia în trupurile lor. Nu mă puteam lăsa mai prejos şi dădui aceleaşi dispoziții Juanitei. Cele două surori, cu obrazul scăldat în lacrimi, după ce ne-au dăruit din sfintele moaşte ale Maicii-Domnului-de-Moarte-Blîndă, îşi fluturară batistele, dovedind cît de simțitoare erau, cînd La Petulante se îndepărtă de meleagul lor preafericit.

Ajunserăm la jumătatea drumului între insulele Canare şi capul Blanco cînd se sărbători la bord botezul Tropicelor. Această ceremonie burlescă, tradițională pe navele de comerț şi pe vasele regelui, se făcea pentru cei care intrau pentru prima dată în zona tropicală. Doisprezece mateloți din echipajul nostru, fără a-i mai pune la socoteală pe învățăcei, se aflau în această situație.

Ceremonia începu pe la ora prînzului, corabia stînd pe loc în mijlocul apelor liniştite. Deodată sună clopotul. Veteranii de pe La Petulante năvăliră pe punte şi îi prinseră pe novici, cărora le legară mîinile la spate. Nu mai rămînea decît să fie dați la apă, adică, după ce li se trecea o frînghie pe sub umeri, erau ridicați la capătul vergii marelui catarg, apoi erau lăsați să cadă în apă de trei ori. Cei „dați la apă" nu prea aveau de ce să fie supărați, deoarece, după această baie cu de-a sila, primeau o cană cu rachiu şi una cu vin de Tenerife.

Unul dintre ei, totuşi, ne făcu o surpriză. După a doua cădere în apă, unde dispăru cu totul, frînghia cu care era legat se ridică fără el. Temîndu-se să nu se fi înecat, sau să nu fi fost înghițit pe nesimțite de un rechin nevăzut, căpitanul ordonă să se lase la apă o barcă. După strigăte şi rîsete, se aşternu o tăcere grea. Doi mateloți din barcă se aruncară în valuri. Trecură două minute. Tot echipajul era aplecat peste platbord, cînd, deodată, dinspre dunetă, răsună un strănut straşnic. Era înecatul nostru, cu părul zburlit, şiroind de apă, care, scăpînd din funie, făcuse înconjurul corăbiei înotînd sub apă, apoi se cățărase pe puntea pupei. În mijlocul aclamațiilor, domnul Fulminet îi înmînă solemn un şip cu cel mai bun vin de Bordeaux, păstrat spre a fi servit la masa ofițerilor în ocazii mari.

Elevii erau tratați cu mai multă omenie. Doar cu cămaşa pe ei, li se punea un coş în cap şi apoi se azvîrleau peste ei şase găleți cu apă.

Pentru a nu le ştirbi autoritatea, ofițerii nu erau udați decît cu un pahar de apă turnat pe creştet. Singurii novici din statul-major care trebuiau să fie supuşi acestei cazne eram Sosthene şi cu mine.

Naşul meu a fost veselul normand de veghe, care mă boteză „în numele tropicului şi a lemnului de Campeche".

Sosthene nu putea scăpa prilejul de a se deosebi de ceilalți. După ce îşi primi rația de apă pe cap, cînd i se întinse paharul cu rachiu, îşi vărsă singur alcoolul pe păr, spre indignarea călăfătuitorului care îl botezase.

— Învață, prietene, îi spuse el pe un ton doctoral, că rachiul produce asupra părului un efect la fel de binefăcător ca şi păcura asupra cocii navei. Este un minunat întăritor.

— Risipa risipelor! spuse călăfătuitorul, un breton cam prostuț, scărpinîndu-şi ceafa.

După această petrecere, vîntul, favorabil timp de o săptămînă, ne împinse în dreptul insulelor Capului Verde. Se vede însă că domnul Fulminet calculase greşit longitudinea, fiindcă nu întîlnirăm nici una dintre ele. Încă o săptămînă am guvernat cu vînt strîns, pînă într-o noapte cînd corabia dădu cu fundul de un banc de nisip. Din fericire, domnul Dufourneau era de cart. Nevoind să-l trezească pe căpitan, care dormea de puteai să tai lemne pe el, dădu îndată ordin să se lase la apă şalupa, împreună cu şase oameni, şi aruncă o ancoră — La Petulante intrînd între timp în mare.

Dis-de-dimineață, domnul Fulminet tună şi fulgeră. Puse să se facă sondaje şi nu găsi dedesubt decît şase stînjeni. A fost o adevărată binecuvîntare cerească faptul că nava nu suferise totuşi nici o stricăciune. În jurul catargelor se roteau pescăruşi, vestind că pămîntul era aproape. Din toate părțile marea se izbea în valuri înspumate, scormonite din străfunduri. În sfîrşit, bunul domn Pigache luă loc în şalupă şi află o strîmtoare pe unde ieşirăm din impas. După cîteva zile, învăluiți într-o ceață lăptoasă, descoperirăm capul Tangrin. Sierra Leone era în fața noastră şi „lemnul de abanos” la îndemînă. Puteam începe să-l adunăm.

Va urma…

Expediţii şi Exploratori

Thor Heyerdahl

1914 - 2002

Thor Heyerdahl a fost un etnograf şi explorator norvegian cu realizări ştiinţifice în zoologie şi geografie. A devenit celebru datorită Expediţiei Kon-Tiki în care a navigat 4.300 mile (aproximativ 7.000 km) din America de Sud până în Insulele Touamotu.

1938 -	Fatu Hiva -	Hunt for Paradise
1947 -	Kon-Tiki -	The Kon-Tiki Expedition: By Raft Across the South Seas
1955 - '56 -	Rapa Nui -	Aku-Aku: The Secret of Easter Island
1969 - '70 -	Ra -	The Ra Expeditions
1978 -	Tigris -	The Tigris Expedition: In Search of Our Beginnings

Expediţiile RA

CAPITOLUL II

DE CE O BARCĂ DIN TRESTIE ?

Se întîmpla pe Insula Paştelui. Valurile se spărgeau de țărmul răsăritean. Patru frați bătrîni cu pielea zbîrcită ca frunzele de tutun uscate mergeau cu paşi mărunți pe plajă, ducînd cu ei în valuri o mică ambarcație în formă de banană meşterită de vreunul dintre ei. Razele soarelui dansau pe valurile albastre ale oceanului pictînd cu aur barca-banană. Cei patru bătrîni ageri împinseră ambarcația pe crestele înspumate, sărind cu iuțeală în ea şi trăgînd tocmai la timp de pagae pentru a străpunge spuma unui talaz ce se retrăgea. Hoop-la! Barca tăie ca un ferăstrău valul următor ce se ridicase amenințător, şi tot aşa, pînă cînd începu în cele din urmă să se legene pe valuri, în plină mare. Era la fel de uscată pe dinăuntru ca şi mai înainte de a fi fost năpustită de valuri. Apa care umpluse puntea dispăruse doar după o clipă prin cele o mie de găurele de pe fund. Barca nu avea borduri şi nici coca scobită; cei patru bărbați şedeau direct pe fundul ambarcației. Prova şi pupa erau arcuite în formă de cioc pentru a rezista mai bine valurilor mării. Plutea de parcă ar fi fost o lebădă de aur.

Pentru prima dată în timp de o sută de ani o asemenea barcă din trestie ieşea în larg de pe Insula Paştelui. Ea a fost construită de oamenii mai vîrstnici de pe insulă, care au vrut să ne arate tipul de barcă folosit de strămoşii lor la pescuit. Era o miniatură a marilor ambarcații ce se puteau vedea în ilustrările referitoare la vîrsta de aur, de mult trecută, a insulei; totuşi era impresionant de mare în comparație cu bărcile de o persoană în formă de colț de elefant, numite *pora*, pe care locuitorii insulei le-au folosit în întrecerile prilejuite de ceremoniile cultului oamenilor-pasăre, pînă la introducerea creştinismului pe insulă, la sfîrşitul secolului trecut. A fost un moment solemn pentru băştinaşii de pe Insula Paştelui cînd i-au văzut pe cei patru bătrîni pescari în golful deschis al insulei, vîslind din pagaele unei bărci pe care o ştiau cu toții bine din poveştile bunicilor, o barcă tot atît de însemnată pentru ei ca şi „Mayflower” pentru americanul de rînd sau ca ambarcațiile vikingilor pentru noi, oamenii din nord. Mica minunăție aluneca pe valuri de parcă nici nu le atingea, cu cei patru oameni din echipaj... uscați din creştet pînă-n tălpi; se ridica, cobora, sălta pe un val, ocolea un altul indiferent din ce direcție venea. În timp ce patru trupuri cafenii ocoleau cu barca lor aurită de soare promontoriul pe care ne aflam, noi încercam să ridicăm prima dintre statuile gigantice ale insulei, care zăceau trîntite la pămînt; am auzit pe unul dintre bătrînii de pe țărm şoptindu-şi cu ochi lucitori nădejdea că trecutul mort al insulei va fi din nou reînviat.

Totuşi pentru mine, ceea ce prinsese din nou viată era o ambarcație care odinioară, în vremuri îndepărtate, despica orizontul către soare-răsare. Era o asemănare izbitoare între bărcile găsite aici şi cele pe care le văzusem pe Lacul Titicaca, ca să nu mai vorbim de asemănarea şi mai izbitoare cu bărcile din trestie, în formă de semilună, ale preincaşilor, înfățişate adesea de vechea populație *mochica* în arta lor ceramică realistă, găsită pe țărmul Pacific al continentului sud-american. Căci apa care ne uda picioarele pe această plajă venea drept dinspre țărmurile Americii de Sud. Chiar şi eu trecusem pe aici cu pluta, dus de aceste mase de apă în continuă mişcare. Bănuiala s-a născut.

Sus, în craterul vulcanului stins Rano Raraku, şase bărbați străpungeau cu un burghiu de oțel de aproape opt metri malul mlaştinii. De jur împrejurul nostru, sus, în pereții craterului, erau cioplíți o mulțime de uriaşi de piatră neterminați, care purtau mărturia momentului în care sculptorul fusese brusc întrerupt din lucru. Unii dintre aceştia fuseseră cioplíți pînă la ultimul detaliu, cu excepția spatelui, care era încă puternic prins în rocă, făcînd parte integrantă din însuşi peretele craterului. Zăceau întinşi, cu ochii închişi şi cu mîinile arcuite pe pîntec, pietrificați într-o versiune gigantică a „Frumoasei adormite”. Alții au fost eliberați din strînsoare şi ridicați în cele din urmă în picioare pentru ca sculptorii să le poată dăltui spatele grosolan, ce trebuia să fie arcuit suplu şi elegant, aşa cum arăta din față uriaşul. Aceşti uriaşi stînd în picioare erau răspîndiți la întîmplare prin galeriile din stîncă, unii dintre ei fiind acoperiți pînă la bărbii în urma alunecărilor de teren.

Buze subțiri, strînse, se întorceau parcă în toate direcțiile apreciind cu severitate ceea ce urmau să întreprindă cu burghiul lor din oțel, acolo jos, pe malul lacului vulcanic, cei şase pitici făcuți din carne şi sînge.

Vîrful lung şi ascuțit din oțel înainta centimetru cu centimetru în noroiul mustind. Ploaia şi o mie de ani de noroi au schimbat adîncurile întunericului mort într-un lac albastru de cleştar, unde cerul se oglindea împreună cu norii mici şi albi aduşi de alizeu, care păreau că lunecă pe luciul lacului, dispărînd apoi printre trestiile verzi într-o procesiune fără sfîrşit, de la răsărit către apus. Trei asemenea lacuri vulcanice, alimentate de ploi şi mărginite de trestii înalte, erau singura sursă de apă din Insula Paştelui. De aici şi-au procurat insularii apa de băut încă de pe vremea cînd au dat foc pădurii virgine şi au schimbat peisajul, lăsînd în urma lor cîmpuri verzi şi pante pline de ferigi, de unde toate pîraiele s-au scurs treptat pe fundurile de lavă poroasă şi au dispărut.

Noroiul pe care l-am extras cu lunga noastră sondă ne-a spus multe despre distrugerile care au avut loc de demult. O vergea lungă de oțel, prevăzută în vîrf cu o lamă care se rotea şi avînd o cavitate mică dispusă cu un capac ce se deschidea, lua probe de noroi, argilă sau nisip în funcție de stratul pe care doream să-1 studiem. Cu cît foram mai adînc, cu atît pătrundeam mai mult în trecut. Muchia mlaştinii era asemenea unei cărți închise, avînd prima pagină undeva în adîncuri, iar ultima chiar la suprafață. La cel mai jos nivel nu era decît lavă solidificată şi cenuşă vulcanică de pe vremea cînd Insula Paştelui s-a ridicat, împroşcînd foc, de pe fundul oceanului. Peste acest strat steril de la adîncime au început să se depună argilă şi noroi provenite din buza bătută de vreme a craterului vulcanului stins; cu vremea, straturile de pămînt care s-au suprapus au început să găzduiască primele viețuitoare din lumea plantelor. Studiind stratificarea diferitelor feluri de polen, un expert ar fi putut să ne spună ordinea în care s-au răspîndit pe insula cea nouă — procesul fiind ajutat de ape, de vînt, de păsări şi, în cele din urmă, de om — diferitele specii de iarbă, de ferigi, de arbuşti sau copaci.

Polenul fiecărei plante are o formă caracteristică. Văzute la microscop firicelele de polen seamănă cu nişte fructe sau semințe fantastice, de cele mai extraordinare forme.

„Detectivii" se ascund sub multe nume: unii își zic paleo-botaniști scăpînd astfel de curiozitatea altora. Ei sînt aceia care sortează firicelele de polen cu aceeași atenție cu care alții identifică amprentele. Am îndesat mostrele de sol în tuburi de sticlă numerotate pentru a le trimite tocmai unui asemenea „detectiv vegetal" din Stockholm. Astfel am ajuns să știm cîte ceva despre ceea ce s-a întîmplat pe Insula Paștelui în vremuri imemoriale, cîte ceva despre originea primilor sculptori misterioși care au ridicat monumentele gigantice de pe insulă, acum ascunse în tainele istoriei.

Probele de polen scoase prin forare ne-au dezvăluit că această insulă — pe care „descoperitorii" europeni au găsit-o pustie și goală, cu băștinași primitivi trăind printre cîmpuri de cartofi dulci, cu cariere de piatră părăsite și cu monumente gigantice datînd din trecutul uitat — a fost la început împădurită și că pe locurile unde se află acum conuri vulcanice și pereți de crater se legănau în bătaia vîntului pîlcuri de palmieri. Pe tot cuprinsul acestei vegetații virgine au sălășluit, cu mult înainte ca europenii să fi cunoscut Pacificul, meșteri pietrari neîntrecuți. Ei au dat foc pădurilor. Fumul și funinginea au căzut în ploaie fierbinte peste lacurile vulcanilor stinși și s-au depus la fund împreună cu ultimele firicele de polen ale palmierilor și arborilor din păduri, care au început să dispară brusc. Noii sosiți au ars pădurea pentru a putea cultiva cartoful dulce american, care forma alimentul lor de bază. De asemenea aveau nevoie de spațiu pentru a-și construi case din piatră, cît și pentru piețele lor cu temple uriașe prevăzute cu platforme cu trepte, construite din blocuri de piatră gigantice semănînd cu construcțiile religioase din anticul Peru și cu vestitele *mastabas* ale Egiptului. Ei au distrus palmierii și au smuls pămîntul înțelenit de pe pantele vulcanilor pentru a ajunge la roca pe care sculptorii lor o transformau în blocuri netede pentru construcții și în statui monolitice ale regilor-preoți decedați. Copacii doborîți nu au fost folosiți ca material de construcție, deoarece primii sosiți pe Insula Paștelui erau obișnuiți să lucreze în piatră, și nu în lemn. Piatra era obișnuita lor materie primă; blocuri de piatră grele și înalte cît o casă erau transportate de la un capăt la celălalt al insulei și apoi ridicate ca monoliți, sau așezate și potrivite cu minuțiozitate, unele peste altele, formînd zidurile megalitice orientate spre soare, nemaiîntîlnite altundeva, în Peru și Mexic și la anticii adoratori ai soarelui, de pe cealaltă parte a globului, pe țărmul Mediteranei.

„Detectivii" care au cercetat mostrele noastre de sol au avut mai multe de spus. Primii veniți nu numai că au distrus vegetația de pe insulă, dar au și înlocuit parțial speciile distruse cu plante cultivate, care au fost aduse cu grijă de peste ocean. Cartoful dulce american, a fost adus pe insulă și în învecinata Polinezie, înainte să fi ajuns Columb în America. Știam acest lucru de multă vreme, deoarece și azi cartoful dulce a rămas alimentul de bază al locuitorilor din Insula Paștelui, care-i spun kumara, denumire folosită de altfel în întreaga Polinezie, ca și de populația băștinașă de pe întinse regiuni ale anticului imperiu Inca. În mostrele noastre existau însă și rămășițe ale unei alte plante, care a avut o importanță și mai mare pentru un popor de navigatori.

Trestia. Trestia *totora*.

După ce pădurile au fost arse, păturile superioare au rămas galbene de polenul distrus al totorei și de bucăți de trestie. Cantități enorme de fibră de trestie formau o saltea plutitoare peste cea mai mare parte a lacului vulcanic. Polenul unei alte singure plante de apă a ajuns în acest amestec pînă jos, în straturile de noroi ce conțineau ploaia de cenușă care a marcat sosirea omului. Înainte de venirea lui nu exista polen de plante de apă dulce. Înainte de sosirea sculptorilor în piatră nu creștea nimic pe malul

lacurilor vulcanice de pe Insula Paştelui, nu exista nimic pe suprafața lor, iar vulcanii stinşi au fost umpluți de apa ploilor.

Iată dar probe sigure pentru „detectivi": amprente lăsate pe noroi. Era uşor de înțeles că cele două plante de apă dulce fuseseră aduse de om de peste mări. Amîndouă erau folositoare: una ca material de bază în construcții, cealaltă, ca plantă medicinală — şi nici una n-a putut fi adusă de curenții oceanici, de păsări sau de vînt. Numai de om. Ca să poată ajunge în cele trei lacuri cu apă dulce din adîncurile vulcanilor de pe singuratica Insulă a Paştelui ele trebuie să fi fost plantate sub formă de bulbi aduşi peste oceanul sărat. Acum ne apropiem de adevăr, pentru că aceste specii nu cresc nicăieri pe lume, în afară de continentul american, iar trestia totora, *Scirpus totora*, era una dintre plantele cele mai folosite de populația băştinaşă de-a lungul țărmului pustiu al imperiului Inca. Populația de pe coasta Perului cultiva şi iriga terenurile plantate cu trestie, pe care o folosea la construirea ambarcațiilor mai mari sau mai mici, la acoperitul caselor, la împletituri, coşuri şi frînghie. Cealaltă plantă de apă, *Polygonum acuminatum*, era folosită de indienii din America de Sud ca medicament. Amîndouă plantele au fost întrebuințate în aceleaşi scopuri de locuitorii Insulei Paştelui.

Stam cu o bucată de trestie totora în mînă, uşoară ca un fulg şi uscată de soare, privindu-i pe cei patru polinezieni cum se avîntau în larg pe crestele valurilor, cu tot atîta nepăsare cu care ar fi călărit undeva pe insula lor pietroasă. Ştiam de mult că una dintre marile enigme ale botanicii Pacificului era aflarea modului în care planta americană de apă dulce a ajuns să crească în cele trei lacuri vulcanice ascunse departe, pe cea mai singuratică insulă locuită din lume. Iată soluția, şi destul de simplă. Poate că navigatorii din Peru nu au ajuns în insulele din Pacific numai cu plute din lemn de balsa. Poate că cel puțin încă două dintre cele trei feluri de ambarcații vechi i-au urmat peste ocean. Poate că au importat şi procedeul construirii ambarcațiilor din trestie şi chiar şi tuberculi proaspeți, putînd astfel să continue vechile tradiții cu aceleaşi materiale.

Pe cînd trăgeam după noi, pe plajă, barca din trestie în formă de semilună, nu mă mai îndoiam de loc că cei mai vechi locuitori ai Insulei Paştelui moşteniseră arta construirii acestor remarcabile ambarcații de la vechii constructori de piramide din Peru, de unde aveau şi trestia.

Cinci ani mai tîrziu discutam la o masă rotundă cu cei mai renumiți specialişti în arheologia Pacificului, participanți la un congres al Universității din Hawaii. Au fost necesari cinci ani pentru ca probele, atît de diverse, obținute în urma escavațiilor, să fie analizate de colegi, care sînt toți specialişti în diferite ramuri ale ştiinței. Schelete şi unelte de piatră, probe de sînge, polen şi carbon rămase de pe urma focului, toate şi-au depănat viața în fața detectivilor ştiinței, care trebuiau să afle unele dovezi despre cele ce s-au petrecut demult pe Insula Paştelui: cine a venit, cînd, de unde şi cu cît timp înaintea celor care i-au urmat lui Columb şi ne-au arătat drumul, prin continentul american, către aceste insule îndepărtate ale Pacificului?

Rezultatele obținute de noi referitoare la Insula Paştelui au fost prezentate la congres de către colaboratorii mei. Participanții la importanta masă rotundă erau pe cale să semneze un document ştiințific, o aşa-numită rezoluție a congresului, în care se afirma

că împreună cu Asia de sud-est şi cu insulele adiacente, America de Sud reprezenta țara de baştină a popoarelor şi culturilor din antichitate întîlnite în insulele Pacificului.

Nu am avut nimic împotriva semnării documentului, pentru că tocmai asupra acestui fapt dorisem să atrag atenția atunci cînd am navigat din Peru, pînă la aceste insule, cu o plută din lemn de balsa. Posibilitatea existenței unei origini bilaterale a culturii polineziene o bănuisem cu mult înainte de expediția „Kon-Tiki", în acel an în care am locuit ca un polinezian printre polinezieni, pe singuratica insulă Fatuhiva din grupul Marchize, unde valul izbea țărmul răsăritean, iar norii şi marea se rostogoleau cu repeziciune, ziua şi noaptea, în aceeaşi direcție dinspre America de Sud. Rezoluția a fost citită şi unanim aprobată de cei trei mii de savanți participanți la plenara acelei întîlniri ştiințifice. Am părăsit Congresul al zecelea de ştiință a Pacificului împuternicit cu un mandat de a grăbi viitoarele săpături din insulele Pacificului aflate în zona Americii de Sud, țărmul continentului sud-american fiind inclus pentru prima dată în ariile cuprinse de cercetările arheologice din Oceanul Pacific. Poarta cea mare dintre Peru şi Polinezia a fost lăsată deschisă, Pacificul fiind abordat din două părți.

Barca din papirus fusese dată uitării pentru a doua oară. Apoi a venit momentul cînd ea a fost scoasă din nou la lumină pe o cale nebănuită şi într-un fel cu totul neaşteptat. Un binecunoscut antropolog de la Universitatea din California a subliniat, în publicația de specialitate ,,American Antiquity" (ianuarie, 1966), că bărcile de papirus din Peru antic se asemănau cu cele din vechiul Egipt, şi adăuga el, barca din papirus nu a fost singura trăsătură caracteristică prin care aceste două culturi antice se asemănau izbitor. Articolul conținea nu mai puțin de *şaizeci* de trăsături specifice, tipice culturilor antice din Egipt şi de pe țărmul răsăritean al Mediteranei, care au putut fi găsite adunate laolaltă şi în civilizațiile precolumbiene din Peru. Barca din papirus era numai unul din cele şaizeci de puncte diferite înşirate pe listă.

În ştiință se obişnuieşte să se interpreteze o singură trăsătură culturală, uneori chiar două sau trei, care apar în aceeaşi formă, dar în arii total diferite, ca fiind o coincidență, un rezultat al unei evoluții independente, dar paralele. Oamenii fiind atît de asemănători în întreaga lume este natural ca ei să aibă concepții asemănătoare. Dar dacă ne aflăm în fața unei adevărate game de asemănări sau identități şi dacă sînt atît de deosebite încît nu li se găsesc echivalențe în afara celor două zone bine definite, trebuie să întrevedem posibilitatea unui contact dintre aceste două centre culturale. Lista celor şaizeci de paralelisme specifice celor două culturi era un exemplu tipic al celor amintite mai înainte. Ca urmare, s-a dat alarma: să se păşească cu mare băgare de seamă. Aşadar nu mai eram singurul consternat. Nu, pentru că lista era impresionantă şi îndemna la cugetare. Aşa şi era. Ci pentru că ea fusese întocmită de un *izolaționist.* Autorul fusese cunoscut ca unul dintre cei mai zeloşi susținători ai teoriei despre o totală izolare a Americii înainte de Columb: numai gheața din nord fusese în măsură să permită trecerea ființelor umane. Iar acum el era cel ce prezenta o listă pe care Percy Smith şi colegii săi din vechea şcoală a difuzioniştilor ar fi invidiat-o: şaizeci de trăsături culturale specifice, paralele, între Perul şi Egiptul antic.

Lista putea duce la unele concluzii. De fapt aceasta i-a fost şi intenția. Autorul articolului conchidea că întrucît Egiptul este în Africa şi Peru în America de Sud există două continente şi un întins ocean Atlantic între ele. Două culturi care au folosit trestia pentru construirea bărcilor nu au putut să realizeze un contact în largul mării, după cum nici barca de trestie nu putea să traverseze un ocean. În consecință, cele şaizeci de paralelisme culturale trebuie să fi apărut independent, fără să fi fost rezultatul unui contact reciproc. Iată şi concluzia pentru cititor: *difuzioniştii,* cei care cred că America a

primit influențe de peste ocean înainte de 1492, trebuie să înceteze a mai căuta paralelisme culturale, deoarece se demonstrează chiar aici că asemenea paralelisme nu dovedesc nimic.

Difuzioniştii au reacționat viguros. Nu au putut înghiți raționamentul. Ei au rămas la convingerea că atît Mexicul cît şi Perul au primit un impuls timpuriu de peste mare. Dar care mare ? Şi pe ce corăbii? Şi cum nu puteau să ajungă la nici un acord, valurile discuției refuzau să se potolească. Răspunsul nu fusese dat încă.

În acelaşi an, organizatorii celui de-al 37-lea Congres internațional americanist a hotărît să-i convoace pe reprezentanții celor două doctrine rivale într-un duel ştiințific, în fiecare an acest congres întrunea savanți din lumea întreagă, specialişti în problema băştinaşilor de pe continentul american. De data aceasta congresul urma să aibă loc în Argentina, iar mie mi se ceruse să invit participanți atît pro, cît şi contra ipotezei privind existența unui contact transoceanic cu America, înaintea lui Columb.

Sesiunea era în toi. Uşile fuseseră închise. Deşi invitat, autorul celor şaizeci de puncte de asemănare a refuzat să-şi facă apariția. Difuzioniştii, care susțineau contactul peste ocean, erau reprezentați masiv, cu participanți din patru continente. Tot la fel de bine reprezentați au fost şi izolaționiştii, dar ei nu au prezentat comunicări. Tactica lor a fost aceea de a-i lăsa pe difuzionişti să vorbească şi apoi să le zdrobească argumentele. Ei au avut întotdeauna o atitudine defensivă lăsîndu-le, cu bună ştire, sarcina demonstrației celor care credeau că oceanul fusese traversat înaintea lui Columb. Difuzioniştilor nu le-au lipsit argumentele niciodată, în schimb n-aveau dovezi. În consecință, izolaționiştii susțineau mai departe că oceanul nu a fost traversat niciodată.

Sagas-ele islandeze, scrise de istorici ai vikingilor cu mult înaintea lui Columb, au fost una dintre temele discuțiilor. Nimeni nu a putut nega faptul că vikingii norvegieni s-au aşezat mai întîi în Islanda şi apoi pe întregul țărm de sud-vest al Groenlandei, unde au viețuit fără întrerupere aproape cu cinci sute de ani înainte ca Columb să-şi fi înălțat velele. Ei au lăsat în urma lor nenumărate ruine de ferme, bine gospodărite, cimitire, şaisprezece biserici, două mănăstiri şi o reşedință episcopală care ținea legătura cu scaunul papal prin relațiile maritime obişnuite pe care le aveau cu Norvegia. Această colonie precolumbiană din Groenlanda plătea impozite regelui Norvegiei.

Distanța peste Atlanticul de Nord, din Norvegia pînă la aşezările lor din Groenlanda, este la fel de mare cu aceea dintre Africa şi Brazilia, peste Atlanticul de Sud. Era un salt neînsemnat de aproximativ 200 de mile, din Groenlanda pînă la coasta continentului american, dar tocmai acest din urmă hop nu l-au putut trece, spuneau izolaționiştii.

Şi totuşi a fost trecut, susțineau vechile texte din *sagas*-ele vikingilor. Bjarni Herjolfsson este menționat ca primul care a trecut Atlanticul, rătăcind drumul prin ceață. Dar în loc să debarce pe lungul şi necunoscutul țărm pe care l-a descoperit, el a schimbat direcția şi s-a întors în Groenlanda. Corabia sa a fost cumpărată de Leif şi Ericsson — fiul lui Eric cel Roşu, care a descoperit marea insulă — care a pornit către

anul 1002 din Groenlanda, cu cei treizeci şi cinci de tovarăşi ai săi, spre sud-vest. Leif şi oamenii lui au fost primii care au pus piciorul pe coasta nou descoperită şi pe care au numit-o *Vinland*. Ei şi-au construit case şi, mai înainte de a se înapoia în Groenlanda, au petrecut o iarnă întreagă acolo. În anul următor, fratele său, Thorvald Ericsson, a trecut şi el oceanul, aşezîndu-se, împreună cu oamenii săi, în casele părăsite de Leif. Doi ani mai tîrziu, într-o călătorie de descoperire de-a lungul țărmului împădurit al noului continent, el a fost omorît de o săgeată, într-o luptă cu băştinaşii. Cei treizeci de tovarăşi ai săi l-au îngropat în Vinland după care au plecat înapoi in Groenlanda.

Cei care au întreprins următoarea călătorie însoțiți de un mare număr de oameni au fost Thorfinn Karlsefni şi soția sa Gudrid. Împreună cu ei era şi fiica lui Eric cel Roşu, Freydis; de data aceasta emigranții au luat cu ei, pentru noua lor aşezare, şi vite. Gudrid l-a născut în casa cea nouă din Vinland pe fiul ei Snorri, dar atacurile din ce în ce mai numeroase ale indienilor *skraelnigs* le-au făcut viața imposibilă şi, în cele din urmă, coloniştii au fost nevoiți să-şi părăsească fermele după destule pierderi — şi să se întoarcă în Groenlanda şi în Europa. Manuscrisele sagas-elor sînt pline de detalii. Țărmurile şi rutele de navigație sînt descrise în amănunt. Nu încăpea nici o îndoială.

Vikingii descoperiseră cu adevărat Vinland şi începuseră să se stabilească în țara cea nouă în primii zece sau cincisprezece ani ce au urmat anului 1000.

Dar unde se afla această țară pe nume Vinland ? Cum putem şti noi că Vinland era America? Aceasta este întrebarea pe care au tot pus-o izolaționiştii de ani de zile. Apoi s-a întîmplat minunea. Congresul a adus dovada mult căutată.

La acest congres s-a arătat că la Lanse aux Meadows, la extremitatea nordică a Newfoundland-ului, s-au găsit dovezi care demonstrează, fără cea mai mică urmă de îndoială, că vikingii au debarcat acolo şi au încercat, în jurul anului 1000, să formeze o mică aşezare. Au fost descoperite îndiguirile de pămînt ale unui grup de fundații de case, într-un stil caracteristic şi foarte bine conservate, sub pămînt. Bucățile de lemn ars au fost datate, iar rezultatele controlate de zeci de ori prin analize cu carbon radioactiv. Casele fuseseră locuite chiar în jurul anului 1 000, perioadă la care se referă şi sagas-ele vikingilor. Indienii nu cunoşteau fierul. Dar aici au fost descoperite rămășițele unor cuie de fier de la uşi şi o unealtă de fierărie primitivă. Indienii din nord nu ştiau să toarcă. Iar sub pămînt a fost găsită o roată de tors din steatită.

Descoperirea a fost făcută de expertul norvegian Helge Ingstad, specialist în problemele Groenlandei, care a descoperit acest loc printr-o interpretare geografică practică a vechilor scrieri din Islanda; săpăturile au fost conduse de soția sa, arheologul Anne Stinge Ingstad, cu ajutorul unor valoroşi arheologi americani. Acestea erau faptele ştiințifice. Nimeni nu a putut să protesteze. Nimeni nu a încercat să ridice vreo obiecție. Vikingii au fost în Newfoundland. Ei au ajuns în America traversînd Atlanticul şi au consemnat evenimentul înaintea tuturor. Dar izolaționiştii spun că ei au venit şi au plecat lăsînd doar cîteva movile de pămînt acoperite cu iarbă şi că vizita lor nu a avut nici o influență asupra cursului istoriei. Indienii primitivi din nord i-au alungat, iar modul de viață ancestral al acestora nu s-a schimbat cu nimic. După cum spun sagas-ele, vikingii nu le-au dat decît cîteva fişii de pînză roşie înainte de începerea luptei, iar măcelul care a urmat a pus capăt oricărei încercări de a mai face comerț.

Vikingii n-au ajuns niciodată să se stabilească temeinic în America. Cu toate acestea, ei au ajuns în America — în nordul Arctic — atît din est cît şi din vest, înainte ca Columb să fi traversat oceanul pe latitudinile tropicale.

Izolaționiştii au ieşit învingători cînd s-a ajuns la cordonul tropical. Şi tocmai aici s-a dat bătălia cea mare. Nimeni nu a putut să aducă dovezi palpabile despre unele

debarcări în Mexic înaintea spaniolilor. Referirile, scrise sau verbale, ale băştinaşilor din Mexic au fost şi mai puțin luate în serios decît cele ale vikingilor. Teoriile difuzioniştilor privind paralelismele culturale au fost respinse cu tot atîta uşurință ca şi mai înainte. Afinitățile culturale existente de cele două părți ale unui ocean erau observații interesante, dar nu dovezi suficiente. Izolaționiştii au rămas şi pe mai departe neclintiți pe insula lor atunci cînd s-a terminat duelul în legătură cu cordonul tropical. Două oceane întinse şi-au apărat pozițiile. Un argument important părea să fie categoric în favoarea lor: trecerea oceanului impunea existența unei ambarcații marine. Dacă cineva ar fi trecut oceanul, venind dinspre Africa şi s-ar fi stabilit în America pentru un timp mai îndelungat ca să-i poată învăța pe indieni să construiască cu cărămidă şi să scrie pe hîrtie, atunci ar fi fost de aşteptat să-i învețe pe indieni să construiască ambarcații rezistente la mare. Nici un navigator nu a traversat oceanul, luînd cu el arhitecți şi astronomi capabili să construiască piramide, fără să-şi ducă cu sine şi tradițiile în construcția de ambarcații marine. Cel puțin cu 2700 de ani î.e.n. egiptenii ştiau să construiască adevărate corăbii din lemn cu coca scobită, cu punte şi cu cabina din scînduri şlefuite, dar ideea unei ambarcații cu coca construită din scînduri nu a ajuns niciodată pînă la indieni. Nimeni, nicăieri în America de dinaintea lui Columb, nu învățase să construiască astfel de ambarcații decît din trestie — diferite tipuri de poduri plutitoare sau plute şi canoe făcute din piele sau din trunchiuri de arbori scobite. În această privință nu mai era nici o îndoială.

Bărci de trestie, plute şi canoe scobite erau tot ce a avut America antică. Iată-le acum din nou în discuție. Pluta din lemn de balsa s-a dovedit rezistentă pe mare, dar pe vremuri ea nu putuse să plece decît din America, deoarece înaintea venirii spaniolilor lemnul de balsa nu creştea în altă parte în lume. În schimb, trestii de diferite specii creşteau pretutindeni şi deci nu mai puțin pe Nil.

„Yvonne, trebuie să ne întoarcem în Anzi, să ne uităm mai bine la bărcile din trestie ale indienilor", i-am spus soției mele. A mers cu noi şi familia Ingstad, ca să le arătăm că vikingii n-au fost singurii care au construit ambarcații elegante. În ultima zi a congresului am luat avionul spre La Paz, în Bolivia, iar în ziua următoare ne aflam lîngă lacul Titicaca, albastru ca cerul, sus pe acoperişul lumii, la 3.812 m deasupra nivelului mării, înconjurați de piscuri înzăpezite înalte de 1.800—2.700 m ce străpungeau parcă seninul cerului. În spatele nostru, pe platou, se întindeau ruinele celei mai puternice capitale preincase din America de Sud, vechiul centru cultural, *Tiahuanaco*, cu piramida *Akapana* — care a fost devastată — cu ziduri megalitice şi cu statui gigantice ale unor regi-preoți necunoscuți, sculptate în piatră.

În bătaia brizei puternice, în larg, pe lac cîțiva indieni aymara se duceau încoace şi-ncolo probabil la pescuit. De la distanță nu se vedeau decît velele umflate de vînt. Majoritatea bărcilor aveau ridicate vele zdrențuite din pînză tare, doar cîteva rămînînd la tradiționala şi marea rogojină din trestie *totora* aurie ridicată pe două catarge tripode, care se întîlneau la vîrf. Trei dintre ele s-au îndreptat cu viteză spre noi şi curînd i-am putut vedea pe indieni cu şepcile lor de culoarea curcubeului, privindu-ne de după vele, după care deveni vizibilă săltînd pe valuri şi silueta bărcii. Minunată. Era construită cu îndemînare de expert. Fiecare

fir de trestie fusese aşezat cu maximă precizie pentru a se obține o simetrie perfectă şi o linie hidrodinamică elegantă; mănunchiurile de trestie erau legate atît de strîns, încît păreau plute umflate sau butuci aurii cu extremitățile prova şi pupa încovoiate în formă de sabot. Bărcile despicau apa cu mare viteză, ajungînd pînă între trestii, de unde au fost trase pe uscat, în timp ce indienii înaintau greu cu captura lor de peşte.

Bărci de acest tip deosebit se mai construiesc cu sutele pe țărmurile acestei enorme mări interioare. Ele au fost construite întocmai de moşii şi strămoşii indienilor aymara şi quechua, arătînd la fel şi acum patru sute de ani, cînd au venit aici spaniolii şi au descoperit ruinele pustii de la Tiahuanaco cu platformele lor cu trepte, piramide şi coloşi din piatră, vestigii părăsite despre care indienii primitivi aymara credeau că au fost lăsate acolo încă din zorii civilizației de un popor numit de ei Viracocha. Aceşti oameni erau — după cum reiese din descrierile indienilor — *albi, cu bărbi*, iar regele lor era *Con-Tici-Viracocha*, trimisul soarelui pe pămînt. Populația viracocha s-a aşezat mai întîi pe Insula Soarelui, de pe Lacul Titicaca. Legenda spune că ei au fost aceia care au construit primele bărci din trestie. Se zice mai ales că albii cei cu bărbi au venit cu o adevărată flotilă de bărci din trestie atunci cînd indienii din partea locului i-au văzut pentru prima dată, pe vremea cînd nu se rugau încă soarelui şi nu cunoşteau nici arhitectura şi nici agricultura. Aceste legende pe care spaniolii le-au notat acum patru sute de ani sînt povestite încă de indienii de pe malul lacului. Nu o dată mi s-a spus viracocha, cuvînt care înseamnă „*om alb*”.

Nu ştiam ce să mai cred. Am fost cuprins din nou de admirație şi priveam uimit imensele blocuri din piatră ce cîntăreau între cincizeci şi o sută de tone, sculptate pînă la perfecțiune şi potrivite pînă la o fracțiune de milimetru, iar jos, pe lac, elegantele bărci de trestie ce dominau valurile ca şi pe vremea cînd transportau aceste uriaşe blocuri din piatră de la Kapia, vulcanul stins de pe celălalt mal al lacului. Nu aveam nici un motiv să mă îndoiesc de faptul că această civilizație apusă a fost oarecum în legătură cu celelalte vechi centre culturale ale Americii, pe care descoperitorii europeni le-au găsit abandonate şi năpădite de ierburi, înşirîndu-se prin junglele tropicale, din Mexic pînă jos, pe platoul bătut de vînturi, dintre Peru şi Bolivia. Înainte ca uriaşele construcții preincase de la Tiahuanaco să se fi prăbuşit în ruine, acesta fusese capitala unuia dintre cele mai puternice imperii din lume, a cărui influentă se întindea în Peru şi în regiunile învecinate din Ecuador, Bolivia, Chile, Brazilia şi Argentina. O zonă litorală lungă de cel puțin 1.500 de mile se află sub influența unei arte şi religii ce radiau din marea capitală situată în apropierea lacului de munte, iar fragmente de ceramică originare din Tiahuanaco au fost excavate în insulele Galapagos, la 600 de mile depărtare

de continent. Descoperirile noastre din Insula Paştelui mi-au demonstrat faptul că o ramură a acestei culturi a înflorit pe insulă în vremuri prepolineziene.

Dar unde îşi avea rădăcinile? Aici în America? Sau de cealaltă parte a Atlanticului? Cine avea dreptate, izolaţioniştii sau difuzioniştii? La congres nici unii nici ceilalți nu au părut convingători. În situația de conducător al simpozionului am adoptat o atitudine neutră, deşi eram convins de un lucru. Atît izolaţioniştii cît şi difuzioniştii subestimau calitățile vechiului tip de barcă ce a supraviețuit pe valurile albastre ale lacului Titicaca pînă în vremea noastră. Barca din trestie nu ar fi rezistat luptei cu cei patru sute de ani de cultură europeană, dacă ar fi fost o ambarcație şubredă.

Indiscutabil, ambarcațiile din scînduri au fost cunoscute numai de o parte a Atlanticului. Dar cele din trestie au fost ştiute de amîndouă părțile. La urma urmelor, acesta era unul dintre cele şaizeci de puncte de asemănare. Arta de a construi bărci din trestie era o veche moştenire atît în Egipt, cît şi în Peru. Dar numai în aceste două locuri? Nu. În acest raționament logic am descoperit o fisură, deoarece bărcile din trestie nu erau chiar atît de izolate, ca şi celelalte cincizeci şi nouă de puncte de asemănare de pe listă. Aproape nimeni nu s-a deranjat să studieze distribuția lor anterioară. Dar eu am observat unul sau două amănunte. De exemplu, ele fuseseră folosite în Mexic, în insulele din Marea Mediterană, şi pe țărmul oceanic al Marocului, nu departe de Gibraltar. Distanța dintre Maroc şi Mexic nu era uimitor de absurdă ca aceea dintre cele mai îndepărtate puncte, Egipt şi Peru.

M-am hotărît să construiesc o barcă din trestie.

Va urma ...

CU MULT TIMP ÎN URMĂ,

ÎNTR-O GALAXIE ÎNDEPĂRTATĂ..

DUPĂ O MIE DE ANI DE PACE, REPUBLICA GALACTICĂ SE FĂRÂMIŢEAZĂ. PE CORUSCANT, ÎN INIMA SPAŢIULUI CIVILIZAT, LĂCOMIA ŞI CORUPŢIA SE RĂSPÂNDESC ÎN SENAT, DINCOLO DE PUTEREA CANCELARULUI SUPREM DE A LE COMBATE.

SUNT VREMURI CARE PUN LA ÎNCERCARE TĂRIA TUTUROR CELOR CARE SE LUPTĂ PENTRU UNITATEA REPUBLICII – NIMENI ALŢII DECÂT CAVALERII JEDI, CARE DE MULT TIMP SUNT SINGURA SPERANŢĂ A REPUBLICII DE A PĂSTRA...

...PACEA ŞI DREPTATEA...

DAVE WOLVERTON

RENAŞTEREA FORŢEI

Volumul - 1
Seria JEDI APPRENTICE

Traducere si adaptare din limba spaniola: Adi deTracia
FOILETON-TRACIA MAGAZIN

După volumul
DAVE WOLVERTON
RISING FORCE

CAPITOLUL 3

Cu ajutorul tehnicilor curative de tip Jedi şi ale minunatelor unguente din farmacia Templului, arsurile şi vînătăile lui Obi-Wan Kenobi erau vindecate pînă dimineaţa. Doar durerea din inimă nu-i disparuse. Dormise puţin şi se deşteptase fără probleme înainte de răsăritul soarelui.

Dimineaţa se întîlni cu Garen Muln şi cu Reeft, doi băieţi originari din colţuri diferite ale galaxiei şi care deveniseră inseparabili în cursul anilor petrecuţi în templul Jedi.

Reeft, un dressellian cu o faţă ciudată, mai ales datorită ridurilor adînci ce îi ajungeau pînă la frunte, îşi petrecuse toata dimineaţa privind fix cîte o prăjitură sau băutură răcoritoare şi întrebîndu-i pe cei de la masă... „Nu vreau să par lacom, dar aş putea să mănînc şi porţia ta de ....?”

Obi-Wan, deşi nu mîncase de seara trecută, îi cedase toată porţia sa. Bant ia dat si ea jumătate din desert. Cînd nu putea mînca tot ce dorea dressellianul arăta şi mai trist, cu faţa lui de culoare gri brazdată de nenumaratele-i riduri.

— Nu e aşa de rău ! îi spuse Garen Muln lui Obi-Wan. Cel puţin vei trăi o aventură.

Garen nu obosea niciodată. Yoda îi dădea adeseori exerciţi suplimentare de relaxare.

— Şi vei fi înconjurat de multă mîncare! adăugă Reeft cu încîntare.

— Cine ştie unde va ajunge fiecare din noi? accentuă şi Bant — Misiunile, ce ni se vor da, vor fi diferite pentru fiecare din noi.

— Nu ai de unde să stii ce te aşteaptă — aprobă Garen Muln — aşa spune Yoda. Nu toţi sîntem destinaţi să fim ucenici.

Obi-Wan dădu abătut din cap. Avusese o idee bună să îi dea lui Reeft porţia sa. Nu putea mînca. Ştia că prieteni lui încercau să îl facă să se simtă mai bine, dar ei macar aveau, încă, şansa să devina Jedi. Era o mare onoare pe care toţi o doreau şi pentru asta munceau. Nu conta ce ziceau acum, toţi ştiau că ultima lui şansă se transformase într-un dezastru.

Obi-Wan auzea frînturi de conversaţie de la celelalte mese. Elevii îl priveau pe furiş apoi întorceau capul în altă parte. Majoritatea privirilor erau pline de compasiune, iar unii îi făceau semne de încurajare. Putea să jure ca toţi cei din sală gîndeau că cea ce i

se întîmplase lui Obi-Wan nu ar putea să li se întîmple şi lor.

La masa lui Bruck, se vorbea cu glas tare şi auzea clar discuția.

— Întotdeauna am spus ca nu va reuşi — spunea Aalto, prietenul lui Bruck, cu voce tare. Urechile lui Obi-Wan ardeau ascultînd cuvintele celui mai mare susținător a lui Bruck. Întoarse capul şi văzu ca Bruck îl privea fix, provocîndu-l parcă să înceapă altă bătaie.

— Nu îl băga în seamă — spuse Bant — E nebun!

Obi–Wan se întoarse şi termină de mîncat. Dar, tocmai atunci, o fructă neagră de Barab căzu pe masă în apropierea farfuriei lui stropindu-i din abundență pe cei de la masă. Obi–Wan îl privi pe Bruck ce se ridicase de pe scaun pentru ca să poată arunca.

— Plantează semințele, tîmpitule — spuse Bruck — Am auzit că acolo unde te duci tu cresc peste tot.

Obi-Wan voi să se scoale de pe scaun, dar Bant îi puse mîna pe umăr rugîndu-l să se reaşeze şi să se calmeze. Încercă să analizeze situația.

....„Vrea să mă provoace — îşi spuse — oare de cîte ori în trecut nu am făcut aceeaşi greşeală? — am răspuns la provocări şi am pierdut dreptul de a deveni padawan”...

Îşi contolă furia şi-i surîse lui Bruck. Dar în sufletul său un simțămînt de ură creştea mocnit.

Chiar în acel moment Reeft spuse;

— Nu vreau să par lacom, dar aş putea mînca această fructă de Barab?

Obi-Wan pufni în rîs.

— Mulțumesc, Bruck — spuse, ridicînd fructul şi punîndu-l într-o cupă.

— Oameni de pe Bandomeer se vor simți onorați cînd voi împărți cu ei cadoul tau. Cadoul unui agricultor pentru altul.

* * *

Într-una din sălile din partea superioară a templului, Maestul Yoda discuta cu membrii mai vechi ai consiliului Jedi. Vorbeau despre o uriaşă planetă verde, aflată la mare depărtare, unde izvoarele şi cascadele se încrucişau în mijlocul unei magnifice paduri de culoarea smaraldului.

Afară suprafața planetei Coruscant era ascunsă de rafalele de ploaie.

— Azi, lui Obi-Wan Kenobi trebuie să i se permită, înaintea lui Qui-Gon Jinn, să lupte — spuse Maestrul Yoda, exact în momentul în care o rază de soare pătrunse printre rafalele de ploaie. — Presimt asta.

— Ce? întrebă consilierul Mace Windu.

Era un om puternic cu pielea întunecată şi capul complet ras. Îl privi pe Yoda cu o privire tăioasă.

— Pentru ce? Obi Wan a demonstrat în nenumărate rînduri că nu îşi poate controla nici ura, nici impulsivitatea.

Iar Qui-Gon Jinn nu este dispus să accepte un alt padawan coleric.

— De acord sînt — spuse Yoda — nici Obi-Wan, nici Qui-Gon Jinn pregătiți nu sînt, dar Forța poate, fara îndoială, maestrul şi ucenicul să unească.

Mace Windu întrebă:

— Şi ce zici de întîmplarea de aseară? Ce facem cu bătaia ce i-a dat-o lui Bruck?

Yoda se întoarse şi făcu un semn spre un android arbitru ce aştepta în lateralul camerei.

— Android 6 de antrenament, de lupta de aseară ce ne poți spune? întrebă Yoda.

— Inima lui Obi-Wan bătea cu şaizeci şi opt pulsați pe minut — rosti androidul —

spatele îl avea orientat spre nord-est la douăzeci de grade, cu mîna dreaptă lăsată în jos ținînd arma de antrenament... temperatura corpului era de....

Mace Windu oftă adînc. Dacă îl lăsa să continuie, androidul de antrenament putea să vorbească mai mult de o oră descriind cum a trecut Obi-Wan prin cameră.

— Spune-ne numai cine şi ce a provocat lupta — spuse Mace-Windu

— Ce a spus fiecare dintre ei şi ce s-a întîmplat.

Androidul de antrenament scoase un mic zgomot ce trăda indignarea că a fost întrerupt, dar văzînd privirea tăioasă a lui Mace-Windu începu să povestească cum la provocat Bruck pe Obi-Wan şi tot ce a urmat.

Cînd termină, Mace Windu oftă.

— Aşa că, avem un elev ce minte şi unul ce este nebun — spuse el. Apoi îl privi lung pe Yoda — Ce propui să facem?

Yoda întredeschise ochii şi răspunse încet.

— Ocazia să greşească, trebuie să le dăm.

Capitolul 4

Sabia laser, de culoare roşie, a lui Bruck vibra şi scotea un sunet puternic în timp ce Obi-Wan se chinuia cu disperare să pareze cu propia sabie loviturile ce le primea. Era a patra oară, în mai puțin de o zi, cînd cei doi baieți se înfruntau într-o luptă. Pe Obi-Wan îl dureau toți muşchii. Sudoarea îi umezea hainele groase. Rezistența lui Bruck îl suprindea. Băiatul se lupta cu disperare ca şi cum viața iar fi depins de această luptă.

A înțeles că şi lui Bruck îi era frică, la fel ca şi lui, că nu va fi ales niciodată padawan. Dar Obi-Wan trebuia să folosească în folosul său rezistența lui Bruck şi să atace cu şi mai multă forță. Era ultima lui şansă.

Sabia lui Bruck trecu milimetric pe lîngă gîtul lui Obi-Wan. O lovitură aici ar fi însemnat „o lovitură mortală” iar Obi-Wan ar fi pierdut lupta. Un țipăt răzbătu din rîndul zecilor de elevi, aşezați la umbră, ce veniseră să vadă lupta. Elevii şi maeştrii se adunaseră pentru a asista la luptă. Obi-Wan nu îi putea vedea dar auzea clar țipetele şi încurajările lor. Deasupra capetelor se rotea AJTD6 filmînd lupta şi fiind în acelaşi timp şi arbitru.

— Eşti nebun — şopti Bruck destul de încet să nu îl audă altcineva — niciodată nu o să poți să mă învingi. Nu ar fi trebuit să lupți contra mea!

Bruck îşi ținea părul,de culoare albă, legat stîns de o bentiță ce avea şi rolul să oprească sudoarea ce îi şiroia pe frunte. Era îmbrăcat într-o grea şi compactă armură neagră. În aer se amestecau mirosuri de piele arsă şi par pîrlit. Amîndoi luptătorii se întrecuseră, în a încerca să îşi lovească adversarul, dar nici unul nu punctase suficient pentru a fi declarat învingător.

În jurul arenei elevii mai mici se întreceau, în țipete de încurajare sau dezamăgire, dînd cu voce tare indicații combatanților. Cu o noapte înainte se anuțase că va fi o luptă. Obi-Wan o auzi din mulțime pe Bant cum țipa:

— Curaj, Obi-Wan! Hai că lupți bine!

Garen Muln fluieră printe dinți.

— Vrei să zici că tu nu mă poți învinge— rosti Obi-Wan diprețuitor în timp ce săbiile laser de antrenament scoteau scîntei si vibrau la fiecare lovitură parată.

— Înfrîngerea de azi o să demonstreze tuturor că eşti nu numai un ratat dar că eşti şi un mare mincinos.

Marii maeştri deciseseră că lupta se va da fără benzi care să acopere ochii. Obi-Wan avea fața lui Bruck în apropiere şi îi putea vedea furia din privire. Momentul în

care era nevoie de maximă atenție si concentrare îl putea anticipa privindu-i în ochi. La fel în ochii lui Bruk se putea vedea proiecția viitorului. Un viitor în care se vedea ura pe care o va purta tuturor celor ce nu erau de acord cu el. Se va lăsa dominat de Ură.

Obi-Wan încercă sa se folosească de Fortă. O simțea plutind în jurul lui, dar nu se simțea scăldat de undele ei. În față îl avea pe cel ce încerca să îl separe de visele lui, încercînd să îl provoace şi să îi pună capcane. Îl împinse pe Bruck şi-i văzu surpriza din ochi, cînd căzu în spatele lui.

Obi-Wan se folosi de avantajul oferit de incertitudinea lui Bruck şi lovi la nivelul feței. Bruck se aplecă rapid şi lansă un atac la nivelul picioarelor lui Obi-Wan, care făcu un salt în aer. Atunci cînd era mai mic, Obi-Wan luptase împotriva elevilor mai în vîrstă şi învățase să evite atacurile date cu o forță disproporționată. A început să îşi îmbunătățesca defensiva, să poată să se apere şi să eschiveze cu mişcări simple. Cînd Obi-Wan para loviturile lui Bruck, simțea privirile lui , Qui-Gong urmărindu-l. Cavalerul era un rebel şi un solitar, iar Obi-Wan credea că şi el îi seamănă.

În loc să aştepte şi să se folosească de strategia de atac a lui Bruck, Obi-Wan, atacă furios şi repetat. Bruck încercă să se apere, dar sabia lui Obi-Wan întîlni puțină rezistență. Bruck aproape scăpă arma din mîini.

Obi-Wan apucă mînerul sabiei cu ambele mîini, rotind-o cu forță. Bruck încercă să se apere din nou dar cazu pe spate cu fața în sus. Sabia i se stinse şi se rostogoli pe solul accidentat. Obi-Wan lovi în jos cu putere, o lovitură decisivă care să cîştige lupta, dar Bruck se apără rotindu-se pe podea şi încercînd să îşi aprindă din nou sabia. Şi reuşi înainte ca Obi-Wan să poată lovi din nou. De această dată nu putu opri lovitura. Impacul împinse sabia laser a lui Bruck înapoi. Obi-Wan îl lovi cu sabia direct între ochi, pîrlindu-i părul şi arzîndu-i carnea.

Bruck țipa de durere în momentul în care ambele săbii îl loviră.

— Suficient este!

În jurul arenei elevi țipau şi îşi fluturau mîinile. Ochii lui Bant străluceau, iar fața prelungă a lui Reeft părea să aiba şi mai multe riduri din cauza surîsului larg.

Obi-Wan se dădu încetişor înapoi. Sudoarea îi curgea pe brațe şi pe față, iar muşchii îl dureau din cauza efortului depus. Gîndurile i se învîrteau în cap cu repeziciune. Fără îndoială niciodată nu avusese parte de un triumf aşa dulce. Privi înapoi, acolo unde, în umbra tribunei ce înconjura arena, maestrul Qui-Gong Jim îl observa. Maestrul Jedi îl salută cu o aplecare a capului, apoi începu să îi vorbească lui Yoda.

Am cîştigat, gîndi Obi-Wan,simțind un sentiment de triumf, l-am bătut pe Bruck , Qui-Gong este impresionat.

Încercă să se mențină calm. Făcu o plecăciune adîncă spre Yoda şi restul maeştrilor apoi îşi flutură sabia în direcția admiratorilor săi. Auzea clar țipetele şi încurajările amicilor săi, Bant Reeft şi Garen Muln. Ştia că a cîştigat o bătălie foarte importantă. Se putea să fi cîştigat şi dreptul de a fi padawan.

Urările încă îi sunau în urechi în timp ce era în vestiar. Se spălă apoi îşi puse o tunică curată. În timp ce el aşeza îmbrăcămintea murdara în containerul de la spălătorie, Qui-Gon intrase în cameră. Era un om mare şi puternic, dar paşii săi nu făceau zgomot.

— Cine te-a învățat să lupți aşa? întrebă el.

— Ce vreți să spuneți?

— Elevi nu sînt educați să atace aşa violent. Învață să se apere, să nu obosească. Conservă energia. În schimb tu ai luptat.... precum o persoană periculoasă. Ai atacat odată şi încă o dată fără să îi dai timp celuilalt elev să se apere.

— Am vrut să termin repede—spuse Obi-Wan—Forța mi-a permis asta.

Qui-Gon îl privi cîteva clipe.

— Nu sînt aşa de sigur. Nu poţi să te încrezi întotdeauna că inamicul tău se va apăra. Stilul tău de luptă e periculos, foarte periculos.

— Puteţi să mă învaţaţi să lupt mai bine —spuse Obi-Wan direct.

Era o invitaţie făcută cavalerului să ceară să îi fie încredinţat ca padawan. Qui-Gon îşi mişcă capul gînditor.

— Aş putea — spuse el încet.

Va urma.....

Deșert..cîțiva „Latinos” și ..multe Steaguri

Ajunsesem cu o seară înainte în Bagdad, şi deja îmi părea rău. Fețele în Camp erau crispate şi şefi de grup țipau ca disperații. Eram în cantină, stăteam liniştit la masă încercînd să recunosc vreunul din cei vechi. Dar cum Black Water-ul tocmai fusese exclus din operațiunile de pază şi protecție din zona golfului, oamenii lor plecaseră spre alte destinații.

— Hola! se auzi în spatele meu — ce faci?

Cum fusesem adîncit în gînduri, vocea m-a făcut să tresar. Sau ca să spun mai corect să sar de pe scaun. Eu „viteazul” ...... mă speriasem de o voce. M-am întors spre noul venit şi am raspuns:

— Pensé en algo. Disculpa! Di me.

S-a aşezat, s-a prezentat şi m-a întrebat direct daca nu vreau sa înlocuiesc un om din grupul lui. Asta îmi mai lipsea! Dacă refuzam nimeni nu mi-ar mai fi propus vreodată, dar, sincer, eram obosit şi trist. Moartea mamei lăsase urme adînci. Dar, ce nu face omul pentru bani, am gîndit.

— Ok. A qué hora? am întrebat eu.

— En veinte minutos.

* * *

Cu arma în mînă şi geanta pe umăr m-am prezentat la maşină. Erau patru grupuri prezente.

— Hey! My name is Adrian — m-am prezentat eu.

— *El Español* ! Bienvenido hombre !!!

Deci de asta mă aleseseră. Erau toți latinos.

— English, please! vociferară cei din celelalte grupuri.

Un ofițer, comandant de misiune, m-a trecut în revistă şi mi-a pus cîteva întrebări.

— Ok. Pe tine macar te întelegem! Vei fi trasmisionistul? mă întreabă el.

— Habar nu am. Mi se va comunica.

— Ok. Şi s-a dus. Colegii au început să se prezinte, în spaniolă fireşte, în timp ce ceilalți pufneau din nas neînțelegînd nimic.

— Perro! You are „latino”? mă întreabă un negru înalt cît Himalaia.

— No. Romanian!

— Where is Romania? întreabă el „de sus”.

L-aş fi băgat undeva, dar.... nu poți cere unui american din State să ştie geografie.

Reveni ofițerul, ne controlă din nou echipamentul şi stupoare.... începu să țipe:

— Unde ți-e însemnul de armă şi **steagul**? L-am trimis la dracu’... în gînd.

— Slowly, that make wrinkles! E prima mea misiune. Nu am semn de armă. Şi cu atît mai puțin un steag. La ce dracu să îl folosesc? Sînt singurul român din Camp.

— Romanian? No Romanian flag , the **U**…**S**…**A** flag! Is very important. Tu reprezinți aici America, valorile şi libertățiile americane. Dați-i dacă aveți un steag!

Dintr-odată, în toate mîinile au apărut micuțe ecusoane cu steagul USA. Am primit vreo **treizeci**, să tot am. La toți amicii le-am facut cadou cîte unul… mai tîrziu.

Am înțeles atunci de ce este USA o mare națiune. Impunerea uneori, dar mai ales educația în spiritul valorilor statale, fac dintr-un „nimeni" … rus, chinez, sau , eu ştiu..haitian, un cetățean american. Colegi mei de grup nu erau niciunul născut în USA dar se credeau din tot sufletul americani. Şi începuseră să creadă deja că tot ce este „made in USA", este bun iar restul rău.

****

Ajuns în punctul ăsta, vreau să îmi cer scuze. Sînt unul din milioanele de români, care **nu au un steag național în casă**. Care nu ar purta o haină cu tricolorul pus pe ea. Care crede că dacă ştii imnul şi istoria țării, eşti patriot. Dar în ultimul timp descopăr cu stupoare că modelul de educație ce mi s-a dat nu prea este bun. Alții se mîndresc, sau LI SE IMPUNE SĂ SE MÎNDREASCĂ, cu însemnele naționale în timp ce noi ne rostim ca pe o rugăciune povestea cu istoria neamului.

Ce este de facut???

Nu sînt eu în măsură să dau soluții. Eu pot spune doar ceea ce vad, ce simt şi ce nu mi se pare corect.

Adi de Tracia

Barcelona 2011

Debut

Noi trei

Lucian Roşca

Eu, cel care ajunge în partea cealaltă *spărgând* Zidul, nu sunt acelaşi cu Eu care am ajuns în partea cealaltă *sărind* Zidul. Suntem doi inşi total diferiți, atat de deosebiți încât nici nu aş putea spune „suntem”, „noi” sau „doi” fără a comite o cumplită nedreptate față de lucrurile care ne despart. De altfel Eu, cel care vorbesc acum, nici nu îi tolerez la fel pe cei doi. Spre exemplu, nu mă suport deloc pe Eu, cel care am *spart* Zidul.

Eu acesta sunt un tip foarte vulgar şi violent, fără pic de finețe, fără maniere, care nu suportă obstacolele de niciun fel, pe când Eu, cel care a *menajat* zidul şi opera constructorilor, nu şi respirația spectatorilor, sunt o persoană inteligentă, fină, recunoscatoare şi altruistă, care ştie să-i aprecieze pe ceilalţi si să se bucure de aplauze chiar şi atunci când aceştia se transformă într-un obstacol pentru mine. Eu sunt maleabil nu distrug munca altora şi sunt în stare să ocolesc obstacolele.

E frumoasă povestea asta despre Mine, însă nu e deloc adevărată, îmi şoptesc eu, cel care am doborât zidul şi Eu, cel care povestesc, e o minciună sfruntată, placută Mie, celui care sare Ziduri. Trebuie să recunosc față de mine însumi că sar zidul pentru că nu-l pot doborî şi nici nu-l pot ocoli, pentru că e plin de scări uşor de coborât, mai mult, nici măcar nu e un zid, e un gărduleț prăpădit care, deşi stă să cadă, tot îmi dă de furcă.

Eu care povestesc şi Eu care sar gardul suntem invidioşi pe *Eu* care *rupe* Zidul ca şi când nu ar exista şi care trece de El fără să se uite în urmă. Îl urăsc cu atât mai mult cu cât ştiu că el ştie că am sărit gardul clandestin, negăsind Poarta.

SCOPUL NOSTRU ESTE SĂ ÎNCERCĂM SĂ READUCEM PLĂCEREA DE A CITI.

NU ÎNCERCĂM SĂ PREJUDICIEM AUTORII SAU EDITURILE, CI DOAR SĂ READUCEM ÎN MEMORIA CITITORILOR, SAU ÎN CAZUL TINEREI GENERAŢII SĂ ÎI AJUTĂM SĂ DESCOPERE ROMANE, AUTORI, COLECTII, CE SUNT UITATE ŞI CARE PROBABIL AR DISPĂREA ÎN NEANT FĂRĂ AJUTORUL NOSTRU.